

ELEKTROPRIVREDA

LIST ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ

ISSN 1805136 | BROJ 411 | NIKŠIĆ | DECEMBAR 2021.

Srećni praznici!

WWW.EPCG.COM

04. NASTAVLJAMO DA
GRADIMO VELIKU I
SNAŽNU KOMPANIJU

08. MORAMO SAČUVATI
KOMPANIJU I DATI IMPU-
LS NJENOM RAZVOJU

28. ZADOVOLJNI STEPENOM
NAPLATE, U JANUARU
NOVA NAGRADNA IGRA

Sadržaj

04.
INTERVJU: MILUTIN ĐUKANOVIĆ,
PREDSJEDNIK OD EPCG AD NIKŠIĆ
NASTAVLJAMO DA GRADIMO
VELIKU I SNAŽNU KOMPANIJU

08.
NIKOLA ROVČANIN, IZVRŠNI
DIREKTOR EPCG AD NIKŠIĆ
MORAMO SAČUVATI KOMPANIJU I
DATI IMPULS NJENOM RAZVOJU

14.
ANALIZA "WASHINGTON POSTA"
ZBOG ČEGA SKAČU CIJENE
ENERGIJE U EVROPI?

16.
ENERGETSKA KRIZA DRMA CIO
REGION: PRIVREDA TRAŽI POMOĆ
DA BI SE IZBJEGLA OTPUŠTANJA I
INFLACIJA

18.
AKTUELNO: VLADA USVOJILA ENER-
GETSKI BILANS CRNE GORE ZA 2022.
GODINU
NEDOSTAJE OKO 46 ODSOTO ENERGIJE

19.
AKTUELNO: DARKO KRIVOKAPIĆ
PADAVINE DONIJELE RELATIVNU
STABILNOST SISTEMA

22.
AKTUELNO:
MIRKO MAZALICA
OČEKUJEMO PREBAČAJ GODIŠNJEG
PLANA PROIZVODNJE

24.
IZ MOG UGLA:
NIKOLA VUKOTIĆ
MILIONI ZA ZELENA PLJEVLJA

26.
AKTUELNO: U POSJETI HE "PIVA":
A3 SE OČEKUJE NA MREŽI U
FEBRUARU

28.
JOVAN KASALICA, IZVRŠNI RU-
KOVODILAC FC SNABDIJEVANJE:
ZADOVOLJNI STEPENOM NAPLATE,
U JANUARU NOVA NAGRADNA IGRA

30.
AKTUELNO:
POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE
ZA PERIOD JANUAR-NOVEMBAR:
SVI TROŠILI MANJE OD PLANA

31.
AKTUELNO: SERTIFIKACIONA KUĆA
SGS IZ BEOGRADA
VISOKA OCJENA ZA OSTVARENI
NAPREDAK

32.
SOLARI: BOJAN ĐORDAN, IZVRŠNI
RUKOVODILAC FC „PROIZVODNJA“
VAŠE JE SAMO DA SE PRIJAVITE,
OSTALO PREPUSTITE NAMA

36.
OBJEKTIV: AMBASADORI SLOVENIJE,
VELIKE BRITANIJE I SAD-A BORAVILI
U TE „PLJEVLJA“ PODRŠKA NA PUTU
ENERGETSKE TRANZICIJE

38.
ODBOR UDRUŽENJA ENERGETIKE
PRIVREDNE KOMORE CRNE GORE
ZELENA ENERGIJA CILJ,
TERMoelektrana POTREBA

32. VAŠE JE SAMO DA SE
PRIJAVITE, OSTALO
PREPUSTITE NAMA

45. JOŠ JEDNA USPJEŠNA
GODINA

42. PREDSTAVNICI AMCG POSJETILI
TE „PLJEVLJA“: TERMoeLEKTRANA
TEMELJ ELEKTROENERGETSKOG
SISTEMA CRNE GORE

43. IZMEĐU DVA BROJA:
PRVI VELIKI KORAK KA
IZGRADNJI VE „GVOZD“

45. SOZ:
JOŠ JEDNA USPJEŠNA
GODINA

47. CEDIS: PROJEKAT “ENERGIJA
PODVUČENO ZELENO”
ČAĐENOVIĆ: PODSTAĆI MLADE
DA RAZMIŠLJAJU EKOLOŠKI

48. RUP: PREZENTOVAN “PROJEKAT
FABRIKE ZA PROIZVODNJU LC3
CEMENTA”

49. POVODI: ETF OBILJEŽIO ŠEST
DECENIJA POSTOJANJA
NAUKA NIJE TROŠAK, VEĆ
NAJBOLJE ULAGANJE

52. SJEĆANJA:
PROF. DR LAZAR LJUBIŠA
VELIKI ČOVJEK, STRUČNJAK I
INOVATOR

60. DRUŠTVO: EPCG DONIRALA
AUDIOMATAR DOMU ZDRAVLJA
BUDVA - ZA BOLJU DIJAGNOSTIKU
I LIJEČENJE

63. INTERVJU: JOVAN MILOVIĆ,
PREDSJEDNIK ŠAHOVSKOG KLUBA
EPCG - TITULA PRVAKA CRNE GORE
OČEKIVAN USPJEH

67. PUTOPIS:
ANDRIJA KASOM
SEDAM DANA NOVIH OTKRIĆA (I DIO)

ELEKTROPRIVREDA

Predsjednik odbora direktora
MILUTIN ĐUKANOVIĆ

Izvršni direktor
NIKOLA ROVČANIN

Izvršni rukovodilac
direkcije za ljudske resurse
PREDRAG KRIVOKAPIĆ

Rukovodilac sektora za
korporativne komunikacije
RAJKO ŠEBEK
rajko.sebek@epcg.com

Specijalista za internu
komunikaciju
MITAR VUČKOVIĆ
mitar.vuckovic@epcg.com

Glavni i odgovorni urednik
MIODRAG VUKOVIĆ
miodrag.vukovic@epcg.com

Novinar
TATJANA KNEŽEVIĆ PERIŠIĆ
tatjana.perisic@epcg.com

Fotograf
ZORAN ĐURIĆ

Dizajn i priprema za štampu
STUDIO 081 D.O.O
hello@studio081.me

Kontakt redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Tel/Fax: 040/204-223
E-mail: list.epcg@epcg.com
Web: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda Crne
Gore AD Nikšić

Tiraž: 1200

Štampa: Grafo Group

MILUTIN ĐUKANOVIĆ, PREDSEDNIK ODBORA DIREKTORA EPCG AD NIKŠIĆ

Nastavljamo da gradimo veliku i snažnu kompaniju

„Bez obzira na sve, sa optimizmom gledam u budućnost, a siguran sam da bi, i pored svih teškoća, prihodi EPCG bili znatno veći da ne moramo da poštujemo vrlo štetne ugovore koje nam je u nasljeđe ostavilo prethodno rukovodstvo Kompanije“

Mitar Vučković | foto: Zoran Đurić

Da li će se cjenovni udari na energetsom tržištu i negativni efekti loše hidrologije, koji su obilježili dobar dio 2021. godine, negativno odraziti na poslovanje i, prije svega, investicionu sposobnost Elektroprivrede Crne Gore i da li će se, saglasno tome, mijenjati poslovni prioriteti u nastupajućoj godini, bile su teme razgovara sa predsjednikom Odbora direktora naše kompanije Milutinom Đukanovićem.

Đukanović kaže da je, s obzirom na sve teškoće, ipak zadovoljan postignutim tokom ove izazovne godine. Siguran je da ćemo zajedničkim snagama: zaposlenih, menadžmenta i posloводства uz odgovarajuću podršku akcionara uspjeti da prebrodimo sve teškoće i realizujemo zacrtani investicioni plan.

Kako biste ocijenili 2021. godinu sa stanovišta poslovanja EPCG, odnosno kako ste zadovoljni radom i rezultatima izvršnog menadžmenta Kompanije uzimajući u obzir sve okolnosti koje su obilježile godinu na izmaku?

Kada se govori o 2021. godini potrebno je uzeti u obzir nekoliko stvari koje su učinile da ovo bude prilično teška i neizvjesna godina, a dobit znatno ispod očekivane.

Prvo, treba imati u vidu da je tokom prvog kvartala godine tu bio stari menadžment koji je krajnje tendenciozno i nedomaćinski raspolagao sredstvima o čemu govori i podatak da su već tada potrošeni iznosi za pojedine stavke

projektovane budžetom na godišnjem nivou. Zatim, drugi i treći kvartal, pa i dobar dio četvrtog protekao je u znaku suše, koja je u velikoj mjeri smanjila učinke naših hidroenergetskih objekata, zbog čega smo bili prinuđeni da potrošimo dodatnih 15 miliona eura za uvoz nedostajuće energije. Da nevolja bude veća, na energetsom tržištu i za nas referentnim berzama energije došlo je do dramatičnog skoka cijena, koje su u našem regionu u pojedinim trenucima premašivale i 250 €/MWh, a i dalje su prilično visoke i ne pokazuju trend smanjenja. Ne treba zaboraviti ni prilično otežane uslove rada zbog pandemije koronavirusa.

Međutim, kada se sve uzme u obzir ne mogu biti nezadovoljan. I u takvoj situaciji, uspjeli smo da sačuvamo stabilnost kompanije, zaposleni i građani nijesu osjetili teret krize, a obezbijeđeno je i normalno funkcionisanje elektro-energetskog sistema. Tome su, moram reći, u najvećoj mjeri doprinijeli zaposleni u TE „Pljevlja“ koji svo vrijeme održavaju maksimalnu pogonsku spremnost termo bloka zahvaljujući kojem smo uspijevali da donekle „ispeglamo“ veliku razliku između izuzetno visoke nabavne i, da kažem, prilično skromne cijene po kojoj isporučujemo energiju našim kupcima.

Dakle, kada se sve uzme u obzir, kao i činjenica da smo pokrenuli čitav niz interesantnih projekata u oblasti obnovljive energije, među kojima bih posebno istakao projekat „Solari 3000+“ za domaćinstava i „Solari 500+“ za

pravna i fizička lica, vlasnike malih pogona i sličnih poslovnih objekata, moram reći da 2021. godinu, generalno, možemo posmatrati kao uspješnu i biti zadovoljni radom menadžmenta, jer znam koliko je bilo teško i da su postignuti rezultati u granicama mogućeg.

Kako će se prilično teška elektroenergetska situacija tokom većeg dijela 2021, kao i dramatičan skok cijena električne energije na tržištu, odraziti na poslovanje i realizaciju investicionog plana EPCG?

Svakako da će se nepovoljna kretanja na energetsom tržištu, u nekom procentu, odraziti i na naš investicioni potencijal, ali sam isto tako siguran da ćemo, uz dobru organizaciju i određene uštede

MILUTIN ĐUKANOVIĆ
predsjednik Odbora direktora EPCG AD Nikšić

u ravni interne ekonomije, uspjeti da realizujemo prvenstveno investicioni plan za narednu godinu.

Kao što znate, u više navrata smo isticali da nam već tokom prvog kvartala 2022. slijedi početak realizacije projekta „Solari“ na terenu i da očekujemo da ćemo do kraja tog dijela godine uspjeti da instaliramo prve fotonaponske panele na krovove individualnih stambenih objekata.

Takođe, po ugovoru koji smo nedavno potpisali, početak izgradnje VE „Gvozd“ treba očekivati tokom prvog dijela naredne godine. Moram reći da se naše ambicije, kada su u pitanju i jedan i drugi projekat, nijesu promijenile.

Pored toga, na stolu imamo i još jedan

broj projekata za izgradnju zelenih izvora energije, a nismo zaboravili ni projekat ekološke rekonstrukcije TE „Pljevlja“ koji nije samo stvar izbora, nego prijeko potrebe u šta smo se, ponavljam, mogli uvjeriti i tokom ove godine u kojoj je Termoelektrana odigrala presudnu ulogu u održavanju stabilnosti sistema. Tako da, bez obzira na sve, sa optimizmom gledam u budućnost, a siguran sam da bi, i pored svih teškoća, prihodi EPCG bili znatno veći da ne moramo da poštujemo vrlo štetne ugovore koje nam je u nasljeđe ostavilo prethodno rukovodstvo Kompanije. Da zaključim, nastavljamo da gradimo veliku i snažnu kompaniju.

EPCG je pokretanjem projekta „Solari 3000+ i Solari 500+“ napravila prvi značajan korak u procesu energetske

tranzicije. Kako ste zadovoljni odzivom građana i privrednih subjekata, s obzirom na to da se prijave za učešće u ovom projektu predaju od 1. novembra ove godine?

Podatak da se već prijavilo blizu 6000 građana koji su iskazali interesovanje za instalaciju solarnog sistema na svojim stambenim objektima, ali i značajan broj vlasnika poslovnih objekata i malih pogona, koji u ovom projektu takođe vide šansu, ohrabruje nas da smo na pravom putu i da će se vrlo brzo potvrditi svi benefiti projekta „Solari 3000+ i 500+“.

Iskren da budem ne znam šta bi moglo bilo koga koji ispunjava ponuđene uslove opredijeliti da se ne prijavi i ne učestvuje u ovom projektu. Pored sve logistike i sigurnosti koju EPCG pruža i subvencije od 20 odsto koju obezbjeđuje EKO fond, a koja znatno pojeftinjuje čitav posao, tu je i niz drugih povoljnosti. Ponoviću, dodijeljena sredstva za instalaciju solarnog sistema, korisnik će vraćati u mjesečnim anuitetima koji su manji ili su na nivou njegovog mjesečnog računa, poslije isplate dodijeljenih sredstava Elektroprivredi, korisnik dobija priliku da besplatno obezbjeđuje električnu energiju za potrebe svog domaćinstva ili privrednog subjekta, a eventualni višak prodaje EPCG po cijeni koja će biti važeća u tom trenutku, što će značajno rasterećiti troškove kućnog ili budžeta firme, zatim s obzirom na to da se radi o izvoru zelene energije tu su i sve prednosti u oblasti očuvanja životne sredine, kao i još puno toga.

Zato koristim i ovu priliku da pozovem sve koji ispunjavaju uslove da se prijave za projekat „Solari“, tim prije što je rok za podnošenje prijava prolongiran do 28. februara 2022. godine. Siguran sam da će se svi oni koji to učine vrlo brzo uvjeriti u sve prednosti ovog, komotno mogu reći, projekta budućnosti.

Kako će se funkcionisanje kćerke kompanije „EPCG – Solar gradnja“ odraziti na poslovanje Elektroprivrede Crne Gore, kao majke kompanije, tim prije što je najavljen prijem i do 500 novih radnika?

Firmu „EPCG – Solar gradnja“ osnovali smo u namjeri da na odgovoran i kvalitetan način ispratimo realizaciju projekta „Solari“, počev od same ugradnje fotonaponskih sistema do njihovog održavanja u toku garantnog perioda, a i kasnije s obzirom na to da je to najjednostavnije rješenje i za samog korisnika.

Mišljenja sam da smo time uradili dobar posao, a činjenica da smo u ovako teškom vremenu, stvorili uslove za zapošljavanje i do 500 mladih ljudi govori o ozbiljnosti sa kojom smo pristupili realizaciji Projekta, ali i o društvenoj odgovornosti EPCG da pomogne zajednici u kojoj duže od vijeka radi i uspješno posluje

Iako će mnogi prokomentarisati da će troškovi nove firme sa tolikim brojem zaposlenih biti samo dodatni trošak za našu kompaniju, siguran sam da to

neće biti tako, nego naprotiv da će se u godinama koje su pred nama pokazati da „EPCG – Solar gradnja“ itekako ima svoje mjesto u okviru tzv.

EPCG grupe i da će se dobit te kompanije, koja neće biti mala, prelivati na ukupni profit i samim tim značajno povećati izdvajanja energetskog sektora koja se, po osnovu poreza, prireza i raznih drugih naknada, slivaju u državnu kasu. U to ne treba sumnjati.

Odbor direktora nedavno je podnio inicijativu za realizaciju još nekoliko projekata iz oblasti obnovljive energije, odnosno izgradnju novih zelenih izvora. O kojim se projektima ovdje sve radi?

Projekti u vezi sa izgradnjom novih izvora zelene energije predstavljaju naše investicione prioritete i zbog potreba koje pretpostavlja energetska tranzicija, ali i zbog ogromnog potencijala sa kojim Crna Gora raspolaže u oblasti obnovljivih izvora energije.

Nemamo pravo da u tom smislu budemo inertni i ne učinimo ništa da iskoristimo ono što je, takoreći, bogomdano.

Upravo zbog toga, Odbor direktora, nedavno je usvojio odluke koje pretpostavljaju stvaranje potrebnih uslova za pokretanje nekoliko investicionih projekata.

Radi se, zaista, o primamljivim projektima koji će očekujem u određenoj mjeri doprinijeti razvoju proizvodnih kapaciteta EPCG.

Odluke su se odnosile na projekat korišćenja slivnog područja rijeke Gračanice u Liverovićima, izgradnju SE „Branu Slano“ i SE „Branu Vrtac“, zatim tu je projekat solarne elektrane na obali Krupačkog jezera i plutajuće SE na Slanom jezeru te više solarnih kapaciteta na području Vilusa i Banjana.

Takođe, zainteresovani smo za izgradnju malih hidroelektrana na Slanom jezeru i mHE „Rošča“ na Zeti, između mHE „Glava Zete“ i mHE „Slap Zete“, kao i valorizaciju vodnog potencijala Bilečkog jezera u onom dijelu koji pripada Crnoj Gori.

Nastavićemo i sa ulaganjima u okviru projekta „Solari“ koji će biti proširen na znatno veći broj korisnika.

Kakav je trenutni status i kada bi se mogao očekivati početak realizacije projekta VE „Gvozd“ i HE „Komarnica“?

Što se tiče vjetroparka „Gvozd“, podsjetiću da je sa renomiranom austrijskom kompanijom Ivicom Holding GmbH potpisan Ugovor o akcionarskom učešću u novoosnovanoj kompaniji Green Gvozd, tako da bi izgradnja trebalo da počne tokom prvog polugođa naredne godine.

Radi se o zaista kvalitetnom projektu, VE bi raspolagala instalisanom snagom od oko 50 MW, a sva istraživanja i analize koje su uzete u obzir prilikom izrade tehničke dokumentacije govore u prilog tome da se radi o jako isplativom projektu.

Što se tiče HE „Komarnica“ koja bi trebalo da se gradi na profilu „Lonci“ na istoimenoj rijeci, pri kraju je izrada tehničke dokumentacije i polako, ali sigurno se stvaraju uslovi za početak uspješne realizacije i ovog objekta, koji će raspolagati instalisanom snagom od oko 170 MW i neće imati nikakve negativne uticaje po biodiverzitet na tom području.

U svakom slučaju, ništa ne prepuštamo slučaju i sa puno pažnje i odgovornosti pristupamo realizaciji i ovih, ali i ostalih investicionih projekata.

Nedavno je ponovo na dnevni red stavljeno pitanje energetske valorizacije vode Bilećkog jezera i mogućnosti izgradnje nove HE u Boki Kotorskoj, s obzirom na to da je više od 40 odsto slivnog područja te akumulacije, kao i dobar dio njene zapremine na crnogorskoj strani. Da li ste u vezi sa tim razgovarali sa kolegama iz EPRS sa kojima ste, kao i sa srpskim članom predsjedništva BiH-a Miloradom Dodikom, tokom ove godine imali više susreta na kojima je energetika bila glavna tema?

Svakako da je pitanje zajedničke valorizacije vode Bilećkog jezera bila jedna od tema prilikom mojih susreta sa pred-

stavnicima Elektroprivrede Republike Srpske, ali i srpskim članom Predsjedništva BiH Miloradom Dodikom i moj utisak je da i sa njihove strane postoji interesovanje u tom pravcu.

Upravo zbog toga smo sa EPRS i potpisali Pismo o namjerama. S tim u vezi, formirali smo i Radno tijelo sa zadatkom da pokrene inicijativu prema Republici Srpskoj i Hrvatskoj u vezi sa valorizacijom 20 odsto vodnog potencijala Bilećkog jezera te da analiza mogućnosti izgradnje HE „Boka“ (HE „Sutorina“) u saradnji sa Elektroprivredom Republike Srpske sa kojom bi, u tom slučaju, formirali zajedničko preduzeće.

Pored ovog pitanja razmatrali smo i pitanje zajedničke valorizacije i projekata na vodama Drinskog sliva.

Akcionare i zaposlene veoma interesuju i planovi u vezi sa vlasništvom i učešćem EPCG u upravljačkim strukturama Prve banke, u kojoj je naša kompanija jedan od značajnijih akcionara sa 25 odsto učešća u kapitalu.

Kakav je Vaš stav po ovom pitanju?

Rekao bih da je još rano donositi konačnu odluku o odnosu EPCG i Prve banke.

Moraju se veoma oprezno i u širem kontekstu izanalizirati efekti učešća naše kompanije u kapitalu ove banke i voditi računa da naš eventualni izlazak, kao značajnog akcionara sa 25 odsto vlasništva u kapitalu, odnosno 19 odsto učešća u odlučivanju, ne bi nanio štetu građanima i privredi Crne Gore.

U svakom slučaju, i dalje aktivno tražimo optimalna rješenja koja ne smiju biti samo u interesu EPCG, već moraju biti u interesu čitave zajednice.

Kakva su Vaša očekivanja i projekcije za narednu godinu i kako bi glasila Vaša poruka akcionarima i zaposlenima u EPCG?

Pred nama je teška i godina puna izazova, ali vjerujem da ćemo uspjeti da valorizujemo sve što smo planirali.

Na tom putu potrebno je da budemo zajedno, da se međusobno podržavamo i pomažemo, odnosno da svako da svoj doprinos i siguran sam da onda ni rezultat neće izostati.

Svima bih poželio srećnu Novu 2022. godinu da bude ispunjena zdravljem, srećom i uspjehom kako na ličnom, tako i na poslovnom planu.

NIKOLA ROVČANIN, IZVRŠNI DIREKTOR ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ

Moramo sačuvati Kompaniju i dati impuls njenom razvoju

„Vjerujem da postoji model prema kome bi finansijska stabilnost Kompanije bila sačuvana i mimo dodatnog opterećivanja građana. U tom smislu smo se opredijelili za redefinisane odnose sa krupnim potrošačima. Smatram da bi modifikovanje cijena u ovom segmentu doprinijelo konsolidovanju naših finansija u narednoj godini, a da, ponavljam, građani ne osjete teret turbulencija na tržištu energenata“

Mitar Vučković | Foto: Zoran Đurić

Nagli skokovi cijena na energetskim tržištima koje su, u pojedinim trenucima, premašivale, čak, i 250 €/MWh, suša tokom većeg dijela godine te negativni uticaji COVID krize, učinili su da godina na isteku u Elektroprivredi Crne Gore ostane upamćena kao jedna od najtežih i najizazovnijih do sada. Da bi sačuvali stabilnost Kompanije i elektro-energetskog sistema morali smo se okrenuti uvozu i izdvojiti više desetina miliona eura za nedostajuću energiju, ali je do punog izražaja došla TE „Pljevlja“ zahvaljujući čijem smo doprinosu uspjeli da izdržimo pritisak, održimo stabilnost i uredno snabdijevanje kupaca, za sada, bez promjene cijena.

O izazovima koje smo prošli, ali i onima koji tek slijede, kao i brojnim temama koje zaokupljaju pažnju javnosti, poput uvijek prisutnog da li će struja poskupjeti, zatim da li je, u ovakvom ambijentu, EPCG i dalje sposobna da realizuje brojne najavljene investicije u nove zelene izvore energije, kada treba očekivati početak ekološke rekonstrukcije termo bloka i kako održati stabilnost sistema, šta mogu da očekuju kupci električne energije, a šta zaposleni u Elektroprivredi, u ovom broju našeg korporativnog lista pitali smo izvršnog direktora Elektroprivrede Crne Gore Nikolu Rovčanina, koji, i pored svih teškoća sa kojima se suočavamo, ipak, sa puno optimizma gleda na period koji je pred nama.

Gospodine Rovčanin, kako ste zadovoljni poslovanjem i rezultatima EPCG u ovoj godini koja je bila veoma

turbulentna i izazovna i sa energetskog i sa finansijskog, ali i sa zdravstvenog stanovišta?

Ova godina je, najblaže rečeno, bila ispunjena velikim brojem izazova, kako u energetskom i finansijskom, tako i u zdravstvenom pogledu.

S jedne strane, na unutrašnjem planu, valjalo je ispitati poslovanje prethodnog menadžmenta i uhvatiti se u koštac sa kompleksnim investicionim planovima. Osnovani smo dvanaest komisija, čiji zadatak jeste provjera finansijske ispravnosti i zakonitosti svih aspekata prethodnog poslovanja i, s tim u vezi, očekujemo da sve eventualne nepravilnosti ugledaju svjetlo dana. Takođe, u toku su radovi na osavremenjavanju postojećih postrojenja (TE „Pljevlja“, HE „Piva“ i HE „Perućica“), ali i investiranje u nove projekte, među kojima valja istaći „Solari“ (3000+ za domaćinstva i 500+ za privredu), plutajući solar „Slano“, VE „Gvozd“, SE „Briska Gora“, SE „Velje Brdo“, mHE „Otilovići“ i jedan naročito zahtjevan projekat, koji bi trebalo da se realizuje u toku narednih deset godina, a riječ je o HE „Komarnica“. Vrijednost svih tih projekata uveliko prelazi milijardu eura, a uspješno privođenje kraju svakog od njih zacijelo bi nas uvelo u krug energetskih kompanija koje temeljno sprovode energetske tranzicije na fonu usmjerenosti ka obnovljivim izvorima. S druge strane, uporedo sa pandemijom COVID-19, koja pogađa cio svijet, imali smo mnoštvo otežavajućih faktora, na koje je bilo nemoguće uticati. Tu, prije svega, mislim na energetske krize, koja

se ogleda u drastičnom skoku cijena električne energije na međunarodnim berzama. Tako je, primjera radi, cijena električne energije u januaru iznosila 45-50 €/MWh, a tokom posljednja dva mjeseca se kreće oko 250 €/MWh. Taj aspekt, koji je bilo nemoguće predvidjeti početkom ove godine, svakako je uticao na naše poslovanje motivišući nas da preispitamo svoj odnos sa velikim potrošačima za sljedeću godinu. Nadalje, iskoristili smo povoljnu hidrološku situaciju u prvom dijelu godine, a na ruku nam, poslije sušnog početka jeseni, idu i klimatski uslovi tokom posljednje

dvije sedmice. Ukoliko se takav trend nastavi do kraja godine, očekujem da ova godina, u poslovnom smislu, bude veoma uspješna. Procentualna zastupljenost proizvodnje električne energije u TE „Pljevlja“ tokom ljetnjeg perioda, više od svega drugog, govori u prilog tezi o potrebi očuvanja tog postrojenja i u narednom periodu.

U pogledu odnosa prema državi, dovoljno je pomenuti činjenicu da smo u državni budžet uplatili 30 miliona eura, čime je, vjerujem, pružen značajan doprinos efikasnijem suočavanju relevantnih institucija sa negativnim finansijskim efektima pandemije.

Da li će skok i nestabilnost cijena struje na energetskom tržištu dovesti do poskupljenja električne energije za kupce u Crnoj Gori ili imate neko drugo rješenje za pokriće povećanih troškova i nastavak normalnog funkcionisanja Kompanije i stabilnost elektro-energetskog sistema u cjelini?

Kao što je već rečeno, cijena električne energije na tržištu je dostigla dramatičan rast i to je faktor koji nam svakako ne ide na ruku. U našem okruženju pribjeglo se različitim rješenjima, u smislu suočavanja sa tim problemom. Tako je, na primjer, u Sjevernoj Makedoniji sama država pružila finansijsku pomoć nacionalnoj energetskej kompaniji, a u Albaniji su se opredijelili za restrikcije. Mi smo, polazeći od opredjeljenja EPCG da posluje društveno odgovorno odlučili da, za sada, ne podižemo cijenu električne energije za građane, a trudićemo se i da izbjegnemo politiku restrikcija. Vjerujem da postoji model prema kome bi finansijska stabilnost Kompanije bila sačuvana i mimo dodatnog opterećivanja građana. U tom smislu smo se opredijelili za redefinisane odnose sa krupnim potrošačima. Smatram da bi modifikovanje cijena u ovom segmentu doprinijelo konsolidovanju naših finansija u narednoj godini, a da, ponavljam, građani ne osjete teret turbulencija na tržištu energenata.

U tom smislu, prvo na red došlo je pitanje redefinisane odnosa sa UNIPROM-om u vezi sa utvrđivanjem nove cijene električne energije za KAP, posebno u svjetlu dramatičnog skoka cijena na energetskom tržištu. Situacija je prilično kompleksna, čulo se dosta oprečnih mišljenja. Kako pomiriti interese KAP-a sa jedne i EPCG sa druge strane?

Prema kupoprodajnom ugovoru između EPCG i UNIPROM-a, mi isporučujemo električnu energiju za potrebe KAP-a po cijeni od 45 €/MWh, što je bilo sasvim u redu u situaciji u kojoj je tržišna cijena 50-55 €/MWh. No, usljed drastičnog rasta cijena na berzi, gdje mi kupujemo električnu energiju po cijeni od 250 €/MWh, cijenim da je apsolutno nerealno očekivanje da i u 2022. godini važe cijene koje su pratile stanje s početka 2021. Izraženo u brojkama, ukoliko bismo sada kupili električnu energiju za 2022. godinu, to bi nas koštalo, okvirno, 150 €/MWh, a isporuka UNIPROM-u po cijeni od 45 €/MWh i to bi generisalo godišnji gubitak EPCG od preko 60 miliona eura.

Radi se, dakle, o ogromnom iznosu i taj gubitak bi, nesumnjivo, osujetio značajan dio naših razvojnih projekata za naredni period.

Mi moramo zaštititi Kompaniju, a kako smo uzeli u obzir i značaj KAP-a za crnogorsku ekonomiju, predložili smo da cijena za 2022. godinu bude 15 odsto niža od projektovane tržišne, uz dodatan popust od 5 odsto za redovno plaćanje faktura. Sumarno, UNIPROM/KAP bi od nas mogao da dobija električnu energiju po cijeni od, približno, 120 €/MWh, što je, u postojećim okolnostima, više nego korektna ponuda. Mislim da se tako postiže i zaštita interesa EPCG i mogućnost nastavka rada KAP-a. Da nam je u prvom planu bio isključivo kompanijski interes, ponudili bismo znatnu višu cijenu.

NIKOLA ROVČANIN

izvršni direktor Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

S druge strane, međutim, nijesmo dobili adekvatnu ponudu, već smo izloženi jednoj negativnoj kampanji, u kojoj dominiraju prijetnje gašenjem KAP-a.

Smatramo da bi se, zbog značaja koji KAP ima za Crnu Goru, rukovodstvo UNIPROM-a prema postojećem problemu moralo odnositi znatno odgovornije, bez posezanja za ucjenama. U cilju što bržeg i efikasnijeg rješavanja spora, nadamo se da će se ovim pitanjem pozabaviti i Vlada Crne Gore, odnosno nadležna ministarstava, tim prije što vjerujem da nikom odgovornom i dobronamjernom ne odgovara da u ovoj situaciji trajno trpe EPCG, radnici KAP-a ili crnogorska ekonomija.

Kupci električne energije u Crnoj Gori navikli su na popuste i razne povoljnosti. Koliko su kampanje i akcije u tom smislu uticale na poslovni rezultat EPCG?

EPCG nastoji da uveže dva značajna faktora: uvažavanje poteškoća s kojima se suočavaju građani i potrebu da ostvaruje prihode po osnovu isporučene električne energije.

To, naravno, nije lako ostvariti, naročito u kontekstu efekata pandemije COVID-19, pa smo, uporedo sa tradicionalnim aktivnostima, akcijom „Podijelimo teret“ i nagradnom igrom „Zlatni tim“, u saradnji sa CEDIS-om, počev od 31. maja tekuće godine, primijenili politiku dodatnog popusta za redovne platiše. Shodno toj politici, sva domaćinstva koja su 31. maja 2021. imala 0,00 eura duga prema EPCG, automatski su dobijala članstvo u „Zlatnom timu“ i, pored standardnog popusta od 13 odsto na aktivnu energiju (prva stavka računa), ostvarivala i dodatnih 13 odsto popusta na usluge CEDIS-a.

Tako je, na primjer, domaćinstvo čiji je račun za utrošenu električnu energiju iznosio 60,00 eura, bez PDV-a, umjesto pređašnjih 3,80 eura, tokom prethodnih mjeseci, zaključno sa 31. decembrom

ove godine, ostvaruje popust od 7,35 eura.

Takođe, odobren je i popust od 3 odsto za privredu te 10 odsto za institucije koje snose najveći teret borbe za suzbijanje pandemije (bolnice, domovi zdravlja, vrtići, osnovne i srednje škole).

Navedene akcije, odnosno popusti za kupce, svakako opterećuju naše poslovanje, tako što generišu prihode niže od projektovanih, ali smo, polazeći od opredjeljenja da poslujemo društveno odgovorno, smatrali da, barem tokom ove faze pandemije, treba da pružimo pomoć građanima, tim prije što EPCG, kao kompanija koja se nalazi u vlasništvu države, svoje poslovne aktivnosti obavlja upravo u granicama Crne Gore i, s tim u vezi, ne treba da bude ravnodušna prema problemima s kojima se građani suočavaju.

U krajnjem, vjerujem da kampanje jesu bile dobre i po EPCG, jer su uticale na povećanje broja redovnih platiša.

Sve su glasniji oni koji razlog gubitaka i lošijih poslovnih rezultata EPCG i kompanija iz tzv. EPCG grupe, na kraju trećeg kvartala, vide navodno u lošim potezima, nestručnosti i nedomaćinskom odnosu novih rukovodstava. Kako Vi na to gledate?

Smatram da se radi o politički motivisanim manipulacijama. EPCG je najznačajnija kompanija u državnom vlasništvu, pa je, ma koliko djelovalo nepristojno ili nisko, sasvim očekivano to što se svaki politički sukob u zemlji prelama i kroz odnos prema ovoj kompaniji. U mnogo navrata sam govorio o vrlo nesređenom stanju u kome sam zatekao kompaniju, počev od spora pred EEZ zbog prijevremenog prekoračenja broja radnih sati u TE „Pljevlja“, preko nekih neopravdano visokih neproizvodnih troškova, zaključno sa izazovima pandemije i, na kraju krajeva, energetsom krizom

koja generiše znatno veće rashode od projektovanih.

Konkretno, kada je riječ o rezultatima, EPCG je treći kvartal završila s profitom od 412,8 hiljada eura, dok je prihod uvećan za 28,5 miliona eura. Najveći efekat na ovakav profit Kompanije, kao što je već rečeno, imaju visoke cijene električne energije na berzi, koju je EPCG bila prinuđena da uvozi zbog loše hidrologije i nedovoljne proizvodnje električne energije. EPCG je u prvih devet mjeseci prošle godine poslovala sa 2,2 miliona dobiti, kada je cijena električne energije bila pet puta manja od trenutne na međunarodnoj berzi. Samo tokom avgusta ove godine, EPCG je, u cilju stabilnog snabdijevanja električnom energijom, realizovala dodatan uvoz

energije u vrijednosti od 15 miliona eura. Podsjećam na to da EPCG, iako je zakonski imala pravo, nije povećala cijenu električne energije ni domaćinstvima niti privredi dok su mnoge zemlje, kako u Evropi, tako i u regionu to učinile. EPCG je na taj način vodila računa o aktuelnoj socio-ekonomskoj situaciji u državi izazvanu poremećajem tržišta i otežanim poslovanjem nastalim usljed pandemije. S tim u vezi, smatram da naznačene ocjene, na koje smo mogli naići u dijelu javnosti, nijesu tačne, a ne mislim ni da su korektne, jer se ne može očekivati da se, u veoma nepovoljnim tržišnim okolnostima, istovremeno ostvaruju dva efekta: veći profit i niže cijene za građane.

Koliko je, s obzirom na sve teškoće i nepredviđene okolnosti te i dalje prisutnu COVID krizu, EPCG trenutno finansijski potentna i sposobna da uđe u realizaciju najavljenih investicionih aranžmana? Projekat „Solari“ faktički već je startovao, a tu je još niz inte-

resantnih projekata iz oblasti zelene energije.

Tokom prethodnih nekoliko mjeseci bilo je mnogo riječi o projektima koje planiramo da realizujemo. Uprkos svim teškoćama, a saglasan sam sa ocjenom da dramatičan rast cijena na tržištu i COVID-19, u značajnoj mjeri, otežavaju poslovanje, vjerujem da EPCG ima kapacitet da se upusti u razvojne projekte.

Svjesni smo činjenice da je energetska tranzicija neizbježna i, s tim u vezi, ukoliko želimo da pratimo svjetske trendove, moramo investirati u projekte koji se zasnivaju na eksploataciji obnovljivih izvora energije. Alternativa tome je ispadanje iz ozbiljnih tokova i faktički gubitak kako energetske, tako i ekonomske stabilnosti Crne Gore. Zaključno, moglo bi se reći da su razvojni projekti EPCG nešto što bi trebalo da predstavlja ekonomski prioritet naše države i, u tom smislu, očekujem podršku svih relevantnih državnih institucija.

Ono što javnost željno iščekuje jeste i odluka o početku ekološke rekonstrukcije postojećeg termo bloka u Pljevljima. Kada bi trebalo očekivati početak realizacije ovog, po mnogima, strateškog projekta i kakva je, po Vašem mišljenju, budućnost TE „Pljevlja“ u svjetlu sve oštrijih zahtjeva Energetske zajednice u pogledu očuvanja životne sredine?

Ekološka rekonstrukcija TE „Pljevlja“ zaista jeste strateški projekat, jer predstavlja garanciju da ćemo najvažnije postrojenje moći da koristimo sve do trenutka izgradnje i puštanja u rad adekvatnih zamjenskih kapaciteta. Ugovor o tom poslu, potpisan prošle godine, ima niz manjkavosti i svakako ne predstavlja dokument koji bismo sada, da nam može biti, potpisali pod istim uslovima, ali je situacija takva da nam je izbor prilično sužen: ili ćemo raditi po tom ugovoru ili ćemo potrošiti milione eura na plaćanje penala i ostati bez rekonstrukcije koja jeste preduslov produženja rada TE.

Smatram da, kao ozbiljni ljudi koji pokrivaju odgovorne funkcije, nemamo pravo na avanturizam.

Valja nam, dakle, iz postojećeg stanja, koje je, ponavljam, daleko od idealnog, izvući maksimum i, uz izvjesne korekcije, sprovesti u djelo plan ekološke rekonstrukcije. Navedene korekcije se odnose na moguće računanje dodatnog iznosa od petnaestak miliona eura. Pregovori sa izvođačima su u toku, tako da računam da bismo, na proljeće sljedeće godine, mogli ući u proces realizacije projekta.

Što se tiče budućnosti TE „Pljevlja“, naša želja je da se phase-out prilagodi realnim potrebama kako Kompanije, tako i trenutno zaposlenih u tom postrojenju. Promptno gašenje TE bi, bez ikakve sumnje, trajno i temeljno urušilo crnogorsku ekonomiju, a o socijalnim problemima, u vidu ogromnog broja ljudi koji bi ostali bez posla, da i ne govorim. Naš cilj je da, izvođenjem ekološke rekonstrukcije, produžimo aktivnost TE „Pljevlja“ barem do puštanja u rad adekvatnih zamjenskih kapaciteta i, ne manje važno, iznalaženja pravednog rješenja za radnu snagu iz TE i RUP-a. To je vrlo kompleksan zadatak i mislim da je jasno da nam je, pored svih snaga kojima raspolažemo, neophodna podrška države, ali i razumijevanje relevantnih međunarodnih institucija, tim prije što, kao što se iz prethodnog može zaključiti, pitanje TE „Pljevlja“ uveliko prevazilazi poslovne planove jedne kompanije, uveliko zalazeći u socio-ekonomsku strukturu cijelog crnogorskog društva.

Do kada bi TE „Pljevlja“ mogla da radi? Trenutno nema precizno definisanog odgovora na to pitanje. Sagovornike često podsjećam na razmišljanja menadžmenta HSE, slovenačke nacionalne energetske kompanije, koji očekuje da rad svoje TE „Šoštanj“ produži do 2040. godine, iako tamošnja politička elita želi da veže phase-out za 2033. godinu. U svakom slučaju, nama bi odgovaralo da TE „Pljevlja“ traje što duže i borićemo

se za to, ali je jasno da ne zavisi sve od nas, nego i od domaćeg i inostranog političkog faktora.

Nedavno je objavljen Javni poziv za izradu Idejnog rješenja za toplifikaciju Pljevalja koji je usko povezan sa projektom ekološke rekonstrukcije. Kad se mogu očekivati prvi radovi na toplovodu od TE do grada?

Početak radova na toplovodu od TE do grada zavisi od mnogo faktora i nije lako definisati tačan datum, ali vjerujem da bi se, uz povoljan tok pregovora sa izvođačem ekološke rekonstrukcije te zadovoljavajućim tokom sprovođenja javnih nabavki i aktivnosti Opštine Pljevlja moglo očekivati da radovi budu započeti na proljeće, u idealnim okolnostima, sredinom ili krajem aprila. No, ponavljam, termin je ovdje dat tek okvirno, jer će zavistiti od mnoštva faktora, a mnogi od njih su van našeg dosega.

U više navrata ste isticali da je za realizaciju ambicioznih investicionih planova potrebno i kadrovski ojačati Kompaniju, sa druge strane neki pak tvrde da je od dolaska novog poslovođstva i menadžmenta u EPCG na sceni nekontrolisano zapošljavanje. Vaš komentar?

Što se tiče optužbi na račun politike zapošljavanja, vjerujem da je razumljivo to što je pažnja javnosti usmjerena ka načinu poslovanja, time i kadrovskoj politici najznačajnije kompanije u državi, ali cijenim da bi, na fonu načelnog opredjeljenja za valjano informisanje građana, mediji trebalo da budu savjesniji pri analiziranju ove teme. Tokom prethodnih nekoliko mjeseci, neki radnici su napustili Kompaniju, neki su postali dio našeg kolektiva, a brojno stanje je takvo da prilično odudara od apokaliptičnih procjena.

Konkretno, u posljednjih šest mjeseci primljeno je 115 lica, od čega 29 na

neodređeno, a 86 na određeno vrijeme. U istom periodu, radni odnos je prestao za 51 lice. U pogledu troškova koji se odnose na zarade stanje je, takođe, mnogo drukčije od onog kakvim su ga predstavljali neki mediji i politički subjekti. Troškovi su, naime, iznosili 1,3 miliona eura više nego u istom periodu prošle godine, od čega 1,15 miliona otpada na otpremnine, što znači da je, na ime zarada, od januara do oktobra, došlo do rasta od 3,2 odsto u odnosu na isti period prošle godine, a ne 8,7 odsto, kako je to navođeno u javnosti.

Kada je riječ o samoj Kompaniji, mislim da imamo mnogo respektabilnih stručnjaka, s tim što je, za realizaciju svih predviđenih investicija, potrebno i pojačanje u vidu nekih novih stručnih kadrova. Postojeća radna snaga je, bez ikakve sumnje, dovoljna za održavanje postojećih postrojenja, ali ako nam je želja da gradimo nove proizvodne

NIKOLA ROVČANIN

izvršni direktor Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

objekte, moramo biti spremni na to da, u cilju rasterećenja ljudstva i efikasnog izvršavanja zadataka, primamo i nove ljude. Vjerujem da bi ta sinteza iskusnih radnika i novog kadra mogla rezultovati stvaranjem okvira unutar kog bi se, bez ikakvih problema, upravljalo znatno većim brojem postrojenja nego što je sada slučaj. Činjenica je, dakle, da moramo primati nove radnike ukoliko nam je cilj da ojačamo Kompaniju.

Šta očekujete od naredne 2022. godine i koji su, uzimajući sve u obzir, prioritetni zadaci?

Planirani investicioni fond za narednu godinu iznosi 200 miliona eura, tako da očekujem da se, pored rješavanja nekih tekućih problema, uđe u realizaciju projekata „Solari 3000+“, „Solari 500+“, ekološke rekonstrukcije, toplifikacije Pljevalja i VE „Gvozd“. Takođe, važnu stavku će predstavljati zaštita interesa

Kompanije u pogledu definisanja cijena prema krupnim potrošačima, jer vidimo da cijene električne energije na tržištu doživljavaju značajne varijacije i prouzrokuju brojne probleme.

Takođe, nadam se da, bez obzira na sve eventualne teškoće, građani neće osjetiti dodatan teret u vidu uvećanja cijene električne energije. No, da bi se tako nešto realizovalo, moramo, kao što je već rečeno, zaštititi Kompaniju od gubitaka koje bi prouzrokovala stare i veoma niske cijene prema krupnim potrošačima.

U ovakvim prilikama uobičajeno je da se prvi čovjek izvršnog menadžmenta obrati i zaposlenima, pa kako bi glasila Vaša poruka radnicima?

Drage kolegice i kolege, iza nas je jedna veoma sadržajna i naporna radna godina. Hvala vam na profesionalnom

odnosu prema radnim zaduženjima. Vjerujem da možemo biti veoma zadovoljni učinjenim, tim prije što su i iskušenja – kako ona koja se odnose na globalnu energetska krizu, tako i ona koja se tiču novih projekata – bila veća nego ranije. Svi mi, zajedno, pružili smo doprinos u pogledu ispunjavanja ciljeva koji su definisani investicionim planom.

U narednoj godini nas čeka još više posla, ali mislim da, uprkos svim teškoćama na koje ćemo sigurno nailaziti, nema razloga da na predstojeće aktivnosti ne gledamo optimistično.

Za kraj, dozvolite da svima poželim srećnu i uspješnu 2022. godinu, uz izraze naročitog poštovanja prema onima koji su se, uprkos borbi sa COVID-19, uspješno nosili i sa zahtjevnim radnim zadacima. Čuvajmo zdravlje, vodimo računa jedni o drugima i djelujmo zajedno, za dobro EPCG i cijele Crne Gore!

The Washington Post

ANALIZA "WASHINGTON POSTA"

Zbog čega skaču cijene energije u Evropi?

U analizi 'Washington Posta' se navodi kako je riječ o jednoj skupoj zbrki, a tome pridonose mnogi faktori iz cijelog svijeta. Sjeverne priobalne države, kao što su Velika Britanija, Njemačka i skandinavske zemlje, postale su lideri u sferi vjetroenergije i te tehnologije.

Evropske energetske ambicije su jasne: promjena na budućnost sa niskim emisijama CO₂, uz transformaciju sistema za proizvodnju i distribuciju energije, navodi Washington Post pozivajući se na Bloomberg i dodaje da je trenutna situacija jedna skupa zbrka!

Globalna potražnja prirodnog gasa, problemi obrade obnovljive energije, najniže brzine vjetra na Sjevernom moru u posljednjih 20 godina, nezaposlene turbine – sve to pridonosi ogromnom skoku cijena od električne energije do uglja. Državne vlasti se pripremaju na intervenciju, ako bude za tim potrebe, u promjenjivim energetske tržištima kako bi domovi bili topli, a fabrike nastavile da rade.

Ugledni list navodi devet tačaka ove energetske problematike:

Šta je problem?

Cijene energije su značajno skočile u vrijeme oporavka ekonomija od pandemije korona virusa – odnosno uz povećanje potražnje kada je ponuda jako mala. Termoelektrane su zatvorene, rezerve gasa su ispod normale, a sve veća zavisnost kontinenta na obnovljivim izvorima energije postaje ranjivost. Čak i u vrijeme blagih vremenskih uslova, cijene gasa su iznosile do 162 eura po megavat-satu oktobra ove godine, na samom početku

sezone grijanja u Evropi. Slika je daleko jasnija kada se uspoređi sa 20 eura na početku godine. Roberto Cingolani, italijanski ministar za ekološku tranziciju, izjavio je da očekuje rast cijena energije za 40% u trećem kvartalu.

Koji je odnos cijene gasa i električne energije?

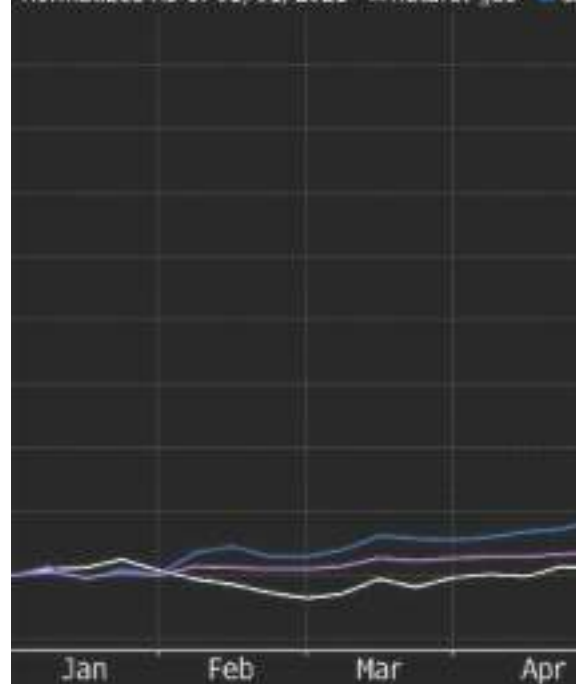
Približno 23% električne energije EU-a dobilo se od gasa 2019. godine, što je nešto manje od onoga što se dobijalo od nuklearnih elektrana (26%). Električnu energiju je jako teško skladištiti, što znači da se velike promjene u cijeni goriva jako brzo vide u cijenama energije. Naravno, postoje velike baterije i ta tehnologija se brzo razvija, ali će proći dosta godina prije nego dobijemo ozbiljnije kapacitete skladištenja obnovljive energije, navodi VP. Neke evropske države postaju sve zavisnije o uvozu energije jer ne proizvode dovoljno vlastite, piše u analizi.

Zašto se došlo do manjka ponude?

Prošlog ljeta, kada se obično popunjavaju skladišta prirodnog gasa, evropske lokacije ove namjene su bile na najnižem nivou u posljednjih desetak godina. Dotok gasa iz Norveške je bio ispod prosjeka zbog radova na održavanju

High Energy European gas, power and carb

Normalized As Of 01/01/2021 ■ Natural gas ■ C

Source: ICE, EEX

ogromnih polja i pogona za obradu, a dotok iz Rusije je bio ograničen jer je i ova država obnavljala svoje zalihe.

Ruski predsjednik Vladimir Putin 6. oktobra je pokušao umiriti tržište ponudom stabilizacije situacije i izjavom da bi Rusija mogla izvesti rekordne količine vitalnog goriva za Evropu ove godine. Brza sertifikacija kontroverznog gasovoda Sjeverni tok 2 od Rusije do Njemačke mogao bi u tome pomoći, naveo je zamjenik premijera Aleksandar Novak.

Kada se to uzme u obzir, evropske cijene moraju ostati visoke kako bi se privukle isporuke ukapljenog prirodnog gasa iz Azije, gdje ga Kina lageruje kako bi podržala svoju ekonomiju i izgradila rezerve za zimu.

Zašto je Kina važna evropskom tržištu?

Ova država je uveliko najveći potrošač energije i dobara na svijetu i naredila je svim firmama u državnom vlasništvu da po svaku cijenu naprave zalihe.

regulatori nakon što postrojenja zatraže stope na osnovu toga koliko su platili za energiju, koliko je investirano u prenos, te koliko generalno košta održavanje mreža.

Francuska takođe sve više dobija energije od vjetra, ali njenom električnom industrijom i dalje dominiraju nuklearne elektrane.

Koje države bi mogle ostati bez energije?

To su one sa ograničenim kablovskim vezama sa komšijama. U kriznim situacijama, te države imaju manje šanse da imaju koristi od povezanosti evropskog tržišta što omogućuje da energija dolazi gdje je najpotrebnija i gdje postiže najbolju cijenu.

Irski mrežni operatori su u septembru upozorili na opasnost pada električne mreže zbog manjka vjetra.

Mnoge britanske elektrane su stare i povremeno se kvare. Ukoliko se veliki kvarovi dese istovremeno sa nedostatkom sunca ili vjetra, ova država bi mogla ostati bez električne energije.

Šta sve ovo znači za evropske klimatske ciljeve?

Obnovljiva energija donosi nestabilnost i to će biti jako skupo za kontinent pri postizanju svojih ciljeva.

Na primjer, u Njemačkoj su energetske politike odlazeće kancelarke Angele Merkel koštale stotine milijarde dolara u podsticajima. Šef EU-a za klimu Frans Timmermans je kazao da više cijene ne smiju potkopati odlučnost bloka da razvije obnovljivu energiju, kao i da ta industrija treba ubrzati umjesto da se dođe do jeftinije zelene energije.

U oktobru je energetski lider EU-a Kadri Simson rekao da EU revidira preporuke za članice o mjerama koje se mogu poduzeti da se izbjegne kriza bez potkopavanja pravila Unije, uključujući kompenzaciju za najranjivija domaćinstva, ukidanje poreza i državnu pomoć za firme.

Kako se formiraju cijene energije u Evropi?

Postrojenja i velike kompanije kupuju i prodaju energiju godinama unaprijed i žestoko se oslanjaju na predviđanja kretanja ekonomije i dugoročnih troškova goriva. Šire evropsko tržište energije tradicionalno je fokusirano na cijenu koja će biti narednog dana, sa aukcijama koje formiraju cijene i koje su glavne oznake.

Trgovci daju i primaju ponude za svaki sat na osnovu njihovih kalkulacija ponude i potražnje, a zatim se izračunava prosječna cijena na berzi koja vodi to tržište.

Cijene za potrošače formiraju državni

Šta je novo u sistemu?

To je eksplozija obnovljive energije koja je više naizmjenična od generatora na fosilno ili nuklearno gorivo. Pošto vremenske prilike mogu napraviti ogromne promjene cijene, tržišta za kraće periode istog dana postaju takođe ključna.

Koliko Evropa zavisi od vjetra?

Sjeverne priobalne države, kao što su Velika Britanija, Njemačka i skandinavske zemlje, postale su lideri u sferi vjetroenergije i te tehnologije. U Španiji, razvoj vjetroelektrana i solarnih elektrana doveo je do činjenice da je prošle godine 44 % ukupne energije dobijeno od obnovljivih izvora.

Energetska kriza drma cio region: privreda traži pomoć da bi se izbjegla otpuštanja i inflacija

Izvor: Balkan Green Energy News

Foto: iStock

Reagovanja privrede u BiH, Crnoj Gori i Srbiji da će najavljeno poskupljenje električne energije i do, čak, 200 odsto izazvati zatvaranje mnogih firmi, otpuštanja i inflaciju, teško da može ostaviti bilo koga ravnodušnim.

Vlade nekih zemalja već su reagovala, pa je Srbija kratkoročno zamrzla cijene, ali ostaje pitanje sljedeće godine jer se, prema prognozama sa berzi, ne očekuje smirivanje energetske krize.

Najdramatičnije je, zasad, u Crnoj Gori gdje vlasnik Kombinata alumunijuma Podgorica (KAP) prijeti da će zatvoriti pogone koji direktno zapošljavaju 500 radnika, a indirektno nekoliko hiljada i doprinosi, kako prenose lokalni mediji, bruto društvenom proizvodu sa dva do tri odsto.

Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) je za sljedeću godinu ponudila cijenu od 120 eura po megavat-satu, što je skoro tri puta više od cijene koju je KAP plaćao do sada.

Samo što je u Bosni i Hercegovini završen štrajk rudara, koji posluju u okviru Elektroprivrede BiH, 13 najvećih potrošača električne energije, ujedno i najvećih firmi, najavile su štrajk upozorenja zbog najavljenog poskupljenja struje od 150 do 200 odsto.

Cijene na evropskim i regionalnim berzama od početka godine povećane su oko 90 odsto.

Privreda u Srbiji je umirena odlukom Vlade Srbije da se cijene zamrznu u novembru i decembru, ali ostaje pitanje sljedeće godine. Pojedine srpske firme tvrde da im Elektroprivreda Srbije (EPS) za sljedeću godinu nudi cijenu koja je 170 odsto veća, što će mnoge zatvoriti, a ostale natjerati da podignu cijene svoje robe.

Treba reći da su cijene na evropskim berzama električne energije, koje nijesu cijene po kojima firme kupuju ovu robu, ali jesu referentne, od početka godine povećane oko 90 odsto i kreću se od 200

do 300 eura po megavat-satu. Takođe, pojedine države u regionu odlučile su se da pomognu firmama, kao na primer Bugarska.

U Srbiji firme sada mogu da kupe struju za cijelu sljedeću godinu po cijeni od 120 eura, što jeste rast više od dva puta u odnosu na ranije cijene, ali trebalo bi reći da se isporuke za sljedeću godinu nikada ne ugovaraju u novembru ili decembru, nego u u martu i aprilu, kazao je jedan od trgovaca za Balkan Green Energy News.

Cijene su, dodaje, u martu i aprilu bile više nego godinu ranije, ali „samo“ oko 60 odsto.

Crna Gora: EPCG nudi KAP-u popust od 20 odsto

Javnost u Crnoj Gori uzburkala je najava Uniproma, vlasnika KAP-a, koji je radnicima saopštio da će postepeno gasiti ćelije u elektrolizi do 15. decembra zbog visokih cijena struje od 1. januara, jer im tada ističe ugovor sa EPCG.

KAP je, kako prenose Vijesti, saopštio da su od EPCG dobili ponudu da od 1. januara plaćaju cijenu koja će se formirati tako što će se 1. februara uzeti cijena sa dan-unaprijed tržišta mađarske berze HUPX i od toga oduzeti popust od 15 odsto. Cijena bi u tom slučaju bila oko 180 eura, a sada je 45, tvrdi KAP.

Premijer: EPCG i KAP da sami nađu rešenje

EPCG je odgovorio da je ponudio cijenu sa mađarske berze koja bi bila umanjena 15 odsto i dodatnih pet odsto za redovno plaćanje.

Ova kompanije je navela da se ovih dana isporuke za narednu godinu na mađarskoj berzi mogu ugovoriti po 150 eura za MWh, što bi značilo 120 eura za Uniprom.

EPCG je naveo da im je glavni cilj stabilno snabdjevanje domaćinstava i privrede, a to ne može da ostvari ako struju kupuje po 150 eura, a prodaje po 45 eura.

Država se za sad drži po strani.

Premijer Zdravko Krivokapić izjavio je da bi EPCG i KAP trebalo da nađu rješenje.

BiH: štrajk upozorenja 13 velikih firmi

Sastanak predstavnika 13 kompanija, koje su među najvećim potrošačima električne energije u Federaciji BiH, organizovalo je Udruženje poslodavaca FBiH. Prisustvovali su predstavnici kompanija Arcelor Mittala, Violeta, Konzum, Mercator, AS Grupacija, Sisecam Soda Lukavac, TMD Group Gradačac, Pobjeda Tešanj, Tvornica cementa Kakanj, Feal Široki Brijeg, ASA Prevent Grupacija, Bingo i EMKA Goražde.

Potpuno je neprihvatljivo povećanje cijena za privredu više od deset odsto, poručili su, i dodali da je Elektroprivreda u FBiH ponudila ugovore sa cijenama većim 150 do 200 odsto.

Svako povećanje veće od 10 odsto je neprihvatljivo.

Povećanje veće od deset odsto, tvrde, dovelo bi do djelimičnog ili potpunog gašenja pogona, smanjenja izvoza, pada investicija, gubitka desetina hiljada radnih mjesta, smanjenja plata i povećanja inflacije 2-3 odsto.

Firme su se dogovorile da Vladi FBiH upute peticiju u kojoj se traži da povećanje cijena ne smije biti veće od deset odsto, kao i da organizuju polusatni štrajk upozorenja u pogonima.

Takođe je zatražen hitan sastanak sa premijerom FBiH Fadilom Novalićem i ministrom energije, rudarstva i industrije Nerminom Džindićem.

Srbija: oko 40 odsto firmi traži subvencionisanje cijene

Unija poslodavaca Srbije obavila je

anketu među članstvom koja je pokazala da 60,5 odsto poslodavaca smatra da bi rast cijena trebalo da bude kontrolisan, dok 39,5 odsto traži subvencionisanje niže cijene električne energije za privredu.

Većina poslodavaca u anketi kaže da je električna energija već dovoljno skupa, pa bi njeno povećanje uticalo i na poskupljenje robe ili usluge koju nude.

Za određeni broj ispitanika rast cijene od deset odsto bi bio prihvatljiv, a daleko manji broj bi mogao da prihvati rast od 20 odsto.

Jedan o privrednika, Zoran Drakulić, vlasnik Point grupe i predsjednik poslovnog kluba Privrednik, izjavio je za NIN da je dobio ponudu Elektroprivrede Srbije za snabdjevanje u sljedećoj godini po cijeni koja je 2,7 puta ili 170 odsto veća od one koju trenutno plaća.

Naveo je da će zbog ovakvog rasta cijena dio firmi da prekine rad, a dio će da poveća cijene što će dovesti do inflacije.

Zbog ovakvog poskupljenja 30 odsto firmi će da stane, jer neće moći da ukalkuliše novu cijenu u finalnom proizvodu, a one koje prežive će da je ugrade u svoju robu što će donijeti još veću inflaciju u 2022, poručio je Drakulić.

Na ove njegove ocjene EPS je odgovorio da je zamrzavanjem cijene za kupce na komercijalnom tržištu u jeku najveće energetske krize ova kompanija zaštitila opstanak privrede i učinila ono što nije uradila nijedna energetska kompanija u regionu.

EPS je saopštio da je Drakulićeva firma Bio energy point od septembra na rezervnom snabdjevanju, koje obezbeđuje ova kompanija, po cijeni od 66,72 za MWh, a to je produženo do kraja godine na osnovu preporuke Vlade Srbije.

VLADA USVOJILA ENERGETSKI BILANS CRNE GORE ZA 2022. GODINU

Nedostaje oko 46 odsto energije

Vlada Crne Gore je donijela Odluku o Energetskom bilansu Crne Gore za 2022. godinu koji obuhvata: Bilans električne energije, Bilans uglja, Bilans nafte, naftnih derivata i biogoriva, Bilans prirodnog gasa i bilans toplotne energije za daljinsko grijanje i/ili hlađenje i industrijsku upotrebu.

Dokument je pripremljen na bazi podataka o bilansu električne energije dobijenih od strane Elektroprivrede Crne Gore, CEDIS-a, CGES-a, proizvođača električne energije u Crnoj Gori, bilansa uglja od strane Rudnika uglja, kao i procijenjenog prometa naftnih derivata od strane naftnih kompanija.

Takođe, uzete su u obzir i potrebe pojedinih privrednih subjekata (Uniprom KAP, Tošćelik Nikšić, nekoliko građevinskih firmi i dr.) koji pojedine energente nabavljaju u sopstvenom aranžmanu.

U 2022. godini bruto potrošnja električne energije planirana je na 3.571,93 GWh, a pokriva se: proizvodnjom iz sopstvenih izvora 3.519,15 GWh, saldom (uvoz/izvoz) 52,78 GWh.

Učešće električne energije iz hidroelektrana u ukupnoj planiranoj proizvodnji električne energije u 2022. godini je 53,33%, termoelektrane 37,42%, vjetroelektrane 9,15% i solarnih elektrana 0,10%.

**Vlada
Crne Gore**

Od ukupnih potreba za energijom, Crnoj Gori nedostaje značajan dio, koji je u 2020. godini iznosio, 43,60%, u 2021. godini se procjenjuje nedostatak od 43,30%, a u 2022. godini se planira na 47,09%.

Najveći uticaj na ukupni deficit energije imaju naftni derivati i prirodni gas, koji po planu za 2022. godinu čine 46,57% ukupne potrošnje energenata, a za potrebe domaćeg tržišta se u potpunosti uvoze.

DARKO KRIVOKAPIĆ, IZVRŠNI RUKOVODILAC DIREKCIJE ZA UPRAVLJANJE ENERGIJOM

Padavine donijele relativnu stabilnost sistema

Sumirajući utiske godine koja je na izmaku, možemo reći da je 2021. godina bila potpuno atipična po više osnova - naročito bih izdvojio dva segmenta: hidrološke prilike i kretanje cijena električne energije na tržištima Evrope i svijeta, kaže Darko Krivokapić za naš list. Ističe da su TE Pljevlja i HE Piva bile okosnica za obezbjeđivanje električne energije za naše potrošače, pa je tako TE Pljevlja u oktobru obezbjeđivala preko 60 odsto potrebne proizvodnje

Tatjana Knežević Perišić

Iako su padavine tokom decembra, donekle, popravile elektroenergetsku situaciju u državi i iako se može reći da se stanje relativno stabilizuje, situacija na tržištu električne energije, čija cijena raste, maltene, na dnevnoj bazi, uzrokuje da Direkcija za upravljanje energijom već razmatra predstojeći kvartal i pravi moguće scenarije. Izvršni rukovodilac Direkcije Darko Krivokapić objašnjava kako su ta dva faktora: nedostatak padavina i rast cijena struje, uticali na rad naše Kompanije:

HIDROLOŠKE (NE)PRILIKE

Tokom 2021. godine na slivnom području rijeke Zete je palo 1746 lit/m², što je 88% od prosječne količine padavina. Na prvi pogled, bi se reklo da je i za očekivati da i proizvodnja iz hidroelektrana bude na sličnom nivou. Specifičnost situaciji dodaju podaci da su naše hidroelektrane ostvarile plansku proizvodnju, čak i

preko plana (HE Perućica 6%, a HE Piva 10% preko plana iz Elektroenergetskog bilansa). Realnost je nešto drugačija, ako pogledamo ostvarenja padavina na mjesečnom nivou, vidjećemo da smo kroz 2021. godinu imali dva dijametralno suprotna perioda – veoma izdašna, sa kišom prva dva mjeseca, a zatim veoma sušni period od početka marta do kraja novembra.

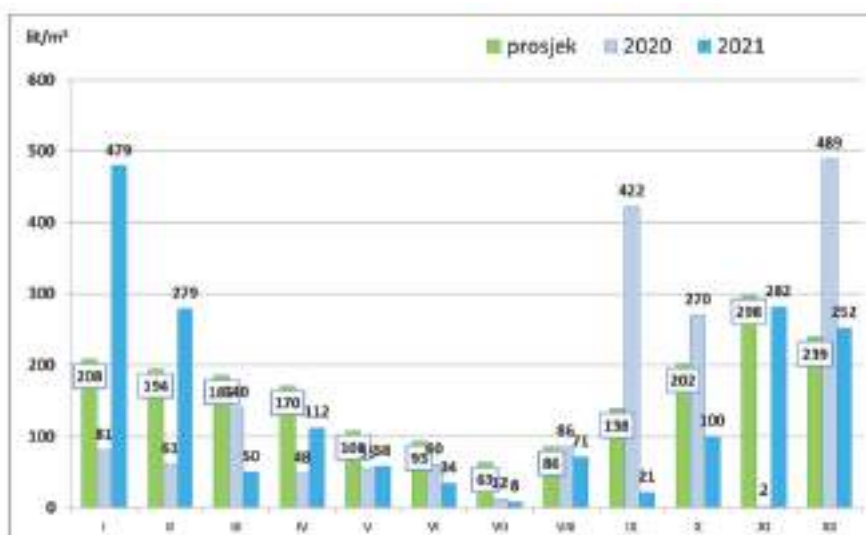
Što se tiče padavina, tokom januara i februara je, na teritoriji Opštine Nikšić, palo 758 lit/m² (38% godišnjih padavina), dok je za period mart – novembar količina padavina bila 736 lit/m² ili 55% od prosjeka – ovaj odnos bi bio još izraženiji da u poslednjih pet dana novembra nije palo 135 lit/m². Tokom januara i februara imali smo veoma velike dotoke na rijeci Zeti, koji su dostizali 693 MW (165 m³/s), kao i pojavu retencije Vrtac u trajanju od ova dva mjeseca (59 dana). HE Perućica je, samo za prvi kvartal,

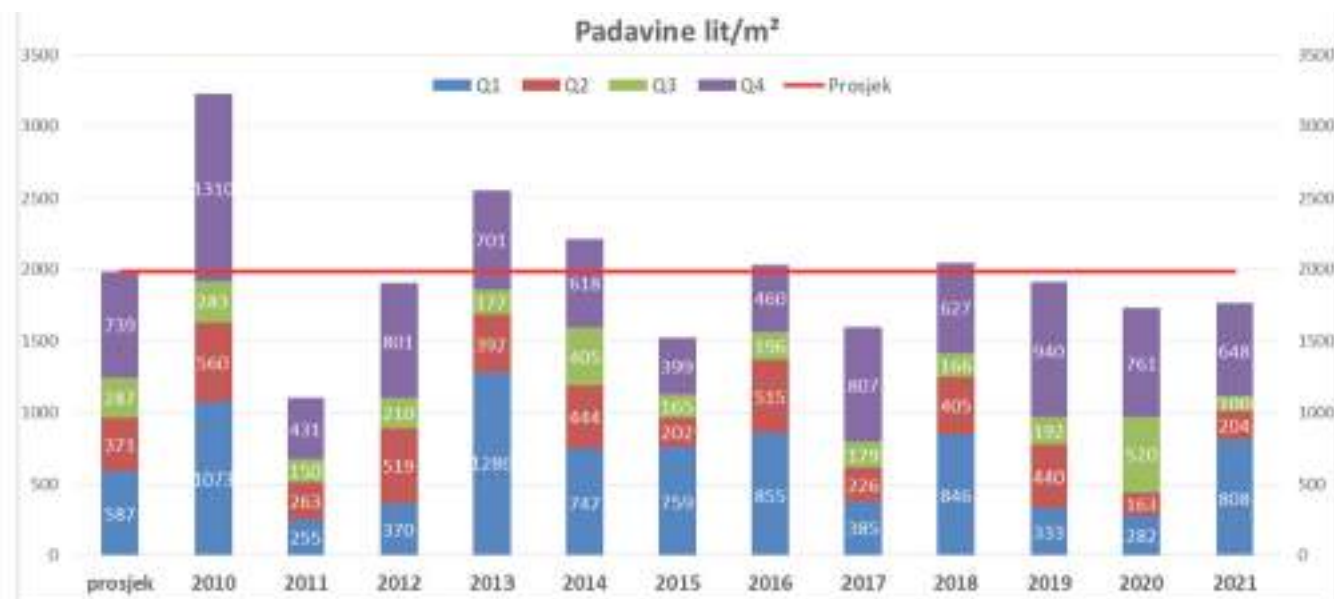
proizvela 557 GWh električne energije, što je 61% od ukupne planirane godišnje proizvodnje, dok je tokom perioda april – novembar njena proizvodnja iznosila svega 279 GWh.

Varijacije padavina po kvartalu se najbolje vide sa dijagrama koji daje pregled padavina po kvartalima za period 2011-2021. godina.

U OKTOBRU JE AKUMULACIJA SLANO BILA NA 8 ODSTO

Dobre hidrološke prilike, krajem 2020. godine, su nam omogućile da sa punim akumulacijama započnemo 2021. godinu i da hidroproizvodnja tokom prvog kvartala, bude maksimalna (tokom marta su akumulacije HE Perućica pražnjenje do nivoa planiranog Elektroenergetskim Bilansom, kako bi se pripremile za prolječno punjenje, koje je izostalo – pa nas je tokom trećeg kvartala konstantno pratio deficit od 30 GWh u akumulacijama HE Perućica. Akumulacije su korišćene za potrebe pokrivanja konzuma tokom ljeta, a sa početkom četvrtog kvartala opet smo se suočili sa deficitom padavina – tokom oktobra i novembra – dotok na rijeci Zeti je bio bukvalno ispod 1 m³/s pa smo bili primorani da akumulacije HE Perućica bukvalno ispraznimo (Slano na 8%). Akumulacija HE Piva je, po planu, napunjena do 01.06.2021., pa je HE Piva i tokom ljeta, a ispostaviće se i do kraja novebra bila, uz TE Pljevlja, okosnica za obezbjeđivanje električne energije za naše potrošače.

Ako posmatramo januar i oktobar 2021. godine i udio pojedinih elektrana u proizvodnom miksu – u januaru je udio TE Pljevlja bio 30% od ukupne proizvodnje, dok je u oktobru ovaj udio bio 61%.

Iako je TE Pljevlja bila van pogona tokom juna (26 dana) i tokom avgusta (9 dana) moram reći da je bila, u prethodnom periodu, okosnica našeg rada, a stabilan rad je omogućio da se lakše prevaziđe veoma složena i zahtjevna situacija u kojoj smo se svi u EPCG našli.

Trenutna pozicija je relativno dobra, padavine iz decembra su donekle popravile situaciju, kad su u pitanju nivoi akumulacija i dotoci na rijekama. Stanje na tržištu je veoma izazovno i nepredvidivo što nas dovodi do situacije da u Direkciji za upravljanje energijom razmatramo predstojeći kvartal i pravimo moguće

scenarije zavisno od toga kako se bude razvijala situacija.

TRGOVINA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Fjučers cijene za 2021. godinu, tokom 2020. godine su se kretale u opsegu od 45,10-56,30 €/MWh - prosjek je bio oko 52 €/MWh.

2021. godina se postarala da sve predikcije i logike vezano za kretanje cijena na tržištu električne energije padnu u vodu – od predviđanih 52 €/MWh za 2021. godinu mi imamo situaciju da se će prosjek na HUPX berzi za 2021. godinu biti 160€/MWh – iako apsolutno cijene nijesu najveće, smatram da je najveće iznenađenje da cijene električne energije za drugi kvartal budu veće od cijena iz prvog kvartala.

KRETANJE OSTVARENIH CIJENA NA HUPX DAM PO MJESECIMA ZA 2021.

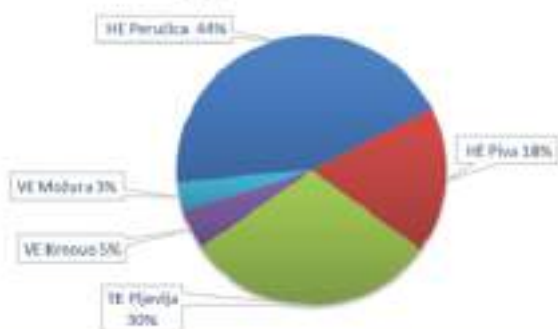
Kao što se može zaključiti iz prethodnih grafika, došlo je do drastičnog rasta cijena električne energije na tržištima Evrope, počev od 01.04.2021. godine.

Na ovaj rast uticao je u početku, rast cijena dozvola za emisije CO₂, manjak proizvodnje iz vjetroelektrana i hidroelektrana, a početkom četvrtog kvartala i rast cijena gasa, tj. nedovoljna doprema gasa sa istoka.

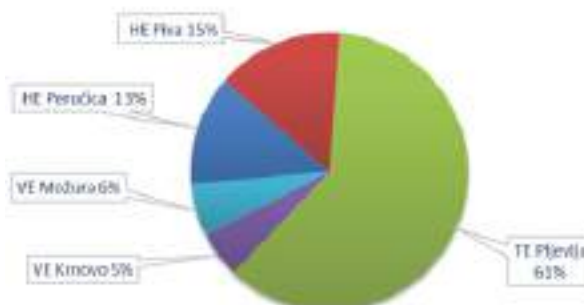
EPCG, tj. Direkcija za upravljanje energijom je u toku prošle godine uvezla 652 GWh električne energije, vrijednosti oko 60 miliona €, po prosječnoj cijeni od oko 92 €/MWh, zaključuje Krivokapić.

SUMORNE PROGNOZE ZA 2022.?

Proizvodnja januar 2021. 505 GWh

Proizvodnja oktobar 2021. 253 GWh

Iako se, nizom analitičkih tekstova od strane raznih ekonomskih i finansijskih stručnjaka, može zaključiti da je rast cijena energije posljedica bržeg od očekivanog rasta globalne ekonomije, nakon ukidanja restrikcija, uzrokovanih pandemijom covid 19, te niza ekstremnih vremenskih prilika širom svijeta u toku 2021. godine, „procjene za narednu i nije su tako „svijetle“, niti se može očekivati neki drastični pad cijena svih energenata, koji bi „vratio stvari u normalu“.

Tako u ekonomskoj analizi Raiffeisen Bank-e se upozorava i na činjenicu da, kako se gotovo cijela Evropa grije na gas, i cijena tog energenta je „otišla u nebo“, dok su zalihe u državama Evrope i Azije- nedovoljne. „Rast cijena prirodnog gasa doveo je do značajnog prelaska na korišćenje uglja umjesto prirodnog gasa za proizvodnju električne energije na ključnim tržištima. Više cijene gasa i uglja, u kombinaciji sa rastućim evropskim cijenama ugljen-dioksida, rezultirale su višim cijenama električne energije. Doduše, situacija na tržištu gasa se donekle ublažila nakon najave Rusije da planira isporuku više prirodnog gasa Evropi.“, kaže se u analizi. Dodaje se i to da globalna potražnja za naftom nastavlja da se oporavlja od najnižih nivoa iz 2020. godine, a cijene na pumpama u mnogim zemljama su na ili blizu njihovog najvišeg nivoa u posljednjih nekoliko godina. Poskupljenja cijene električne energije će vjerovano rezultirati većim pritiskom na račune za energiju domaćinstava, a mogu predstavljati i veći rizik po ekonomsku aktivnost. Zato su mnoge vlade već preduzele mjere za ublažavanje negativnih posljedica rasta računa za struju, posebno za ugrožene potrošače. Globalno, kažu analitičari, ključni pokretači dinamike tržišta energije u narednim mjesecima biće ozbiljnost zime na sjevernoj hemisferi, trend ekonomskog rasta i veličina neplaniranih prekida snabdijevanja. Cijene i prirodnog gasa i električne energije variraće u Evropi u zavisnosti od temperatura, snage vjetra ali i mnogih drugih faktora.

POZITIVNO U PRVIH 9 MJESECI 2021.

Elektorprivreda Crne Gore je, i pored izazovne i ekonomski nepredvidive poslovne 2021.godine, izazvane pandemijom COVID-19 te drastičnim poremećajem cijena električne energije na međunarodnim berzama, treći kvartal završila sa profitom od 412,8 hiljada eura dok su prihodi uvećani za 28,5 miliona eura.

Najveći efekat na ovakav profit Kompanije imaju visoke cijene električne energije na berzi, koju je EPCG bila prinuđena da uvozi zbog loše hidrologije i nedovoljne proizvodnje električne energije.

EPCG je u prvih devet mjeseci prošle godine poslovala sa 2,2 miliona dobiti kada je cijena elektine energije bila pet puta manja od trenutne na međunarodnoj berzi.

Samo tokom avgusta mjeseca ove godine EPCG je, u cilju stabilnog snabdijevanja električnom energijom, uvezla dodatno energije u vrijednosti od 15 miliona eura.

Napominjemo, da EPCG, iako je zakonski imala pravo, nije povećala cijenu električne energije ni domaćinstvima niti privredi dok su mnoge zemlje, kako u Evropi tako i u regionu, to učinile.

EPCG je na taj način vodila računa o aktuelnoj socio-ekonomskoj situaciji u državi izazvanu poremećajem tržišta i otežanim poslovanjem nastalim usljed pandemije.

Kada su u pitanju troškovi radne snage oni su ovoj godini iznosili 1,3 miliona eura više i to prevashodno što je u ovaj trošku uključen i iznos otpremnina koji je iznosio 1.150.000 eura, od čega 400.000 EUR-a na ime odlaska iz kompanije članova bivšeg menadžmenta.

Dakle, kada su u pitanju sami troškovi zarada (zaposleni na neodređeno, određeno i lica angažovana posredstvom agencije) za period januar – oktobar 2021.godine isti su iznosili za 3,2% više u odnosu na isti period 2020.godine.

Imajući u vidu planirani investicioni ciklus od 200 miliona eura, samo u 2022. godini, ukazuje na potrebu i spremnost kompanije da angažuje jedan dio zaposlenih a u cilju implementacije i realizacije pokrenutih projekata Solari 3000 plus i 500 plus, SE „Vilusi“ i SE „Slano“, VE „Gvozd“ itd...Sa druge strane potrebna je bila i adekvatna popunjenosti radnih mjesta kako bi proces rada u pojedinim djelovima kompanije odvijao bez nesmetano i bez zastoja.

Stepen zaduženosti nizak i da kompanija može da pokrije sve svoje obaveze prema kreditorima i investitorima dok koeficijent likvidnosti ukazuje da kompanija ima dovoljan iznos sredstava koji će izmiriti obaveze za predstojeće projekte.

MIRKO MAZALICA, RUKOVODILAC PODRUŽNICE TE PLJEVLJA:

Očekujemo prebačaj godišnjeg plana proizvodnje!

Za 11 mjeseci rada, TE Pljevlja je predala u mrežu 1.178.988 MWh što čini 89.5% od planirane godišnje proizvodnje, a ako sve bude u redu, do kraja godine očekujemo i prebačaj godišnjeg plana proizvodnje, kaže Mirko Mazalica, dodajući da o značaju TE za elektroenergetski sistem države govore podaci koji kažu da je, u pet sušnih mjeseci, TE proizvela oko 65% od ukupne proizvodnje EPCG. Da nije TE, svaki dan bi morali plaćati struje u vrijednosti od million eura, podsjeća on

Tatjana Knežević Perišić

MIRKO MAZALICA
rukovodilac podružnice TE Pljevlja:

TE Pljevlja je za prvih 11 mjeseci rada predala u mrežu 1.178.988 MWh što čini 89.5% od planirane godišnje proizvodnje, kaže rukovodilac TE Mirko Mazalica za naš list. Ističe da produženi remont elektrane, u junu ove godine, zbog problema sa curenjem destilata na jednom od namotaja generator, nije uticao na ostvarenje godišnjeg plana proizvodnje.

-Ako TE Pljevlja do kraja godine nastavi sa radom u skladu sa planom, očekujemo da ćemo čak i prebaciti godišnji plan proizvodnje. Prosječna neto efikasnost TE Pljevlja za prvih 11 mjeseci je 34.9% što je do sada najveća godišnja efikasnost postrojenja od početka rada TE Pljevlja, ističe Mazalica.

Na pitanje da li je glavni projekat ekološke rekonstrukcije "prošao" reviziju i kada počinju radovi, kaže:

Glavni projekat ekološke rekonstrukcije je u postupku revizije. S obzirom da za sada nema krupnih primjedbi revidenta na glavni projekat, očekujemo da će biti revidovan do kraja februara 2022. Planirani početak radova je u Aprilu 2022.

Što se tiče **projekta transporta i odlaganja nusprodukata proizvodnje TE**, Mazalica ističe da se nusprodukti još uvijek odlažu na postojećoj deponiji pepela i šljake Maljevac. Nakon završene ekološke rekonstrukcije, sredinom 2024.godine TE Pljevlja će preći na suvi transport pepela, šljake i gipsa. Ekološkom rekonstrukcijom je obuhvaćeno skladištenje nusprodukata u silose. Iz silosa se nusprodukti mogu prodavati (gips i pepeo), a svi viškovi koje EPCG ne bude u mogućnosti da proda na tržištu, će se odlagati na novu deponiju u čvrstom stanju, sa malim procentom vlage, a sve u skladu sa svim važećim propisima i direktivama. Paralelno sa projektom ekološke rekonstrukcije, EPCG će u narednoj godini ući u projekat određivanja lokacije i izgradnje nove deponije uz predhodno pribavljanje svih dozvola od nadležnih agencija i ministarstva ekologije prostornog plan-

iranja i urbanizma.

Problem nedostatka radne snage, koji TE objektivno ima, polako se rješava. Mazalica kaže da je Termoelektrana, u prethodnom periodu, značajno podmladila kadar.

Dosta iskusnih radnika koji su svoj radni vijek započeli u elektrani prije 40 godina, kada je tek počela sa radom, su u poslednjih nekoliko godina, otišli u zaslužene penzije. Ta činjenica nam pravi dosta poteškoća u svakodnevnom radu i organizaciji poslova. Potrebno je da prođe izvjesno vrijeme kako bi novi zaposleni stekli određeno iskustvo da bi mogli kvalitetno da obavljaju složene radne zadatke. Na tržištu rada ne postoji dovoljno obučen kadar koji bi mogao odmah, po zaposlenju, preuzeti važne radne zadatke u TE. Zbog toga smo poslednjih godinu dana konstantno u procesu obučavanja novih zaposlenih, kako bi stekli sva potrebna znanja za rad u jednom složenom postrojenju kakav je termoelektrana.

Cijene električne energije i cijene za emisiju CO₂, već su "odletjele u nebo", kao i drugi troškovi vezani sa radom termoelektrana. Ipak, bez TE Pljevlja Crna Gora ne bi podmirila potrebe građana ni privrede za strujom. Kako gledate budućnost TE i zaposlenih u

narednom periodu, u svijetlu odluke EU da će do 2050. sve TE u Evropi biti zatvorene?

Istina je da cijene CO₂ rastu, ali rast cijena električne energije u poslednjih pola godine je višestruko veći od rasta cijena CO₂. Važno je napomenuti da je TE Pljevlja u poslednjih 5 mjeseci sušnog perioda od 1. jula do 1. decembra proizvela oko 65% od ukupne proizvodnje EPCG u tom periodu. Ovaj podatak dovoljno govori o značaju TE Pljevlja u elektroenergetskom sistemu Crne Gore. Da nijesmo imali termoelektanu kao siguran i stabilan izvor električne energije, bili bi prinuđeni da u prethodnih 5 mjeseci na dnevnom nivou uvozimo električne energije u vrijednosti od oko million eura. Saglasni smo da EPCG treba da ulaže u zelenu energiju, kako bi smanjili udio uglja u ukupnoj proizvodnji, ali dok god TE Pljevlja učestvuje u proizvodnji sa ovako visokim procentima, besmisleno je govoriti o njenom zatvaranju. Dakle ako je EU odlučila da sve elektrane zatvori do 2050.godine, onda i mi treba da razmišljamo u tom pravcu i da našu elektanu zatvorimo među poslednjim u Evropi, nikako među prvim. Nismo toliko bogata zemlja da bi mogli u tome da se takmičimo sa Evropom. Od 2024. godine ćemo imati potpuno ekološki rekonstruisano postrojenje i mišljenja smo da treba projektovati rad elektrane

na bar još 20 godina nakon ekološke rekonstrukcije. U Rudniku uglja postoje značajne zalihe izuzetno kvalitetnog uglja, toplotne moći iznad 11.000 kJ/kg, tako da bi bio pravi luksuz ostaviti svo to prirodno bogatstvo neiskorišćeno, a napraviti državu zavisnom od uvoza električne energije i samim tim ugroziti profitabilnost EPCG pa i ekonomiju države.

Mazalica razgovor za naš list zaključuje planovima za narednu godinu:

U narednoj godini nas čeka dosta posla, prvenstveno na početku radova na ekološkoj rekonstrukciji. Takođe, tokom aprila i maja 2022. osim redovnog remonta kotlovskog postrojenja, opreme u mašinskoj sali i pomoćnih postrojenja, planiramo da uradimo i kapitalni remont turbine.

NIJESMO MI BOGATA ZEMLJA DA SADA ZATVORIMO TE

Istina je da cijene CO₂ rastu, ali rast cijena električne energije u poslednjih pola godine je višestruko veći od rasta cijena CO₂. U sušnim vremenima, kakva su bila i ove godine, TE je siguran i stabilan izvor električne energije. Da nemamo nju, Crna Gora bi postala zavisna od uvoza električne energije, a EPCG ne bi bila profitabilna kompanija. S druge strane, u Rudniku uglja postoje značajne zalihe izuzetno kvalitetnog uglja, toplotne moći iznad 11.000 kJ/kg, tako da bi bio pravi luksuz ostaviti svo to prirodno bogatstvo neiskorišćeno. Ako Evropa traži da do 2050.godine budu zatvorene sve TE, u redu, ali neka naša bude zatvorena među poslednjim, nikako među prvim. Uostalom, od 2024.godine, ćemo imati potpuno ekološki rekonstruisano postrojenje i mišljenja smo da treba projektovati rad elektrane na bar još 20 godina, smatra prvi čovjek TE Pljevlja Mirko Mazalica.

NIKOLA VUKOTIĆ, MENADŽER PROJEKTA NASTAVKA KORIŠĆENJA I FAZNE REKULTIVACIJE DEPONIJE MALJEVAC

Milioni za zelena Pljevlja

Veliki projekat rekultivacije deponije Maljevac, je jedan od projekata koji su obilježili rad naše Kompanije u godini na izmaku, ocjenjuje menadžer ovog projekta Nikola Vukotić, ističući da će rekultivacija kasete II, izmještanje Paleškog potoka, Sistem za orošavanje vještačkom kišom te niz pratećih radova, obezbjediti lijepi i zdrav prostor prirode od oko 60 ha

Tatjana Knežević Perišić

Sam projekat rekultivacije deponije, koja je stvarana punih 40 godina, procjenjuje se na oko 20 miliona eura i njime će se postepeno zatvoriti i rekultivisati zatvoreni dijelovi deponije, uz obezbjeđenje prostora za nesmetan rad TE Pljevlja. Vukotić podsjeća da je najprije, kao uslov za početak radova, bilo izmještanje DV 220 kV Piva-Pjevlja, čija je sjeverna trasa bila locirana na prostoru planirane kasete III.

- Nakon postupka eksproprijacije zemljišta i radova naših kolega na terenu, sjeverna trasa dalekovoda je postavljena uz južnu, na način da se optimalno ambijentalno uklopila. Proces zatvaranja i rekultivacije je započet kasetom II, pa kasetom I i konačno kasetom III.

- Rekultivacija kasete II, uz izmještanje Paleškog potoka te sanacija nizvodnih kosina je izvršena iz sredstava kredita Svjetske banke. Paralelno sa zatvaranjem kasete II, izvršila se fazna izgradnja nasipa kasete III, čijim je zapunjavanjem izvršena nivelacija kompletne deponije. Vukotić objašnjava da se sam proces rekultivacije, sastoji se od prvobitnog uređenja prostora kasete te uređenja spoljnih kosina kasete.

Zatim je izvršena ugradnja vodonepropusnog sloja, drenažnog sloja i plodnog sloja zemljišta. Nakon toga je urađen proces biološke rekultivacije tj sjetva travnatih kultura, i pošumljavanje.

- Samo pošumljavanje se vrši na način da će kasete dobiti parkovno uređenje. Za svaku kasetu predviđene su pješačke

staze i parkovski mobilijar. Nakon završetka rekultivacije svih kaset, one će biti uvezane u jedinstven parkovski kompleks na površini od oko 60 ha.

Plan je da se adekvatnim izborom biljnih kultura te konačnim položajem kosina, prostor, tada već bivše deponije, uklopi u prirodan ambijent u najvećoj mogućoj mjeri.

Kao jedan od najvećih izazova bilo je izmještanje Paleškog potoka, koji je tekao kroz betonske cijevi, ispod deponije pepela i šljake pljevaljske Termoelektrane.

-Izmještanje je urađeno otvorenim kanalima od izvorišta potoka do Borovičkog jezera.

Vode Paleškog potoka su, inače, hladnije, a samo izvoriste bogato čistom vodom, pa će usmjeravanje njegovog toka, oplemeniti biljni i životinjski svijet Borovičkog jezera.

Duž novog korita Paleškog potoka urađena su pojilišta i propusti za priključenje sistema za navodnjavanje koja će služiti za potrebe lokalnih domaćinstava, ističe Vukotić.

On dodaje da je ponosan i na završeni Sistem za orošavanje vještačkom kišom:

- To je metoda koja omogućava dovođenje vode na tretiranu površinu simulirajući prirodnu kišu.

Voda je u sistemu orošavanja pod pritis-

kom, te izlazeći kroz mlaznicu obara čestice prašine i prska okolno tlo, a za prašinu na Maljevcu staraju se vodeno ogledalo i oko 60 rasprskivača vode.

Sistem se može premještati po fazama, kako zahtijeva dinamika izrade konstrukcije nasipa oko predviđenih kaseti. Trasa je locirana na zapadu deponije, duž kasete III.

- Na kraju, želim da se zahvalim svim kolegama iz Projektnog tima projekta nastavka korišćenja i fazne rekultivacije deponije Maljevac, na predanom i požrtvovanom radu, u teškim vremenskim uslovima, radu u toku COVID pandemije i radovima definisanim izuzetno zahtjevnim dinamikom, zaključuje Vukotić.

U POSJETI HE "PIVA":

A3 se očekuje na mreži u februaru

Kada se okupe dobri i stručni ljudi, ništa nije teško; tako je bilo svih ovih godina, tako će biti i u buduću, kad vas veže ljubav prema ovom poslu, prema elektrani, kada se, kroz rad, edukujete i usavršavate, kažu naši sagovornici. Dodaju da je reparacija A3 pri kraju, da se, nakon praznika, trebaju obaviti završna ispitivanja i da od 1. februara očekuju puštanje agregata na mrežu

Tatjana Knežević Perišić

Posjeta HE Piva je počela sa prvim ovogodišnjim snijegom; Elektrana, ukopana u stijenu, sa četiri sprata, uvijek budi strahopoštovanje, ne samo njenim graditeljima, već i kolegama koji u njoj rade. U ove hladne dane, privode se radovi na završetku reparacije agregata broj 3....u Sali su zaposleni mahom iz firme izvođača radova, ali i naše kolege iz Direkcije za razvoj i inženjering. Naš ljubazni domaćin je Danilo Rutešić, mladi inženjer koji je "alfa i omega" elektrane. Smije se na ovu opasku i vodi nas do generatora. Objasnjava šta gledamo: Trenutno se radi na centriranju djelova generatora, konkretno statora, gornjeg i donjeg nosača.

DANILO RUTEŠIĆ

Kada se centriranje završi tj svi djelovi imaju isto rastojanje od rotora i osovine, kreće se sa montažom rotora i mjerenjem opleta samog rotora, a onda rotora i turbine zajedno. Ako ti radovi budu išli dobrom dinamikom i pokažu dobre rezultate, onda možemo reći da smo kvalitetno završili posao. Očekujemo da do kraja godine privedemo montažu kraju. Paralelno sa ovim radovima, služba modernizacije ispituje svu novu opremu

koja je montirana, tako da kada mi završimo montažu, sve će biti spremno za nastavak ispitivanja i vrtnju agregata nakon praznika. Radove izvode firme Elektroremont Subotica na generatoru, Litostroj Ljubljana i podizvodjač Hiperion na turbini, kaže Rutešić.

Nakon ovih radova, kreće finalizacija, a "redoslijed" je sledeći:

-Kada završimo montažu, ispitujemo "sve što se može ispitati" do punjenja sistema vodom. Time će sva ispitivanja na suvom biti završena. Nakon praznika će krenuti ostala ispitivanja tj vrtnja agregata i ispitivanje u svim režimima rada. Plan je da budu završena do kraja januara i da 1.02.2022 bude agregat predat Direkciji za trgovinu na raspolaganju. Dobro znano lice iz Direkcije za razvoj i inženjering Gojko Blagojević, dodaje da se svi radovi odvijaju u skladu sa planom:

Ovo su radovi koji se tiču Ugovora o rekonstrukciji i modernizaciji HE Piva, na A3, dakle do rekonstrukcije Sistema upravljanja, pobudnog sistema, tu su novi turbinski regulatori i hidraulični elektro

GOJKO BLAGOJEVIĆ

dio, rekonstrukcija sve pripadajuće opreme...Imali smo manjih odstupanja ali smo sve nadoknadili, tako da vjerujem da će početkom godine agregat biti na mreži.

Ljubazni i nasmijani Enes Dedić je "vanjski izvođač iz Zagreba":

Dolazim dugi niz godina u HE Piva, i što se tiče samih domaćina, imam sve riječi hvale, kaže Dedić.

ENES DEDIĆ

A posao? Jako dobri smo suradnici, sve se zajednički radi i zaista sve najbolje mogu reći... Svi mi učimo jedni od drugih i apsolutno sam zadovoljan.

Dedić više od 40 godina radi po elektranama, bio je svuda po svijetu, kao i u svim elektranama bivše Jugoslavije. Na pitanje, na skali 1-10, gdje je HE Piva, ovaj simpatični gospodin kaže: -Piva mi je toliko prirasla srcu da uvijek

rado dolazim tu...a vidite, čak sam dobio nadimak Deda i svi me tako zovu, zaključuje on.

Viši inženjer i "glavni" za Litostroj, Mateo Đakomeli zadovoljan je tempom radova: -Vidite da se završavaju polako radovi na turbini i generatoru, a istovremeno se vrše neka ispitivanja sistema upravljanja i turbinske regulacije; plan nam je da do kraja godine završimo radove i da, početkom naredne, nakon ispitivanja, pustimo u rad.

MATEO ĐAKOMELI

Na našu konstataciju da je kompanija Litostroj od samog početka sa HE Piva, Mateo kaže da je to tačno; da je Litostroj kao stari prijatelj i partner jako dugo ovdje.

- Od izgradnje elektrane do danas, radimo sa starim prijateljima, i ovdje i na Perućici.

RADIMO NAJLJEPŠI POSAO U EPCG

Danilo radi u HE Piva već 13 godina; po njegovom ponašanju, elanu, angažovanosti, vidi se da uživa u svom poslu: Tačno. Svaki dan nešto novo naučim, pogotovo što sam imao sreću da ispratim sve ove velike poslove.

U početku jeste bilo neke nelagodnosti što mi je posao "pod zemljom" ili činjenice da su milioni kubika vode nad glavom, ali to je brzo prošlo. Zaista uživam u svom poslu, nigdje drugo ne bih radio. Vidim da i ostali zaposleni imaju taj specifični odnos sa Pivom i prema Pivi.

Posljednjih godina je došlo do smjene generacija u elektrani, mlađi polako preuzimaju primat, ali se ta smjena ne osjeća, što znači da smo dobro učili od starijih kolega.

S druge strane, radnici u HE Piva su zadovoljni što rade, što imaju relativno dobre plate, što doprinose razvoju firme. Mislim da rad u ovakvom proizvodnom objektu, daje mogućnost učenja i usavršavanja, što je za mene važno, a mislim i za sve ostale, zaključuje Danilo Rutešić.

Kad smo pitali kolegu Gojka kako mu je raditi u ovim specifičnim uslovima, dobili smo sličan odgovor:

- Ne razmišljam o stijeni, vodi i zemlji, smije se on.

Dodaje kako je činjenica da je sva elektrana ispod zemlje, da svijetlo koje vidimo je vjestačko, pa zaposleni i nemaju neki osjećaj je li dan ili noć.

Međutim, kaže Gojko, ovo je najljepši posao u Elektroprivredi Crne Gore!

Radili smo i na agregatu A2 i prezadovoljni smo što nijednog sekunda rada nije zabilježen ni jedan propust.

Svi smo zajedno radili, okupili se dobri i stručni ljudi i onda nije tesko, kaže Đakomeli.

U godini na izmaku, dosta se radilo u HE Piva. Danilo Rutešić izdvaja sledeće: Tačno da se radilo puno; osim kapitalnog remonta koji je i najveći posao u kojem, naravno, učestvuje i ekipa modernizacije na zamjeni kompletnog sistema upravljanja, radilo se na zamjeni kompletne opreme u TS35kV, fakle, jednom velikom poslu, čijom realizacijom smo dobili veoma pouzdan sistem sopstvenog napajanja elektrane. Takođe, tu su bili građevinski radovi na ulazu u

elektranu, gdje je završeno pola posla i sada čekamo da početkom naredne godine krene dalja realizacija. Bili su tu i neki manjim poslovima redovnog održavanja ostala dva agregata ali oni su zanemarljivi u poredjenu sa ovim.

Za narednu godinu, nastavak radova:

- Nakon završetka svih radova na agregatu broj 3, ostaje nam sledeće godine da se zamijeni upravljanje na agregatu broj 1 i manji remont na generatoru.

Nakon toga mogu sa sigurnošću reći da će HE Piva biti kompletno modernizovana i osvežena, da će u narednih deset godina i više raditi pouzdano, bez većih zastoja i da će tako, doprinesiti ekonomskoj dobiti kako firme tako i države Crne Gore.

JOVAN KASALICA, IZVRŠNI RUKOVODILAC FC SNABDIJEVANJE

Zadovoljni stepenom naplate, u januaru nova nagradna igra

Zadovoljni smo stepenom naplate u tekućoj 2021. godini, jer postoji trend njenog rasta u odnosu na predhodnu godinu. Kampanja "Podijelimo teret 9" dala dobre rezultate. Prvo kolo nove nagradne igre „Solarna energija – dobra energija“ već tokom januara 2022. Akcija usmjerena na promjenu imena kupca na brojlilima koja se vode na preminula lica premašila očekivanja

Miodrag Vuković

Kako ste zadovoljni stepenom naplate u tekućoj godini?

S obzirom na aktuelnu ekonomsku i epidemiološku situaciju u Crnoj Gori naplata potraživanja za utrošenu električnu energiju u potpunosti ispunjava ciljeve koji su predviđeni planom za 2021.godinu po osnovu utrošene električne energije. U kategoriji "Domaćinstva" procenat naplate, u intervalu od januara.2021. do novembra 2021.godine, iznosio je 102,4 odsto što znači da je naplata u odnosu na isti period prošle godine porasla za skoro 5 procenata. Zapažamo i trend rasta naplate i u kategoriji "Ostala potrošnja", gdje je procenat naplate za 2021.godinu iznosio 98,6 odsto, što takođe pokazuje značajnu razliku koja iznosi 6,9 odsto više u odnosu za isti period prethodne godine, kada je procenat naplate iznosio 91,67 odsto. Sve u svemu moramo biti jako zadovoljni kada je u pitanju stepen naplate u tekućoj godini.

Nedavno je završena akcija Podijelimo teret 9. Da li je ova akcija dala željene rezultate?

Upravo završena kampanja "Podijelimo teret 9", u periodu od tri mjeseca koliko je zvanično trajala dala je dobre rezultate. Za period trajanja kampanje septembar – novembar ukupno je potpisano 10.571 sporazuma o otplati duga.

Ukupan dug potrošača koji su potpisali protokol u ovoj akciji iznosi 23.668.000 eura. Prije startovanja kampanje plan je bio da se rezerviša 23.000.000 eura duga. Na osnovu prethodno rečenog može se vidjeti da je projektovani plan premašen za oko 3 odsto.

Da li se u FC Snabdijevanje planira pokretanje neke nove nagradne igre za redovne platiše, tj. članove Zlatnog tima?

EPCG će i naredne godine, kao odgovorna kompanija koja vodi računa o svojim potrošačima, organizovati 2 kola nagradne igre. Nagradna igra EPCG je posvećena redovnim platišama računa za utrošenu električnu energiju sa ciljem da se potrošači stimulišu da redovno izmiruju svoje obaveze. Takođe putem nagradne igre želimo da stimulišemo i potrošače koji koriste servis elektronski račun (e-bill), kao i potrošače koji su se prijavili za projekat Solari 3000+. Prvo kolo nagradne igre „Solarna energija – dobra energija“ predviđeno je da se realizuje tokom januara 2022. godine, a izvlačenje će biti 22. februara 2022. godine.

U okviru nagradne igre predviđene su i vrijedne nagrade.

- 200 vaučera za el.energiju od po 50 eura
- 100 vaučera za el.energiju od po 100 eura

- 100 Smart Home paketa u vrijednosti od 120 eura.

Pravo učešća u nagradnoj igri imaju svi kupci iz kategorije domaćinstva koji su članovi Zlatnog tima.

Koliko je nedavno pokrenuta kampanja, usmjerena na promjenu imena kupca na brojlilima koja se vode na preminula lica, dala rezultate?

O konkretnim rezultatima kampanje možemo da damo podatke tek pošto budu završene sve faze.

Za sada možemo reći da je akcija premašila naša očekivanja u broju

JOVAN KASALICA
IZVRŠNI RUKOVODILAC FC SNABDIJEVANJE

predati zahtjeva za promjenom imena naziva kupca. Uspjeli smo potrošače da podsjetimo na njihovu zakonsku obavezu da moraju da podnesu zahtjev za promjenom imena naziva kupca, ukoliko koriste brojilo čije se vlasništvo vodi na preminulo lice. Tome u prilog ide podatak da smo od početka akcije do sada imali preko 6000 zahtjeva za promjenom imena naziva kupca.

U toku su isključenja za potrošače koji su se nalazili na spisku javnog obavještenja, a koji nisu predali zahtjev za promjenom imena naziva kupca. S obzirom da veliki dio potrošača sa spiska ima tradicionalna brojala dinamika isključenja se prilagođava broju

naloga koje CEDIS može da realizuje na nedjeljnom nivou.

Račun za utrošenu električnu energiju kupci mogu platiti i mimo šaltera naplate FC Snabdijevanje. Recite nam ukratko kakvi su efekti i koliki je procenat naplate računa elektronskim putem?

U 2020 godini mjesečno je prosječno realizovano blizu sedam hiljada transakcija za plaćanje računa preko portala EPCG, tako da možemo konstatovati da uvijek postoji određen broj kupaca, koji na ovaj način izmiruju svoje obaveze prema EPCG, a stalno bilježimo i povećano interesovanje za ovim načinom plaćanja

računa za utrošenu električnu energiju. U mjesecu novembru tekuće godine realizovano je ukupno 15.151 transakcija preko portala EPCG i dodatnih 1921 transakcija plaćanjem preko link-a koji potrošači dobijaju uz elektronski račun. Preko CKB banke bilo je 3176 transakcija u iznosu od 124000 eura, preko HB 1921 transakcija u vrijednosti od 71200 eura (link u mail-u), te preko NLB banke 11975 transakcija vrijednih 462000 eura.

Naplaćeni iznos za mjesec novembar 2021. godine iznosi 19,075,484.32 eura, od čega je elektronskim putem naplaćeno 657.200 eura ili 3,44 odsto.

POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE ZA PERIOD JANUAR-NOVEMBAR:

Svi trošili manje od plana

Distributivna potrošnja za 11 mjeseci tekuće godine je manja za 0,96%, kao i potrošnja domaćinstava za 1,54% u odnosu na plan, dok je potrošnja električne energije direktnih kupaca manja za 33,3% u odnosu na prošlu godinu, najviše zbog obustavljanja proizvodnje u Željezari, kaže Božo Živković, šef Službe Sektora za operativnu podršku FC Snabdijevanje

Tatjana Knežević Perišić

Distributivna (neto) potrošnja električne energije za 11 mjeseci tekuće godine iznosi 2.143.270.544 kWh i veća je za 8,54% od distributivne (neto) potrošnje iz 2020. godine, dok je na nivou plana za 2021. godinu odnosno manja za 0,96%, kaže Živković.

- Što se tiče potrošnje električne energije direktnih kupaca, njihova potrošnja za posmatrani period iznosi 33.987.757 kWh i manja je za 33,3% u odnosu na isti period prošle godine, a sve zbog uticaja kompanije Željezara Tosčelik, gdje je obustavljena proizvodnja.

BOŽO ŽIVKOVIĆ
ŠEF SLUŽBE SEKTORA ZA OPERATIVNU PODRŠKU FC SNABDIJEVANJE

Živković ističe da je i distributivna (neto) potrošnja električne energije u novembru iznosila 184.357.477 kWh i da je bila veća za 2,83%, u odnosu na potrošnju ostvarenu u novembru 2020-e godine, dok je u odnosu na plan manja za 5,46%. Što se tiče potrošnje električne energije kod domaćinstava, za 11 mjeseci tekuće godine je iznosila 1.201.139.277 kWh i bila veća za 7,57% u odnosu na potrošnju električne energije koju su domaćinstva ostvarila prethodne godine za isti period, dok je u odnosu na plan manja za 1,54%.

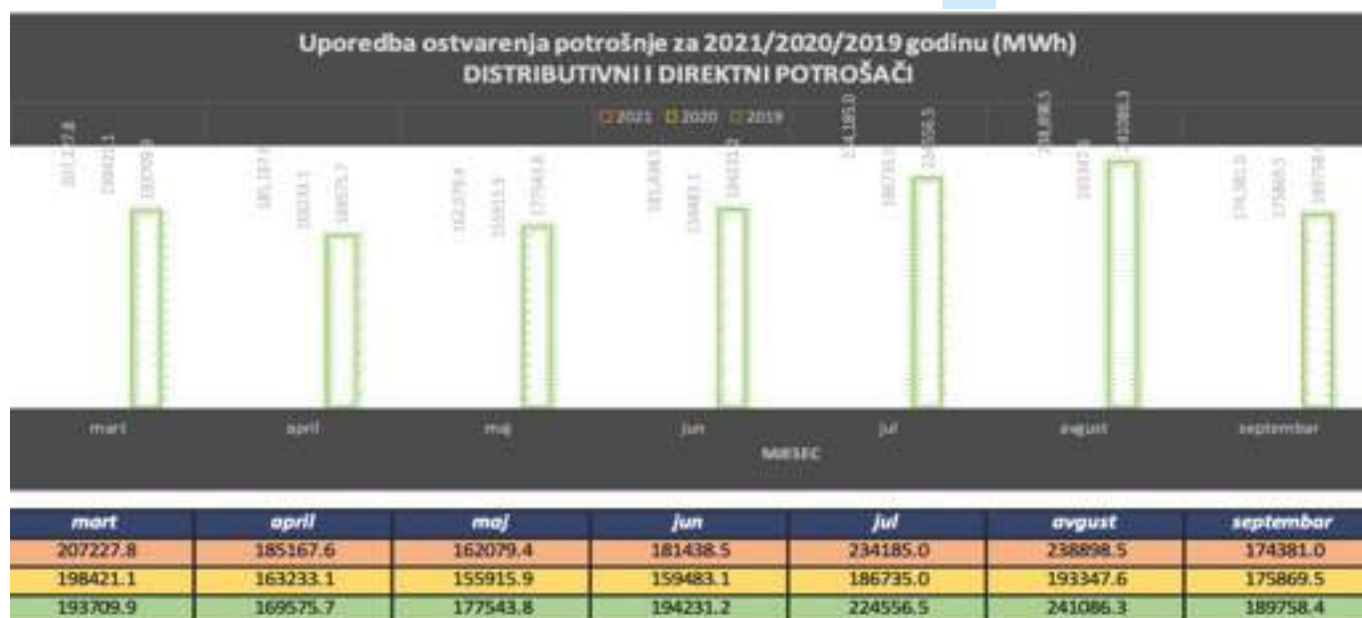
- Potrošnja električne energije domaćinstava u novembru iznosila je 102.399.256 kWh, što je za 1,26% manje u odnosu na novembar prethodne

godine, dok je u odnosu na plan manja za 8,72%.

Potrošnja električne energije kod ostale potrošnje za 11 mjeseci tekuće godine iznosi 942.131.267 kWh i veća je za 9,81% u odnosu na potrošnju koju je ostvarila ostala potrošnja za isti period prethodne godine, dok je na nivou plana za navedeni period, odnosno manja za 0,2%.

Potrošnja električne energije ostale potrošnje u novembru iznosi 81.958.220 kWh što je za 8,45% više u odnosu na novembar prethodne godine, dok je u odnosu na plan manja za nekih 1%.

A kolika je potrošnja u tri godine, u grafikonu koji slijedi:

SERTIFIKACIONA KUĆA SGS IZ BEOGRADA SPROVELA DRUGU NADZORNU PROVJERU INTEGRISANOG SISTEMA UPRAVLJANJA U EPCG

Visoka ocjena za ostvareni napredak

MITAR VUCKOVIC

Predstavnici sertifikacionog tijela iz kompanije SGS realizovali su, 18. i 19. novembra ove godine, još jednu nadzor- nu provjeru Integrisanog sistema upravl- janja (IMS) u Elektroprivredi Crne Gore.

Bila je to druga provjera u prvom sertifik- acionom periodu započetom u novem- bru 2019.godine koja je pokazala da je naša kompanija svoje poslovanje uspješ- no uskladila sa zahtjevima standarda ISO 9001, ISO 14001 i ISO 45001 i time opravdava sertifikate koje joj je dodijelila ta renomirana sertifikaciona kompanija.

Nalaz i ove nadzorne provjere je veoma pozitivan i ohrabrujući za sve zaposlene u EPCG, ali i za Najviše rukovodstvo i sve zainteresovane strane.

Najviše rukovodstvo kompanije je utvrdjeno odlukom Izvršnog direktora i u njegov sastav ulaze svi izvršni ru- kovodioci funkcionalnih i organizacionih cjelina.

Drugom nadzornom provjerom, pored svih operativnih cjelina, bile su obuh- vaćene TE "Pljevlja" i Regionalni centar Podgorica.

Uz set preporuka za poboljšanje koje će naša kompanija, kao i do sada, implementirati sa visokim stepenom posvećenosti, sertifikaciona kuća SGS iz Beograda, koja posluje pod akreditaci-

jom SAS akreditacionog tijela (Swiss Accreditation Service) sa sjedištem u Ženevi, iskazala je visoku ocjenu o napretku koji je kompanija ostvarila u protekloj godini.

Izvršni direktor EPCG Nikola Rovčanin is- tiče da stalno provjeravanje uskladenos- ti performansi za planskim očekivanjima, kao i preduzimanje korektivnih aktivnosti u pogledu ispunjavanja planskih ciljeva predstavlja ključne korake koji obezb- jedjuju uskladenost poslovanja naše kompanije za zahtjevima standarda.

Pri tome, posebna pažnja, kako je rekao, posvećuje se identifikaciji i izboru go- dišnjih ciljeva poslovanja u svim djelovi- ma kompanije na način da podržavaju

bezbjednost na radu i očuvanje sredine. Uskladenost sa zahtjevima standarda je pod stalnom kontrolom i internih provjera koju planski realizuju timovi internih provjerivača koje čine više od 30 licenciranih zaposlenih u EPCG.

Osvajanje sve većeg obima kompetenci- ja je stalna aktivnost u kompaniji te će i u narednoj 2022. godini budžet za obuke jasno definisati ovu posvećenost, podsjetio je Rovčanin.

Najviše rukovodstvo EPCG, kao najod- govornije za odžavanje i stalno pobol-jšanje uskladenosti EPCG sa zahtjevima standarda čestita svim zaposlenima na doprinosu bez kojega ovaj veliki uspjeh ne bi bio moguć.

BOJAN ĐORDAN, IZVRŠNI RUKOVODILAC FC „PROIZVODNJA“ ZAINTERESOVANIM ZA UČEŠĆE U PROJEKTU „SOLARI 3000+ I SOLARI 500+“

Vaše je samo da se prijavite, ostalo prepustite nama

Mitar Vučković

Objavljivanjem Javnog poziva za potencijalne korisnike, koji je otvoren do 31. decembra ove godine, Elektroprivreda Crne Gore i Eko fond i formalno su počeli realizaciju projekta „Solari 3000+ i Solari 500+“, koji predstavlja značajan iskorak u procesu energetske tranzicije. Nedavno su otvorene i ponude potencijalnih dobavljača opreme.

O važnosti projekta, očekivanjima i brojnim prednostima koje pruža ugradnja fotonaponskih sistema budućim korisnicima razgovarali smo sa Bojanom Đordanom, izvršnim rukovodiocem FC Proizvodnja.

Nedavno su otvorene ponude na tenderu za nabavku opreme, kako ste zadovoljni ponuđenim?

Odmah da kažem da je tenderski postupak zaključen 8. decembra i da će Komisija za sprovođenje javnog postupka, nakon evaluacije ponuda, Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, donijeti najkasnije u periodu od 60 dana od dana otvaranja ponuda.

Moram reći da se, na prvi pogled radi o dosta kvalitetnim ponudama i da je konkurencija veoma jaka s obzirom na to da se na tender prijavilo šest referentnih kompanija među kojima ima zaista ozbiljnih ino firmi, da kažem velikih igrača u oblasti proizvodnje i trgovine fotonaponskih sistema i pripadajuće opreme.

Svakako da ovako veliko interesovanje potencijalnih dobavljača ohrabruje i uliva nadu da ćemo obezbijediti najbolju moguću opremu po najpovoljnijim

uslovima, što je bio i razlog da rok za otvaranje tendera, prvobitno određen za 1. novembar, pomjeramo u više navrata, a sve u želji da pažljivo saslušamo zainteresovane dobavljače i odgovorimo na njihova dodatna pitanja i da, na taj način, stvorimo ambijent u kojem možemo računati na veći kvalitet ponuda.

Podsjećam, tender za nabavku opreme vrijedan je oko 22 miliona eura. Podijeljen je u četiri partije u okviru kojih je raspisana potreba za monokristalnim fotonaponskim modulima, invertorima i smart meter trofaznim brojilima, podkonstrukcijama fotonaponskih sistema te energetskom infrastrukturu i zaštitnom opremom.

Kakvo je interesovanje potencijalnih korisnika?

Poslije perioda intenzivnih priprema, planiranja, dogovaranja, iako u veoma kratkom roku koji je zahtjevan, 1. novembra smo objavili Javni poziv za učešće u projektu Solari 3000+ i Solari 500+ sa namjerom da prikupimo što više prijava od potencijalnih korisnika koji ispunjavaju uslove navedene u tekstu Javnog poziva.

Predmet Javnog poziva je, podsjetiću, finansiranje i subvencioniranje korisnika za kupovinu i ugradnju fotonaponskih sistema snage do 10 kW za individualne stambene objekte, odnosno fotonaponskih sistema snage do 30 kW za pravna i fizička lica, vlasnike poslovnih objekata.

Svakako da sve naše aktivnosti na realizaciji projekta prati odgovarajuća

medijska kampanja i moram reći da smo zadovoljni brojem do sada pristiglih prijava, odnosno interesovanjem potrošača za instalaciju fotonaponskog sistema, kako iz kategorije „domaćinstva“, tako i iz kategorije „ostala potrošnja“. Zadovoljstvo mi je da saopštim da se za prve tri sedmice broj prijavljenih potencijalnih korisnika premašio je cifru od 3.500, što čini mi se najbolje govori o atraktivnosti samog projekta. I zato pozivam sve zainteresovane da, ukoliko ispunjavaju uslove, podnose prijave, jer se zaista radi o izuzetnom projektu. U konačnom, od stepena interesovanja potencijalnih korisnika zavisiće i odluka o nastavku ovog profitabilnog projekta, naročito posmatrano iz ugla budućih korisnika ovih sistema. Podsjetio bih da je Javni poziv otvoren do 31. decembra tekuće godine. Da kažem i to da će o tome ko i da li ispunjava propisane uslove odlučivati odgovarajuća komisija Elektroprivrede Crne Gore.

Koje su sve prednosti Projekta?

Solari su izuzetno isplativ projekat, a prednosti koje nudi mogu se sagledati iz više uglova.

BOJAN ĐORDAN
IZVRŠNI RUKOVODILAC FC „PROIZVODNJA“

Sa aspekta ekologije, fotonaponski sistemi ne emituju nikakav štetni uticaj po prirodu i ne ugrožavaju zdravlje ljudi. Sa ekonomskog aspekta benefiti su zaista brojni, počev od činjenice da sredstva i opremu po veoma povoljnim uslovima obezbjeđuje Elektroprivreda Crne Gore, da je period otplate u zavisnosti od snage sistema i dogovora i do 10 godina.

Mjesečni anuiteti neće biti veći od prosječnog računa za električnu energiju koji je, do instalacije solarnog sistema, svakog mjeseca ispostavljan kupcu. Veoma je važno da učesnici projekta, koji ispune uslove, ostvaruju pravo i na 20 odsto subvencije koju obezbjeđuje

Eko fond na ukupnu investiciju. Elektroprivreda pruža i svu logističku podršku, tako da je zaista veoma isplativo, tim prije, ako se uzme u obzir da nakon isplate sistema, korisnik u narednih, najmanje, deceniju i po ima priliku da besplatno obezbjeđuje električnu energiju za sopstvene potrebe ili da, eventualno, ostvareni višak energije vraća u distributivnu mrežu i prodaje ga EPCG u skladu s važećom regulativom Crne Gore. S druge strane nedostajuću energiju može da povlači iz mreže po istim uslovima. Dakle, od potrošača i kupca električne energije, korisnik fotonaponskog sistema postaje i proizvođač što može, u znatnoj mjeri, uticati na rasterećenje kućnog ili budžeta firme,

ukoliko se radi o sistemu instaliranom na nekom poslovnom objektu ili manjem pogonu.

Šta biste savjetovali preduzetnicima i vlasnicima poslovnih objekata kada je ovaj projekat u pitanju?

Svim pravnim i fizičkim licima koji ispunjavaju uslove učešća u projektu Solari, odnosno koji u vlasništvu imaju poslovni objekat ili privredni pogon čiji je krov konfigurisan na način koji zadovoljava propisane uslove, iskreno preporučujem da se prijave i uzmu učešća u projektu Solari 500+. Siguran sam da bi se vrlo brzo uvjerali u benefite ovakvog jednog sistema.

Ne sumnjam da će poslovni ljudi, ako pažljivo pročitaju tekst Javnog poziva, odmah prepoznati prednosti ugradnje fotonaponskih sistema za proizvodnju električne energije. Već imamo ne mali broj primjera ozbiljnih privrednika u Crnoj Gori koji su ugradili slične sisteme. Naravno, očekujemo da preduzetnici prate i dešavanja na berzama električne energije (barem novinske natpise) i da su potpuno svjesni šta se upravo dešava kao posljedica spleta mnogih okolnosti, ali neizostavno i dekarbonizacije i sve većih investicija i proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora.

Koje uslove treba da ispune vlasnici poslovnih objekata da bi obezbijedili učešće u Projektu?

Podsjetiću, za učešće u dijelu projekta „Solari 500+“ mogu da se prijave potrošači iz kategorije „ostala potrošnja“ (pravna i fizička lica) koji su u prethodne tri godine trošili preko 13.000 kWh energije, a čiji je prosječan mjesečni račun za utrošenu električnu energiju, sa popustom, preko 120 eura. Zatim to mogu biti vlasnici objekta sa ravnim i kosim krovom, s tim što objekat sa kosom krovnom površinom, koja je predviđena za instalaciju fotonaponskog sistema, mora biti orijentisan ka jugu i/ili jugoistoku i/ili jugozapadu, pod uglom koji je jednak ili veći od 10 stepeni.

Podsjetio bih, takođe, i na opšte uslove koje mora ispuniti budući korisnik subvencije Eko fonda. Prvi je da je objekat izgrađen na osnovu odgovarajućeg akta u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“ br. 064/17 od 06.10.2017, 044/18 od 06.07.2018, 063/18 od 28.09.2018, 011/19 od 19.02.2019 i 082/20 od 06.08.2020) i svaki drugi koji je naveden ili posebnim zakonom s njim izjednačen. Drugi uslov je da objekat nije dograđivan ili mijenjan u odnosu na akt koji dokazuje njegovu zakoni-

čnost, zatim da se postojeće brojilo za obračun električne energije vodi na istog investitora solarnog sistema odnosno vlasnika objekta. Skrenuo bih pažnju i na to da objekti na kojima je pokrenut postupak legalizacije ne mogu biti predmet finansiranja sve do pravnog okončanja postupka ili donošenja adekvatne odluke nadležnog državnog organa. I, na kraju, pravna lica i preduzetnici moraju dostaviti ovjerenu izjavu koja se odnosi na dodjelu pomoći male vrijednosti - de minimis pomoć. Svi ovi opšti i dodatni uslovi jasno su navedeni u Javnom pozivu.

Čija će odgovornost biti održavanje solarnog sistema, odnosno čišćenje, popravka ili zamjena panela u slučaju potrebe?

Ovakvi sistemi ne zahtijevaju složene servise i održavanje. Kako će EPCG kompletnu garanciju proizvođača prenijeti na krajnjeg kupca to će isti biti apsolutno zaštićen kada je u pitanju rad opreme. Predlog je da samo ovlašćeni serviser na koga je prenijeta garancija proizvođača opreme može redovno održavati fotonaponski sistem. To je uslov da bi se data garancija održala na snazi. Naravno, novoosnovana kompanija EPCG-SOLAR-GRADNJA upravo će biti taj ovlašćeni serviser i pružaće svu podršku kada su u pitanju ovi sistemi.

Kada bi se, po Vašoj procjeni, moglo očekivati da počne ugradnja prvih fotonaponskih sistema?

Ponoviću ono što sam rekao prilikom nedavnog susreta sa novinarima, a to je da, s obzirom na to da je Javni poziv za učešće u Projektu za potencijalne korisnike otvoren do kraja ove godine (31. decembar 2021), a imajući u vidu i korake koji slijede nakon toga, rekao bih da nije realno očekivati da prvi fotonaponski sistem bude ugrađen prije kraja februara naredne godine. Ovaj

termin će svakako diktirati i isporuka opreme od dobavljača koji dobije posao.

Kako će se, po Vašem mišljenju, projekat „Solari“ odraziti na funkcionisanje elektroenergetskog sistema Crne Gore?

Slažem se, i ovaj projekat kao i niz drugih koje smo kandidovali u oblasti vjetra i hidro energije, prije svega, tu mislim na VE „Gvozd“ za čiju realizaciju je nedavno potpisan ugovor, kao i HE „Komarnica“ za koju je izrada tehničke dokumentacije u završnoj fazi, predstavljaju snažan iskorak u procesu energetske tranzicije. Moram reći da u EPCG zaista naporno i posvećeno radimo na stvaranju uslova za što bolje iskorišćavanje ogromnog energetskog potencijala u oblasti proizvodne tzv. zelene energije sa kojim Crna Gora raspolaže. Kroz ovaj projekat EPCG želi da kod građana i privrednika budi svijest o važnosti očuvanja životne sredine i da zajedno sa njima kreira zdraviju sredinu za život svih nas. Jedan od razloga je i činjenica da moramo u narednih deceniju i po obezbijediti zamjenske izvore kako bismo nadomjestili električnu energiju koju trenutno proizvodi TE „Pljevlja“, a kao što znate zahtjevi i preporuke Energetske zajednice za Jugoistočnu Evropu su jasni, moramo izvesti ekološku rekonstrukciju TE kako bi njen radni vijek produžili, nadamo se barem do 2035. godine, a uz neka dodatna ulaganja u ekološke performanse termo bloka, možda, i do 2050. godine.

Na umu treba imati i dešavanja na berzama električne enegije, gdje su cijene u posljednjih šest mjeseci vrtoglavo rasle i ne očekuje se skori povratak na nivo cijena koji je prethodio ovom naglom porastu.

To najbolje govori od kakvog je značaja realizacija ovog i svih ostalih projekata u oblasti zelene energije za normalno funkcionisanje elektroenergetskog sistema Crne Gore u periodu koji je pred nama.

Mitrović: Projektom Solari smanjiće se računi za struju i riješiti emisija ugljen-dioksida

Projekat Solari 3000+ i 500+ neophodan je Crnoj Gori, jer će se njime raditi na podizanju standarda domaćinstava i preduzeća, ali i trasirati put zelene energetske tranzicije, ocijenjeno je na sastanku sa predstavnicima 15 lokalnih samouprava, Elektroprivrede i Eko-fonda. Na sastanku koji je iniciralo i organizovalo Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma saopšteno je da će Ministarstvo poslati lokalnim samoupravama detaljno definisane tehničke specifikacije projekta, dok su se predstavnici lokalnih samouprava obavezali da provjere odluke o građenju odnosno postavljanju pomoćnih objekata i odluke o građenju lokalnih objekata od opšteg interesa, pravila i procedure i o tome obavijeste Komisiju za investicije u elektroenergetskom sektoru koja vodi kompletnu realizaciju projekta.

Ministar ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Ratko Mitrović naveo je da je Ministarstvo na čijem je čelu iniciralo projekat i da će predstavljati jednu od najznačajnijih investicija u oblasti energetike i zaštite životne sredine u posljednjim decenijama.

“U Crnoj Gori 60 odsto stanovništva živi u individualnim stambenim objektima, koji su, nažalost, najveći zagađivači životne sredine, posebno zbog toga što se veliki broj domaćinstava, u zimskom periodu, grije na drva i ugalj. Ovim projektom ne samo da se rješava standard domaćinstava koja neće morati da plaćaju velike račune za utrošnju električne energije, već se njime rješavaju i određeni energetske i ekološke prob-

lemi, kroz na primjer smanjenje emisije ugljen-dioksida”, naveo je Mitrović. Direktorica Direktorata za razvoj stanovanja, Radmila Lainović, iz čijeg je direktorata i potekla inicijativa, napomenula je da je neophodno između nadležnih koji učestvuju u projektu usaglasiti pravila, procedure i uslove prijavljivanja domaćinstava, odnosno građana i preduzeća, kako bi se pronašlo, ako je ikako moguće, jedinstveno zakonsko rješenje koje bi cijeli proces prijavljivanja za konkurs maksimalno pojednostavilo i olakšalo.

“Neophodno je da se svim domaćinstvima i preduzećima obezbijedi mogućnost da učestvuju, te da se procedura postavljanja panela unaprijed definiše, ali i uklone barijere koje bi mogle uticati na efikasnu realizaciju ili uvećanje troškova postavljanja solarnih panela”, kazala je Lainović. Direktor Fonda za zaštitu

životne sredine, Draško Bioljević, kao predstavnik insititucije preko koje će se građanima omogućiti subvencija od 20 odsto za kupovinu foto-naponskih panela, saopštio je da je zaista u cijelom projektu najbitnije svakom korisniku, i domaćinstvu i pravnom licu, omogućiti da uživaju benefite projekta.

Kompletnu realizaciju projekta Solari 3000+ i 500+ će voditi Komisija za investicije u elektroenergetskom sektoru koju čine predstavnici EPCG, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva kapitalnih investicija, CEDIS-a, Eko fonda, CGES-a i drugih nadležnih institucija.

RATKO MITROVIĆ
MINISTAR EKOLOGIJE I
PROSTORNOG PLANIRANJA

Sve informacije o Projektu Solari 3000+ i Solari 500+ možete naći na web sajtu solari.epcg.com

AMBASADORI SLOVENIJE, VELIKE BRITANIJE I SAD-A BORAVILI U TE „PLJEVLJA“

epcg.com

Podrška na putu energetske tranzicije

Diplomatski predstavnici, u razgovoru sa Izvršnim direktorom EPCG i njegovim saradnicima iz FC Proizvodnja i TE „Pljevlja“ upoznali se sa investicionim ambicijama naše kompanije u pravcu poštovanja standarda i ispunjavanja evropskih zahtjeva. Ukazano i na značaj ekološke rekonstrukcije Termoelektrane za stabilno funkcionisanje elektroenergetskog sistema Crne Gore

Trenutno stanje u Kompaniji i investicioni planovi koji se oslanjaju na razvoj zelene energije te potreba za ekološkom rekonstrukcijom TE „Pljevlja“ sa stanovišta stabilnog funkcionisanja elektroenergetskog sistema, ali i sa stanovišta toplifikacije Pljevalja, kao i kriza izazvana naglim skokovima cijene električne energije i ostalih energenata na berzi, bile su glavna tema razgovora izvršnog direktora EPCG Nikole Rovčani- na i njegovih saradnika sa ambasadorima Slovenije, Velike Britanije i SAD-a u Crnoj Gori, tokom njihove posjete TE „Pljevlja“.

Rajinke: Voditi računa o socijalnom aspektu zelene tranzicije

U razgovoru sa ambasadoricom SAD-a Džudi Rajzing Rajnke, 3. decembra, Rovčanin je istakao projekte „Solari 3000+“ i „Solari 500+“ te VE „Gvozd“ i plutajući solar na Slanom jezeru.

Izrazivši nadu da će EPCG nastaviti da posvećeno djeluje u pravcu poštovanja međunarodnih standarda, ambasadorica Rajnke je istakla da je veoma važno voditi računa i o socijalnom aspektu zelene tranzicije.

Sagovornici su saglasni oko ocjene da u Crnoj Gori, konkretno na planu investicija u energetske projekte, postoje prostor, potreba i interesovanje za djelovanje globalno respektabilnih američkih kompanija.

Saradnja tog tipa bi, bez ikakve sumnje, pospiješila dobre međudržavne odnose Crne Gore i SAD.

U čast posjete američke ambasadorke, simbolično je posađeno stablo na rekultivisanom prostoru Maljevca.

Termoelektrana do novih izvora energije

I u razgovoru sa britanskom ambasadoricom, 11. novembra, Karen Medoks, Rovčanin je ukazao na razvojne projekte iz oblasti zelene energije, ali i na potrebu očuvanja rada TE kao nesumnjivo najvažnijeg postrojenja, dok god se ne izgrade adekvatni zamjenski kapaciteti koji bi omogućavali nesmetano funkcionisanje elektroenergetskog sistema, ali i socio-ekonomsku stabilnost u samim Pljevljima.

„U tom smislu, od naročitog značaja za razvoj ove opštine su projekti ekološke rekonstrukcije TE, toplifikacije grada, izgradnje mHE „Otilovići“ i cementare, ocijenio je Izvršni direktor EPCG.

Iskustva Slovenije tokom tranzicionog perioda

Ambasador Republike Slovenije u

Podgorici, Gregor Presker, posjetio je Termoelektranu „Pljevlja“ 25. oktobra ove godine.

Tokom razgovora bilo je riječi i o saradnji EPCG i slovenačke kompanije „Litos-traj“, a ambasador Presker govorio je o uporednim iskustvima Slovenije u energetske sektoru tokom tranzicionog

perioda.

Sagovornici su, takođe, pomenuli i kompleksnu situaciju na berzama energenata, saglasni oko ocjene da je povećanje kapaciteta u okviru nacionalnih elektroenergetskih kompanija preduslov kako za stabilnost u tom domenu, tako i za ekonomski razvoj države.

ODBOR UDRUŽENJA ENERGETIKE PRIVREDNE KOMORE CRNE GORE

Zelena energija cilj, Termoelektrana potreba

ROVČANIN: EU partneri treba da imaju razumijevanja da se energetsom tranzicijom ne mogu privreda i građani dovesti u nezavidan položaj, već da se mora naći balans koji će doprinijeti očuvanju stabilnosti energetskeg sistema

Mitar Vučković

Iako je ovo period kada u Crnoj Gori stremimo ka zelenoj energiji, TE „Pljevlja“ danas, možda, ima najveći značaj u istoriji 39-godišnje proizvodnje bitno doprinoseći stabilnosti elektroenergetskog sistema, saopštio je izvršni direktor Elektroprivrede Crne Gore Nikola Rovčanin članovima Odbora udruženja energetike i rudarstva Privredne komore Crne Gore tokom tematske sjednice održane 21. oktobra ove godine, upravo na dan kada su početkom osamdesetih godina minulog vijeka potekli prvi kilovat sati električne energije iz pljevaljske Termoelektrane.

Rovčanin je poručio da svi društveni akteri treba maksimalno da budu uključeni u temu energetske tranzicije kako bi ona bila pravedno realizovana, a to znači, kako je istakao, da ni građani, ni privreda ni ekonomija ne treba da osjete negativne efekte tog procesa.

„Čvrsto smo opredijeljeni, kao Elektroprivreda, da u saradnji sa resornim Ministarstvom i državnim organima krenemo u realizaciju niza projekata koji se odnose na zelenu energiju“, rekao je Rovčanin naglasivši da Crna Gora ide u korak sa Evropom i svijetom i na ovom polju.

Skrenuo je pažnju na projekat „Solari 3000+ i Solari 500+“ za domaćinstva, ali i za privredne subjekte i javne ustanove, koji je EPCG pokrenula u saradnji sa EKO fondom, a koji podrazumijeva i 20 odsto subvencije na ukupnu investiciju za sve koji ispune uslove Javnog poziva.

„Radi se o projektu od izuzetnog značaja za potrošače, koji će od kupaca postati i proizvođači električne energije i na taj

način ostvariti znatne uštede i rasteretiti svoj budžet. Zato pozivamo i privrednike da se prijave u okviru projekta „Solari 500+“ da investiraju u fotonaponske panele kako bi unaprijedili poslovanje učinili ga ekonomičnijim, ali i išli u korak sa vremenom“, kazao je Rovčanin.

Podsjetio je i na to da je Vlada Crne Gore nedavno izdala koncesiju za izgradnju mHE „Otilovići“ na istoimenoj vještačkoj akumulaciji u Pljevljima, koja ispunjava sve standarde i zahtjeve u ekonomskom, energetsom i ekološkom pogledu te naveo i projekat plutajuće solarne elektrane na Slanskom jezeru u Nikšiću, zatim projekat VE „Gvozd“ te solarnih elektrana, na Briskoj gori i Veljem brdu.

Sve to pokazuje naše snažno zalaganje da Crna Gora odlučno korača ka zelenoj energiji, kazao je Rovčanin, naglasivši da bi EPCG u slučaju gašenja Termoelektrane dnevno morala da uvozi energiju u vrijednosti od milion eura.

„TE „Pljevlja“ je objekat bez kojeg se ne može i koja proizvodi 60 odsto ukupne električne energije. Da danas imamo sve planirane objekte iz investicija u zelenu energiju njihova godišnja proizvodnja bila bi 1500 GWh, dok Termoelektrana sama proizvodi 1450 GWh električne energije. Zato smo od samog starta za to da se realizuje ekološka rekonstrukcija Termoelektrane“, rekao je Izvršni direktor EPCG.

Dodao je da postojeći Ugovor o ekološkoj rekonstrukciji nije dobar, jer ne garantuje efikasnost Elektrane, u skladu sa evropskim direktivama, od 31,5 odsto, već od 27 odsto. Zato je, kaže, bilo neo-

phodno da se taj ugovor unaprijedi.

- Naša je želja da ovaj energetski objekat održimo što je duže moguće. Ne možemo u ovom momentu govoriti o opterećenju CO2 kao o nečemu zbog čega treba da gasimo termoelektanu. To je nešto što nas očekuje za 10-15 godina, vidjećemo. To nije materija s kojom se suočava samo Crna Gora, već i region i cijeli svijet. Taj problem treba rješavati u saradnji sa svim državama koje su snažno zavisne od uglja, ali i da se snažno zalažemo da što prije realizujemo projekte zelene energije – rekao je Rovčanin.

Apostrofirao je da je pogrešna percepcija javnosti da je Termoelektrana i Rudnik uglja nešto što se tiče samo Pljevalja. Prema njegovim riječima, to je pitanje od važnosti za cijelu Crnu Goru.

Izvršni direktor EPCG smatra, takođe, da EU partneri treba da imaju razumijevanja da se energetska tranzicijom ne mogu privreda i građani dovesti u nezavisan položaj, već da se mora naći balans koji će doprinijeti očuvanju stabilnosti energetskog sistema.

u koje će biti uključen i remont, proizvoditi energiju i tokom troipogodišnje realizacije projekta ekološke rekonstrukcije.

I izvršni rukovodilac Direkcije za upravljanje energijom EPCG i član CG KO CIGRE Darko Krivokapić ukazao je, još

Predsjednik Odbora direktora „Rudnika uglja Pljevlja“ Dušan Janjušević ističe da je Termoelektrana jedini stabilan izvor električne energije i da očekuje da će tako biti i dalje.

„Jedini način da obezbijedimo energetsku stabilnost (bez TE) je da pronađemo gas, a sve ostalo o čemu govorimo našu državu dovodi u ozbiljnu zavisnost“, smatra Janjušević.

Prema njegovim riječima, svakako treba proizvoditi iz obnovljivih izvora energije i tako jačati izvozne potencijale, ali se rad TE i Rudnika uglja ne smije dovesti u pitanje.

- Ako ugasimo Termoelektranu na mjestu postojećeg kopa ostaće velika rupa koja će napraviti neuporedivo više ekoloških problema nego što ih TE proizvodi“ naveo je predsjednik Odbora direktora RUP-a.

Sekretar Odbora Ranko Vukmirović podjetio je da energetska tranzicija predstavlja prelaz iz sistema u kome se za proizvodnju energije dominantno koriste fosilna goriva u sistem koji je zasnovan na korišćenju obnovljivih izvora energije.

Evropska unija je, navodi Vukmirović, u cilju sprovođenja energetske tranzicije i ublažavanja efekata klimatskih promjena, razvila kratkoročnu, srednjoročnu i dugoročnu energetska i klimatsku politiku. Energetska tranzicija zahtjeva iskrenost i mora uključivati sve zainteresovane strane – Vladu, preduzeća, nevladine organizacije, kao i radnike.

Zemlje EU usvojile su, 7. juna, regulativu o 17,5 milijardi eura vrijednom Fondu za pravednu tranziciju (JTF).

„Ovom Fondu Crna Gora nema pristup, a diskutabilan je i sam naziv “pravedan”. Je li pravedno da Crna Gora zaboravi na 200 miliona tona dokazanih rezervi uglja plevljskog i beranskog bazena.

„Mi danas govorimo o pet puta nižim cijenama nego što su na berzi upravo zahvaljujući Termoelektrani i Rudniku uglja. Gašenje elektrane značilo bi gašenje 1.200 radnih mjesta u Pljevljima uz indirektno efekte na mala preduzeća, usluge, trgovinu. Takođe, došlo bi do poskupljenja električne energije na nivou države. Bez TE, cijena električne energije otišla bi „u nebo“ u ovom momentu, o tome nemam nikakvu dilemu. Neke od zemalja regiona su već posegnule za povećanjem cijena, a ja sam saopštio i tvrdim da do kraja godine nećemo to činiti, a nadam se ni tokom 2022, uz povoljne hidrološke uslove“, ocijenio je Rovčanin uz konstataciju da će Temo-elektrana, osim tokom nekoliko mjeseca

jednom, koliko je TE „Pljevlja“ važna za stabilnost energetskog sistema.

„Kada ne bi bilo Termoelektrane morali bismo uvoziti 1500 GWh električne energije na godišnjem nivou, u vrijednosti od 200 miliona eura, ako bi uzeli u obzir današnje cijene energije. Da su svi planirani pogoni zelene energije danas aktivni, mi bismo i u tom slučaju tek 2030. godine sa njima uspjeli da pokrivamo potrošnju Crne Gore. Sa druge strane, ukoliko bismo imali ekološku rekonstrukciju Termoelektrane, uz realizaciju navedenih projekata zelene energije, došli bismo u situaciju da imamo oko 1.000 GWh energije viška, objasnio je Krivokapić.

Po aktuelnoj cijeni od 25 eura po toni to je pet milijardi eura. Prema površini Crne Gore ovo bi bila najveća žrtva "pravedne tranzicije" u cijeloj Evropi", smatra Vukmirović.

Prema njegovim riječima, bez vjetra su vjetroparkovi Njemačke, Engleske, Francuske. To je razlog koji je naveo Veliku Britaniju da pokrene staru elektranu na uglj, kako bi podmirila svoje potrebe za električnom energijom.

Sekretar Odbora udruženja energetike i rudarstva zaključuje da blok od 27 zemalja članica EU klizi u energetska

zapitao se Vukmirović uz opasku „priželjkuje li neko da na našim računima bude stavka uvezena električna energija, kao što je to nekada bilo“.

Vukmirović je dodao da nije siguran da bi, po cijenama električne energije koje su u Evropi, opstao KAP niti da će iko više pokrenuti Željezaru Nikšić.

„Kada nastane ova situacija onda ćemo da pričamo o "pravednoj" tranziciji ka zelenoj energiji sa svim socijalnim problemima koji će nastati“, zaključio je Ranko Vukmirović.

neugrožavajući svoju energetska nezavisnost i socio-ekonomski aspekt.

Direktor Direktorata za energetiku i energetska efikasnost u Ministarstvu kapitalnih investicija Vladimir Durutović, kazao je da su svjesni stavova privrede, struke, NVO po ovom pitanju, ali i EU, kojoj Crna Gora teži.

Prema njegovim riječima, predstoji donošenje jednog od najvažnijih dokumenata Nacionalnog energetskog klimatskog plana za 10 godina u okviru kojeg treba dati viđenje razvoja energe-

siromaštvo zbog klimatskih ciljeva te da cijene električne energije dostižu „neviđene veličine“.

- Ako znamo da je cijena električne energije u Crnoj Gori, zavisno od kategorije, od 43 do 45 eur/MWh postavljamo pitanje ko bi želio da gurne državu u energetska zavisnost sada kada je elektroenergetski nezavisna, kada u spoljnotrgovinskom bilansu prikazuje značajan finansijski rezultat. Svi planirani novi izvori električne energije u sljedećih deset godina ne mogu nadomjestiti rad Termoelektrane pod pretpostavkom da potrošnja ostane na istom nivou. O kvalitetu te energije da i ne govorim“

Martin Čalasan iz Crnogorskog komiteta Međunarodnog savjeta za velike električne mreže – CG KO CIGRE, kazao je da jasna vizija budućnosti proizvodnje električne energije predstavlja osnovni preduslov optimalnog razvoja cjelokupnog elektroenergetskog sektora i ekonomije Crne Gore, posebno uvažavajući resurse koje obezbjeđuju geografski položaj Crne Gore i njena prirodna bogatstva.

Iznio je zaključke sa okruglog stola, organizovanog tokom nedavnog savjetovanja CG KO CIGRE, „Energetika Crne Gore – sadašnjost i budućnost“ u kojima se navodi da Crna Gora nastavlja da bude posvećena energetska tranziciji,

tike šta osvrtno na uticaj na klimatske promjene.

„Kroz ovaj plan moramo da damo doprinos ispunjavanju ciljeva zadatih u potpisanim sporazumima, a jedan od osnovnih je smanjenje emisije GHG gasova do 2030. godine, sa vizijom da do 2050. godine sve zemlje potpisnice budu energetska neutralne odnosno dekarbonizovane“, rekao je Durutović.

Smatra da Crna Gora neće morati da daje datume gašenja Termoelektrane.

Durutović je predstavio aktivnosti Ministarstva na davanju koncesija za nove

energetске objekte, naročito naglašavajući korišćenje potencijala voda Bilećkog jezera.

„Vrlo ćemo aktivno raditi na iskorišćenju kompletnog potencijala obnovljivih izvora energije, prije svega hidropotencijala, vjetra i sunca. Moramo biti mnogo agilniji kao društvo u tom dijelu, jer ne želimo da kao društvo tvrdimo da je Termoelektrana jedini spas. Ona jeste najveći proizvođač električne energije u Crnoj Gori i nema govora o njenom zatvaranju dok ne obezbjedimo stabilnost energetskog sistema. Nećemo sjediti skrštenih ruku, jer ćemo preuzete obaveze morati da ispunimo“, poručio je Durutović.

Dušan Vučić, Crnogorski operator tržišta električne energije, govorio je o razvoju i potencijalima obnovljivih izvora u Crnoj Gori.

Istakao je da se u oblasti energetike se dešavaju krupne promjene: primjetan

je pad troškova proizvodnje električne energije iz OIE, cijena dozvole za emisiju CO₂ je u porastu, pa samim tim i troškovi proizvodnje iz uglja, a tu su i klimatske promjene, novi ciljevi koje zadaje EU, te rast cijena struje, kao i uvođenje aukcija i premija umjesto feed-in-tarife.

Ljubo Knežević osvrnuo se na to kakav će uticaj energetska tranzicija imati na sistem prenosa električne energije.

„Energetska tranzicija podrazumijeva ozbiljnu rekonpoziciju energetskog sistema.

Velike investicije u prenosnu i distributivnu mrežu se podrazumijevaju, jer energetika ne smije biti usko grlo razvoja društva, a prenosna i distributivna mreža ne smiju biti usko grlo razvoja energetike. Jasan dugoročni cilj i konzistentan akcioni plan (NECP) su neophodni“, zaključio je Knežević.

ZAKLJUČCI

U najavi je sveobimani investicioni ciklus u čijem su fokusu veliki obnovljivi izvori energije (OIE), ali i ulaganja u modernizaciju postojećih konvencionalnih izvora. EPCG, kao najvažniji privredni subjekt na polju elektroenergetike Crne Gore, u skladu sa energetske i klimatskim politikama EU, kao prioritet u narednom periodu predviđa diversifikaciju proizvodnje električne energije i kontinuirano povećanje učešća OIE u ukupnoj proizvodnji. Kako u svijetu, tako i u Crnoj Gori, puna valorizacija hidroenergetskog potencijala, uz uvažavanje smjernica u pogledu zaštite životne sredine, će doprinijeti integraciji novih obnovljivih izvora energije, prvenstveno

solarnih i vjetroelektrana. Štaviše, hidro-akumulacije mogu da imaju višestruku ulogu u energetsko-ekonomskom razvoju.

Sprovođenje složenog procesa energetske tranzicije, kako u zemljama regiona tako i u Crnoj Gori, zahtijeva sagledavanje višestrukih izazova i prevazilaženje mnogobrojnih barijera kao što su komplikovane administrativne procedure ishodovanja dozvola, tehnička ograničenja mreža sa aspekta priključenja OIE, ekološko-socijalni aspekt regiona, unapređenja tržišta električne energije i, možda, najvažnije pozitivan pristup međunarodnih finansijskih institucija novim projektima. Novi izvori energije moraju biti tržišno orijentisani, pa je potrebno

nastaviti sa intenzivnim radom na razvoju organizovanog, likvidnog i povezanog tržišta električne energije.

Prilikom definisanja strateških pravaca razvoja energetike Crne Gore, posebno je važno imati na umu proizvodni miks, uvažavajući uticaj pojedinačnih vrsta obnovljivih izvora energije (OIE) na pouzdanost sistema i parametre dinamičke stabilnosti.

„Mrežni sistemi ne smiju i neće biti usko grlo energetske tranzicije kao potpunoj dekarbonizaciji sektora. Međutim, prethodno podrazumijeva značajne investicije u cilju prilagođenja prenosnog i distributivnog sistema novim potrebama“, navodi se u zaključcima.

PREDSTAVNICI ASOCIJACIJE MENADŽERA CRNE GORE POSJETILI TE „PLJEVLJA“

Termoelektrana temelj elektroenergetskog sistema Crne Gore

Rovčanin: TE „Pljevlja“ generiše najveći dio prihoda EPCG i snažno se borimo za to da se, putem ekološke rekonstrukcije, ovo postrojenje sačuva sve dok se ne izgrade zamjenski kapaciteti i osigura socio-ekonomska stabilnost u samom gradu

U okviru posjete Pljevljima predstavnici Asocijacije menadžera Crne Gore (AMM), boravili su u petak, i u TE „Pljevlja“, gdje su razgovarali sa članovima izvršnog menadžmenta EPCG i Termoelektrane.

Izvršni direktor EPCG Nikola Rovčanin upoznao je kolege iz AMM-a sa stanjem u kome se nalazi trenutno najvažnije postrojenje naše kompanije, naglašavajući značaj koji ekološka rekonstrukcija ima za elektroenergetsku i ekonomsku stabilnost Crne Gore te benefite koje Pljevlja mogu očekivati nakon realizacije projekta toplifikacije.

TE „Pljevlja“ generiše najveći dio prihoda EPCG i snažno se borimo za to da se, putem ekološke rekonstrukcije, ovo postrojenje sačuva sve dok se ne izgrade zamjenski kapaciteti i osigura socio-ekonomska stabilnost u samom gradu, koji će, vjerujem, biti mnogo pogodniji za život po završetku toplifikacije.

Ovaj grad ima ogromne resurse i vjerujem da će svi faktori od značaja, i država i privreda, prepoznati taj aspekt i djelovati u pravcu ekonomskog oživljavanja

Pljevalja“, kazao je Rovčanin.

Delegaciju AMM-a činili su, predsjednik te asocijacije Budimir Raičković, izvršna direktorica Anđela Radosavović, potpredsjednik za ekonomiju i finansije Vinko Nikić i predsjednik Odbora AMM za digitalnu transformaciju Vladan Tabaš, dok su učesnici sastanka ispred EPCG bili izvršni direktor Nikola Rovčanin, koji je i član UO AMM, kao i pomoćnik izvršnog rukovodioca FC Proizvodnja Veselin Sekulić.

Delegacija AMM obilazak TE „Pljevlja“ izvela je u sklopu posjete Opštini Pljevlja, sa kojom je potpisala Protokol o saradnji.

Na sastanku sa predstavnicima lokalne samouprave razgovaralo se i o modelima pomoći za formiranje poslovnog ambijenta u Pljevljima.

Sagovornici su saglasni oko ocjene da bi ova opština, imajući u vidu njen privredni potencijal, trebalo da bude motor ekonomskog napretka Crne Gore. Razvojne šanse Pljevalja nalaze se kako u valjanoj eksploataciji privrednih resursa, tako i u prepoznavanju načina da se iskoristi

geografski položaj, odnosno blizina ove opštine Srbiji i Bosni i Hercegovini, državama sa čijim bi graničnim opštinama, u duhu regionalnog povezivanja, mogla biti uspostavljena tješnja privredna saradnja.

Predstavnici AMM-a su istakli da privredni subjekti iz Pljevalja mogu računati na punu podršku i pomoć u pogledu uvezivanja sa relevantnim činiocima u državi i regionu.

„AMM je, kao i do sada, čvrsto opredijeljena za pomoć svim privrednim subjektima, s naglaskom na potrebu razvijanja svijesti o decentralizaciji, odnosno pokretanju privrede i u onim sredinama koje su, u prethodnim godinama, bile u drugom planu.

Pljevlja prepoznajemo kao temelj elektroenergetskog sistema i vjerujemo da se, u narednim godinama, kroz uvezivanje sa relevantnim subjektima, kako u Podgorici, tako i u regionu, može napraviti veliki pomak u pogledu privrednog razvoja“, istakao je predsjednik Asocijacije menadžera Crne Gore Budimir Raičković.

Prvi veliki korak ka izgradnji VE „Gvozd“

Elektroprivreda Crne Gore potpisala je akcionarski ugovor sa kompanijom „Ivicom Holding“ GmbH iz Austrije o pristupanju projektnoj kompaniji „Green Gvozd“ preko koje se raditi projekat vjetro parka na krnovskoj visoravni.

EPCG će, shodno akcionarskom ugovoru, biti vlasnik 100 odsto projektne kompanije „Green Gvozd“. Podsjećamo da je Skupština akcionara EPCG donijela odluku o izgradnji vjetroeletre „Gvozd“, kao i odluku o potpisivanju ugovora o zajedničkom razvoju projekta.

Izvršni direktor EPCG Nikola Rovčanin kazao je da ga raduje nastavak saradnje, jer je za našu državu i energetske sektor ovo veoma bitna investicija, jer pripada zelenim izvorima energije.

„Investicija je vrijedna 61 milion eura, snage 55,4 MW, 13 generatora, obezbjeđivaće energiju za oko 25 000 domaćinstava. Zato ovo potpisivanje predstavlja veliki korak naprijed u realizaciji ove investicije, čiju realizaciju očekujemo u dogovorenom roku. Za

naš energetske bilans biće ovo još jedan korak naprijed u obezbjeđivanju novih gigavat sati zelene energije. Nadam se da ćemo u narednom periodu obezbjeđiti izgradnju i drugih novih izvora energije iz obnovljivih izvora“, naveo je Rovčanin.

Donošenju odluke o izgradnji vjetroeletre „Gvozd“ prethodila je izrada Studije potencijala vjetra i procjene energetske proizvodnje i Studije tržišta i poslovnog modela za VE „Gvozd“ urađenih od strane renomirane njemačke kompanije Fihntner.

Izvršni direktor kompanije „Ivicom“, Krešimir Čondić, naglasio je da ga raduje činjenica da će sa EPCG, na istom lokalitetu, nastaviti sa radom, jer je njegova kompanija bila uključena u izradu projekta vjetroeletana na Krnovu. Podsjetio je da je Projekat započet prije više od dvije godine te da je dijelom bio ometen pandemijom korona virusa.

„Preduslovi za izgradnju jedne vjetroeletre su svakako da na lokaciji postoji dovoljno vjetra, zatim da pos-

toji mogućnost isplativog priključka na mrežu, kao i da su ispunjeni svi ekološki standardi. Nadam se dobijanju građevinske dozvole za par mjeseci tako da nam predstoji postupak zatvaranja finansijske konstrukcije ovog projekta i početak izgradnje“, naglasio je Čondić.

EPCG je ranije dobila (Mandate Letter) preliminarnu ponudu od Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za finasiranje projekta izgradnje vjetroeletre „Gvozd“. Svakako da će EPCG, u narednom periodu, uzeti u razmatranje i moguće drugačije opcije finasiranja projekta, a sredstva bi se koristila za nabavku opreme u skladu sa pravilima finasijskih institucija.

Očekivani početak izgradnje vjetroeletre je na proljeće 2022. godini, dok je puštanje elektrane u probni rad predviđeno 18 mjeseci nakon početka radova. Za potrebe buduće vjetroeletre predviđa se izgradnja saobraćajne infrastrukture, odnosno rekonstrukcija postojećih puteva i izgradnja novih puteva, s ciljem povezivanja pojedinih vjetroagregata.

EPCG dobila koncesiju za izgradnju mHE na akumulaciji Otilovići

Koncesija za korišćenje akumulacije Otilovići, radi izgradnje, održavanja i korišćenja male hidroelektrane (mHE) biće data Elektroprivredi (EPCG), kao kompaniji u kojoj država ima većinsko vlasništvo, saopšteno je iz Vlade Crne Gore. Navodi se da je Vlada usvojila Informaciju o sprovedenim aktivnostima u cilju

davanja koncesije za korišćenje vode iz akumulacije Otilovići kroz izgradnju mHE i Koncesioni akt za davanje koncesije za korišćenje vode iz te akumulacije za izgradnju mHE, sa priložima.

Koncesionim aktom, podsjećaju iz Vlade, određeno je da se koncesija daje na peri-

od od 30 godina, u skladu sa Zakonom o koncesijama. U saopštenju se navodi da visina koncesione naknade iznosi 6,5 odsto od ostvarene godišnje proizvodnje u mHE „Otilovići“, kao i da taj iznos ne može biti manji od pet odsto od planirane proizvodnje iz tehničko tehnološkog rješenja.

EPCG na međunarodnom samitu i izložbi „Balkans power 2021“

Predstavnici Elektroprivrede Crne Gore – izvršni direktor Nikola Rovčanin, izvršni rukovodilac FC Proizvodnja Bojan Đordan, glavni finansijski direktor Miro Vračar, izvršni rukovodilac Direkcije za upravljanje energijom Darko Krivokapić i direktor HE „Piva“ Radomir Radonjić, učestvovali su na IV godišnjem međunarodnom samitu i izložbi „BALKANS POWER/SNAGA BALKANA 2021“, koji se, u organizaciji kompanije Vostock Capital, održao u Beogradu, 9. i 10. novembra

tekuće godine.

Međunarodni samit i izložba BALKANS POWER/SNAGA BALKANA predstavlja stručnu platformu koja, svake godine, okuplja ministre, velike investitore, rukovodioce vodećih hidro i solarnih elektrana te inicijatore i regulatore značajnih investicionih projekata u toj oblasti. Svrha održavanja samita i izložbe je u konsolidovanju napora usmjerenih ka efikasnoj realizaciji ključnih projekata izgradnje i rekonstrukcije elektroener-

getskih objekata širom Balkana.

Na ovom okupljanju je bilo riječi o aktuelnim zbivanjima u energetskom sektoru, modelima međudržavne saradnje, korišćenju obnovljivih izvora energije, zaštiti životne sredine, inovativnoj tehnologiji i privlačenju investicija.

Naši rukovodioci su kolege iz susjednih država upoznali sa tekućim i budućim projektima EPCG, posebno naglašavajući ulaganja u obnovljive izvore energije.

Još jedna uspješna godina

Miodrag Vuković

Sindikalna organizacija zaposlenih zadovoljna je ostvarenim rezultatima u 2021. godini.

U godini koja je za nama SOZ se trudio da ispuni zacrtane ciljeve i ostane posvećen ostvarivanju boljeg položaja zaposlenih u EPCG.

Ono što je obilježilo 2021. godinu kada je sindikalna aktivnost u pitanju, kako ističe predsjednik SOZ-a, Rajko Golubović, svakako je vraćanje izdvajanja u stambeni fond na 6 odsto.

- Uspjeli smo da riješimo jedno jako bitno pitanje i to povećanje je izuzetno važno za zaposlene koji su na listi čekanja za dobijanje stambenog kredita.

Naglasio bih da je Pravilnik za rješavanje stambenih potreba zaposlenih dobar i da će sa ovim povećanjem zaposleni brže dolaziti do stambenog kredita - dodao je Golubović.

SOZ je i u 2021. godini uspio da dogovori sa poslodavcem popust za ljetovanje od 30 odsto, a najviše 150 eura, kako bi zaposleni sa svojim porodicama mogli povoljnije da iskoriste svoj odmor.

Pored tog popusta, na zahtjev SOZ-a EPCG je uplatila zaposlenima i jednokratnu pomoć u iznosu od 100 eura. Tradicionalno, SOZ je i ove godine na prigodan način obilježio 8. mart, Dan žena.

- Izvršni odbor SOZ-a vrijedno je radio i ove godine, ponosan sam na rad svih članova. Timski radimo na tome da svi zaposleni u EPCG budu zadovoljni, a svakako da je to jedini i najbolji recept da i kompanija niže uspjehe, jer ima zadovoljne radnike.

Važno je da poslodavac ima razumi-

RAJKO GOLUBOVIĆ
PREDSJEDNIK SOZ

jevanja i da smo nastavili sa dobrom praksom, kada je popust za ljetovanje u pitanju, a ove godine smo imali i jednokratnu pomoć, koja je sigurno značila zaposlenima u dosta teškoj godini zbog

cjelokupne situacije sa pandemijom korona virusa - naveo je predsjednik SOZ-a. Za razliku od prošle godine SOZ je uspio da u 2021. godini organizuje i Sportske susrete zaposlenih.

Uz strogo poštovanje propisanih mjera u borbi protiv korone Igre su se održale u Budvi, a po prvi put su učestvovali zaposleni Rudnika uglja Pljevlja. Kao i uvijek, fer i sportska atmosfera i dobro druženje obilježili su i te Sportske susrete.

PREGOVORI SA POSLODAVCEM U VEZI SA POVEĆANJEM OVK

Najvažnija aktivnost koja predstoji su pregovori sa poslodavcem u vezi sa povećanjem obračunske vrijednosti koeficijenta. Za sada sve protiče u najboljem redu i očekuje se pozitivan ishod pregovora.

- Moram istaći da smo naišli na razumijevanje predsjednika Odbora direktora g. Milutina Đukanovića i izvršnog direktora, g. Nikole Rovčanina za sve naše zahtjeve, koji su razumni i opravdani. OVK 172,50 se primjenjivao i prije deset godina, a danas imamo inflaciju od 16 odsto, tako da mi vjerujemo da je naš zahtjev utemeljen i opravdan.

Smatramo da je krajnje vrijeme da se cijena rada poveća, naravno u skladu sa mogućnostima kompanije i bez posljedica na poslovanje EPCG. Siguran sam da ćemo pronaći najbolje rješenje i da ćemo do kraja godine na zadovoljstvo svih riješiti i ovo pitanje -

kazao je Golubović.

SOZ priprema i poklon paketiće za djecu članova ovog sindikata, kao i tradicionalno novogodišnje druženje za članove, gdje će se sumirati utisci i na najljepši način u dobroj atmosferi ispratiti još jedna uspješna godina.

- Druženje pripremamo uz strogo poštovanje svih propisanih mjera. Naravno da nam je najvažnije zdravlje zaposlenih i važno je da vodimo računa o svim detaljima i preporukama za bezbjedno organizovanje našeg tradicionalnog druženja. Na vrijeme ćemo obavijestiti sve naše članove o svim detaljima.

DOBRI ODNOSI SA POSLODAVCEM, PODRUŽNICE VRIJEDNO RADILE

U SOZ-u naglašavaju da dobri rezultati i ove godine ne bi mogli da se ostvare bez međusobnog uvažavanja i razumijevanja sa poslodavcem.

Mjerilo dobrog odnosa je razumijevanje realnih potreba zaposlenih i rad u cilju poboljšanja statusa radnika.

- Moram istaći da se dobra saradnja poslodavca i SOZ-a nastavila. Baš kao i sa prethodnim predstavnicima poslodavca, naišli smo na veliko razumijevanje i novog menadžmenta kompanije. Uvijek ponavljam da je zadovoljan radnik najbolji radnik i da na taj način

kompanija samo može ostvarivati dobre rezultate. Mi se trudimo da naši zahtjevi budu opravdani i realni i za sada i g. Đukanović i g. Rovčanin imaju razumijevanje za potrebe zaposlenih o kojima moramo zajednički da brinemo.

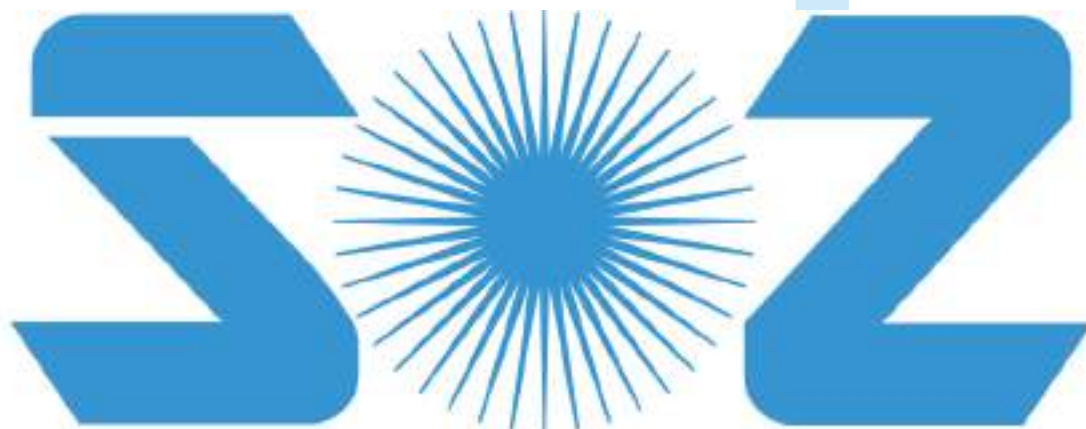
Predsjednik SOZ-a zadovoljan je i sa radom svih podružnica u 2021. godini. U toku godine bile su dvije promjene, Radomira Radonjića na čelu podružnice HE "Piva" zamijenio je Anđelko Radović, dok je Vukoman Gačević naslijedio Jovana Radoševića na čelu podružnice TE "Pljevlja". Svi predsjednici su izabrani voljom zaposlenih, a izvještaji o radu pokazuju da su radili marljivo i da su vodili računa o svim svojim članovima.

SOZ je poželio svim zaposlenima dobro zdravlje u narednoj godini i da se svi zajedno uspješno izborimo sa pandemijom korona virusa.

Takođe, najavljuju da će i u narednom periodu raditi punom parom i nadaju se da će svi zaposleni biti zadovoljni svojim statusom u EPCG.

- Izvršni odbor i ja lično uvijek smo otvoreni za nove prijedloge i sugestije za poboljšanje statusa zaposlenih.

Važno je da zajedno radimo za dobrobit svakog radnika i da svojim odgovornim i predanim radom, kao i uvijek do sada, doprinosimo uspješnim poslovnim rezultatima naše EPCG - zaključio je Golubović.

**Sindikalna organizacija zaposlenih
Elektroprivrede Crne Gore AD - Nikšić**

PROJEKAT "ENERGIJA PODVUČENO ZELENO"

Čađenović: Podstaći mlade da razmišljaju ekološki

Projektom "Energija podvučeno zelenom" Crnogorsko elektrodistributivni sistem (CEDIS) želi da podstakne mlade da razmišljaju ekološki i svoje iskustvo prenose ostalima u zajednici, poručio je izvršni direktor Vladimir Čađenović. On je u ime kompanije uručio novčane vaučere pobjednicima konkursa "Energija podvučeno zelenom".

- Projektom smo željeli da damo vjetar u leđa školama i zajednici u cjelini u njihovim naporima da utiču na svijest učenika, nastavnika i javnosti o značaju životne sredine. Impozantan broj škola koje su učestvovala sa svojim projektima - svjedoči da smo u tome i više nego uspješni - naveo je Čađenović. U CEDIS-u su, kako je istakao, odlučni u nastojanju da upravljanje uticajima na okolinu bude sastavni dio njihovog poslovanja.

- Osim toga, projektom "Energija podvučeno zelenom", naša kompanija je i simbolično, na 30-tu godišnjicu od donošenja Deklaracije o proglašenju

Crne Gore za ekološku državu, dala podršku tom opredjeljenju naše države i njenom ekološkom putu - dodao je Čađenović.

Cilj je, kako je istakao, da mlade, koji su pokretači svih dobrih energija u jednom društvu, ovim projektom podstaknu da razmišljaju ekološki i to svoje iskustvo prenose ostalima u zajednici.

- Tako stvaramo jednu moćnu armiju onih koji će čuvati i štititi prirodno bogastvo naše države - kazao je Čađenović.

Prema njegovim riječima, očekuju da će uskoro imati priliku da vide završene projekte koji će biti primjer i podstrek i ostalima da što predanije i studioznije rade na unapređenju i razvijanju ideja iz oblasti ekologije kako bi Crna Gora bila još ljepše i sigurnije mjesto za ostvarivanje svih životnih i poslovnih ciljeva.

Projekat "Izgradnja prve solarne učionice" koji je pripremila Javna ustanova

(JU) Srednja ekonomska škola (SSŠ) "Mirko Vešović" iz Podgorice, osvojio je prvo mjesto na konkursu "Energija podvučeno zelenom".

Drugo mjesto pripalo je projektu "Eko rasadnik" koji je kandidovala JU Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović" iz Podgorica, dok je treće mjesto pripalo projektu "Zelena učionica na otvorenom - Eko gumno", JU Osnovna škola (OŠ) "Štampar Makarije" iz Podgorice.

Osim njih, komisija u sastavu Marija Jovović - CEDIS, Nevena Čabrilo, Zavod za školstvo - nacionalni koordinator za Crnu Goru za Međunarodni projekat "Eko škole" - član, Tatjana Zečević Miranović - CEDIS, Saša Karajović - NVO "EKOM" i član Fondacije za zaštitu životne sredine i Dušan Bugarin - Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, nagradila je još dva sjajna projekta: "Eko laboratorija" JU OŠ "Vuk Karađžić, Podgorica i "Školsko dvorište kao učionica na otvorenom" JU OŠ "Mihailo Žugić, Odžak, Pljevlja.

Prezentovan “Projekat fabrike za proizvodnju LC3 cementa”

Imajući u vidu da je upotreba crnog uglja za proizvodnju električne energije ograničena, pa tako i osnovna djelatnost Rudnika uglja AD Pljevlja, rukovodstvo naše kompanije, u saradnji sa Vladom Crne Gore, već određeni vremenski period razmatra adekvatne modele diversifikacije osnovne djelatnosti i pripreme za realizaciju pravedne tranzicije.

Gradnja fabrike za proizvodnju cementa, svakako, predstavlja logičan i, od strane Vlade Crne Gore, snažno podržan investicioni zamah koji će obogatiti industrijsku proizvodnju i omogućiti nova radna mjesta.

Tim povodom, juče, 2. novembra tekuće godine, u kabinetu izvršnog direktora Rudnika uglja AD Pljevlja je održana prezentacija Instituta za rudarstvo i metalurgiju iz Bora pod nazivom „Projekat fabrike za proizvodnju LC3 cementa - Law Clinker Factor Green Cement.

Institut, kao dugogodišnji saradnik naše kompanije, koji je upoznat sa idejom o izgradnji cementare, inicirao je sastanak sa rukovodstvom Rudnika sa namjerom da predstavi svoje bogato iskustvo na ovim i sličnim projektima.

Ispred Rudnika prezentaciji su prisustvovali, pored izvršnog direktora Milana Lekića, predsjednik Odbora direktora Dušan Janjušević, direktor Sektora za razvoj i investicije Jagoš Gomilanović i šef kabineta predsjednika Odbora direktora Alen Štulić, dok su u ime Instituta govorili izvršni direktor dr Mile Bugarin,

pomoćnik izvršnog direktora Borisav Stojadinović i prof. dr Aleksandar Ivanović.

Predstavnici Vlade Crne Gore koji su prisustvovali prezentaciji, na poziv izvršnog direktora Lekića, su generalni direktor Direktorata za energetiku i energetska efikasnost u Ministarstvu kapitalnih investicija Vladimir Durutović i Igor Jovanović ispred Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Rukovodstvo Rudnika uglja, zajedno sa predstavnikom resornog ministarstva, posebno je insistiralo da proizvodnja cementa bude zasnovana na najsavremenijim tehnologijama zbog imperativa zaštite životne sredine. Institut je u održanoj prezentaciji istakao da se predmetni LC3 cement, koji sadrži 50% laporca, 30% gline, 15% krečnjaka i 5% gipsa, pokazao kao odlično rješenje sa aspekta poštovanja ekoloških standarda.

Institut je predstavio i rad renomiranih inostranih kompanija sa kojima posluje u partnerskom odnosu. Jedna od njih je i Loesche Group. Riječ je o inženjerskoj kompaniji osnovanoj prije više od 100 godina čije se sjedište nalazi u njemačkom gradu Dizeldorfu, a koja ima svoje podružnice širom svijeta.

Loesche Group, između ostalog, dizajnira, proizvodi i servisira mašine koje su neophodne za proizvodnju cementa. Prema riječima predstavnika Instituta, ova kompanija ima izuzetno veliku reputaciju, posluje sa zagarantovanim

kvalitetom, zbog čega bi, kako su istakli predstavnici Instituta, predstavljala adekvatno rješenje za izgradnju cementare.

Rukovodstvo Rudnika je izrazilo zahvalnost predstavnicima Instituta na iskazanom interesovanju i dosadašnjoj korektnoj saradnji.

Dogovoreno je da do kraja mjeseca novembra Institut pošalje program laboratorijskih i tehnoloških ispitivanja koji će biti uzet u razmatranje, poput svih ostalih.

Izvršni direktor Lekić se na kraju sastanka zahvalio predstavnicima Instituta na kvalitetnoj i inspirativnoj prezentaciji, ističući da je od velike važnosti što će Vlada Crne Gore u realizaciji ovog projekta maksimalno uvažiti Rudnik uglja. - Odnos Vlade Crne Gore prema našoj kompaniji u pogledu realizacije ovog projekta je za svaku pohvalu.

Posebna mi je čast i zadovoljstvo što konačno, nakon toliko godina i decenija, svjedočimo jednom izuzetno korektnom odnosu, zasnovanom na međusobnom uvažavanju i ostvarenju interesa zaposlenih, ali i svih građana.

Drago mi je što se konačno prešlo sa riječi na djela. Zahvaljujući ovakvom odnosu, Rudnik uglja će postati istinska lokomotiva razvoja naše opštine, kao što to i zaslužuje“- poručio je, između ostalog, izvršni direktor Rudnika uglja AD Pljevlja Milan Lekić.

ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET UNIVERZITETA CRNE GORE OBILJEŽIO ŠEST DECENIJA POSTOJANJA

Mitar Vučković

Nauka nije trošak, već najbolje ulaganje

Svečanost povodom velikog jubileja bio je i izuzetna prilika za potpisivanje Protokola o saradnji sa relevantnim energetske i telekomunikacionim kompanijama i institucijama iz Crne Gore, među kojima je i naša kompanija

ETF je bio, jeste i biće mjesto za odabrane i u klupama te stabilne obrazovne institucije, pod nadzorom uglednih profesora, generacijama se stvara kvalitetan i stručan kadar, a u naučnoj i obrazovnoj budućnosti ETF će biti vodeća snaga, osnovna je poruka sa svečanosti povodom 60 godina te visokoškolske ustanove kojoj su prisustvovali i čelnici EPCG, Milutin Đukanović i Nikola Rovčanin.

Obraćajući se učesnicima svečanosti, predsjednik Odbora direktora EPCG, Milutin Đukanović istakao je da je ETF u Podgorici oduvijek bio rasadnik kadra, stručnjaka, ališira društvena zajednica, kako je ocijenio, nije znala dovoljno da iskoristi potencijal koji je pružao ovaj elitni fakultet.

“Hajde da se ujedinito, da kroz elektroenergetiku podignemo Crnu Goru, da pokažemo mladima da se vrijedi školovati, dobro učiti, da u našoj društvenoj zajednici dobiju šansu za posao i da u Crnoj Gori planiraju budućnost”, kazao je Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ
PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA EPCG

Naglasio je da su Crna Gora i naša društvena zajednica dobile veliku šansu koja se ogleda u zelenoj tranziciji i proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora.

„Mi tu šansu ne smijemo propustiti”, poručio je Predsjednik Odbora direktora EPCG.

Izvršni direktor Elektroprivrede Crne Gore Nikola Rovčanin naglasio je da menadžment državne elektroenergetske kompanije želi da studente ETF-a aktivno uključi u praćenje novih razvojnih projekata iz oblasti zelene energije i da sa njima podijeli praktična znanja iskusnih stručnjaka.

“Želimo da naš najbolji kadar ostaje u ovoj državi i radi za svoju državu”, rekao je Rovčanin.

Dekan Elektrotehničkog fakulteta Saša Mužović kazao je da pripadati ETF-u na bilo koji način predstavlja privilegiju i unaprijed potpisanu spremnost na odricanja, pregalaštvo, strpljenje i duboku vjeru da predani rad mora donijeti rezultate.

“ETF čine ljudi i dostizanje njihovog zadovoljstva predstavlja najveći dekanski imperativ. U posljednje dvije godine pet naših kolega, koji su doktorirali na ETF-u izabrani su u profesorska zvanja što predstavlja izuzetan zalag za budućnost.

SAŠA MUŽOVIĆ
DEKAN ELEKTROTEHNIČKOG FAKULTETA

Učinili smo da naše najbolje studente zadržimo na ETF-u. Kadar se ne stvara danas za sutra, kadar se planira i mislim da to vrlo uspješno radimo", smatra Mujović.

Svečanosti povodom 60 godina ETF-a prisustvovao je i predsjednik Skupštine Crne Gore Aleksa Bečić koji je, između ostalog, poručio da ETF predstavlja ukorijenjenu i stabilnu obrazovnu instituciju u čijim se klupama pod nadzorom uglednih profesora generacijama stvara kvalitetan i stručan kadar.

"Crna Gora, koja teži da postane prva naredna članica Evropske unije, obavezna je da sve raspoložive kapacitete, energiju i znanje usmjeri u školovanje mladih i ambicioznih ljudi i da prati moderne naučne trendove i zahtjeve tržišta rada bude u korak sa najnaprednijim državama Evrope stvarajući uslove da škola mladi ljudi privređuju u svojoj otadžbini.

Mladost je ključni generator društvenog i ekonomskog razvoja naše zemlje i uz podršku iskustva ona je ta koja daje sposobnost da se odgovori zahtjevima i izazovima modernog vremena", poruka je Bečića.

NIKOLA ROVČANIN
IZVRŠNI DIREKTOR ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE

Svečanost povodom velikog jubileja bio je i izuzetna prilika za potpisivanje Protokola o saradnji sa relevantnim energetskim i telekomunikacionim kompanijama i institucijama iz Crne Gore, među kojima je i naša kompanija.

Protokol su sa dekanom Mujovićem potpisali, izvršni direktor EPCG Nikola Rovčanin, predsjednik Odbora direktora Crnogorskog elektrodistributivnog siste-

ma (CEDIS) Rajko Radošević, izvršni direktor Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Darko Grgurović, izvršna direktorica Agencije za energetiku i regulisane djelatnosti Milica Knežević, izvršni direktor Telenora Branko Mitrović, izvršna direktorica Sektora za korporativno upravljanje Crnogorske komercijalne banke (CKB) Maja Vukčević, viceguvernerka Centralne banke Crne Gore Zorica Kalezić.

Profesor Mujović podsjetio je da je u posljednje dvije godine na ETF pristiglo oko 600 hiljada eura donacija, koje su iskorišćene za renoviranje prostora i nabavku laboratorijske opreme.

"Danas postoji sve više svijesti da nauka nije trošak, već najbolje ulaganje, a znanje je, kako je dodao, najbolji način da popravimo sebe.", zaključio je dekan ETF-a.

Najboljim studentima u protekloj studijskoj godini, po ocjeni Vijeća Elektrotehničkog fakulteta, Maksimu Kontiću, Danilu Planiniću i Kristini Bojičić uručene su novčana nagrade u vrijednosti od po 500 eura.

ALEKSA BEČIĆ
PREDSJEDNIK SKUPŠTINE CRNE GORE

Kreće proces uspostavljanja dan-unaprijed tržišta električne energije

Berza električne energije d.o.o. (BELEN), crnogorska berza električne energije, evropska berza električne energije EPEX SPOT i slovenački BSP SouthPool potpisali su Ugovor o pružanju usluga koji će označiti početak uspostavljanja dan-unaprijed tržišta (DAM) električne energije u Crnoj Gori.

Potpisnici ugovora su se obavezali na razvoj transparentnog i efikasnog tržišta električne energije, omogućujući Crnoj Gori da se poveže sa susjednim zemljama u skladu sa standardima Evropskog internog tržišta električne energije (IEM).

Saradnja će da uključuje podršku za uspostavljanje procesa i procedura potrebnih za funkcionisanje nacionalnog dan-unaprijed tržišta u Crnoj Gori, povezivanje tržišta sa susjednim zemljama i procese kliringa i finansijskog poravnanja.

Planirano je da crnogorsko dan-unaprijed tržište električne energije krene sa operativnim radom u drugoj polovini 2022. godine, a da se odmah nakon toga započne povezivanje sa susjednim tržištima.

Takođe, ugovorne strane su saglasne u tome da je neophodno obezbijediti kompatibilnost nacionalnog režima PDV-a kao što je to slučaj sa ostalim berzama električne energije, s obzirom da je to preduslov za nesmetano funkcionisanje tržišta i povezivanje istih.

- Pored osnivanja i početka rada organizovanog DAM-a u Crnoj Gori, ciljevi BELEN-a uključuju povezivanje tržišta električne energije sa najmanje jednom susjednom zemljom, kao i kasnije uspostavljanje unutardnevnog i fjučers tržišta, uz stvaranje novih poslovnih prilika za učesnike na tržištu i osiguranje bolje efikasnosti, konkurentnijih cijena i veće sigurnosti, kvaliteta i standarda usluga - izjavio je Matija Medojević, izvršni direktor Berze električne energije.

- EPEX SPOT ima već prepoznata partnerstva u centralnoj i jugoistočnoj Evropi. Drago nam je zbog ovog novog Ugovora o pružanju usluga koji će našim partnerima omogućiti da iskoriste benefite dobro poznatih rješenja za trgovinu i kliring koja pruža EPEX SPOT" - saopštio je Huan Perez, direktor za strateški

razvoj EPEX SPOT-a.

Berza električne energije d.o.o. (BELEN) je društvo sa ograničenom odgovornošću osnovano u junu 2017. godine u skladu sa odlukom Vlade Crne Gore, sa ciljem uspostavljanja i funkcionisanja organizovanog dan-unaprijed (DAM) tržišta električne energije u Crnoj Gori.

Evropska berza električne energije EPEX SPOT SE je vodeća berza na tržištu električne energije u srcu Evrope. Pokriva tržište Austrije, Belgije, Danske, Njemačke, Finske, Francuske, Luksemburga, Holandije, Norveške, Poljske, Švedske, Ujedinjenog Kraljevstva i Švajcarske.

BSP SouthPool, slovenačku berzu električne energije su 2008. osnovali Borzen, operator tržišta električne energije i Eurek Frankfurt, evropska berza derivata. BSP učesnicima na tržištu pruža kvalitetne, transparentne, konkurentne i sveobuhvatne usluge organizovanog tržišta električne energije, promovise razvoj slovenačkog energetskeg tržišta, a takođe stečeno znanje i iskustvo prenosi na region jugoistočne Evrope.

Konkurs RAE za predsjednika Odbora

Odbor Regulatorne agencije za energiku i regulisane komunalne djelatnosti (REGAGEN) raspisao je, 14. decembra 2021. godine, Konkurs za izbor predsjednika tog tijela. Javni konkurs je otvoren 30 dana.

"U skladu sa Zakonom o energetici, konkurs za izbor predsjednika Odbora raspisuje taj regulator, a postupak sprovodi Vlada i Komisija za izbor kandidata", navodi se u konkursu objavljenom na

sajtu regulatora, prenosi agencija Mina biznis.

Predsjednika Odbora agencije imenuje Skupština na predlog Vlade. Na čelu Odbora sada je Branislav Prelević. Kandidati za predsjednika Odbora treba da ispunjavaju uslove predviđene Zakonom o energetici, odnosno da su državljani i da imaju prebivalište u Crnoj Gori, da imaju najmanje VII 1 nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti tehničkih

nauka, prava ili ekonomije, najmanje sedam godina radnog iskustva u struci i da nijesu u sukobu interesa iz člana 36 Zakona o energetici. Kandidati su dužni da uz prijavu na konkurs dostave u pisanoj formi radnu biografiju i sopstveno viđenje stanja i razvoja regulatornog procesa u energetskeom sektoru Crne Gore. Prijave se podnose u zatvorenoj koverti lično ili putem pošte na adresu agencije. Neotvorene kovertе regulator dostavlja Vladi.

PROF. DR LAZAR LJUBIŠA
(1930 – 2021)

Veliki čovjek, stručnjak i inovator

Nakon tri mandata u JUGEL-u, aprila 1982. godine, izabran je za generalnog direktora Elektroprivrede Crne Gore, a 1986. godine, u drugom mandatu, za predsjednika Poslovnog odbora EPCG, istovremeno bio je i član Koordinacionog odbora Zajednice jugoslovenske elektroprivrede. Ljubišu su u elektroprivrednim krugovima u zemlji i inostranstvu nazivali ocem Osnovne 380 kV prenosne mreže – sistema Jugoslavije, zbog neizmjernog doprinosa koji je dao u njenoj izgradnji.

Mitar Vučković

Prof. dr Lazar Ljubiša, rođen je 05.03.1930.godine na Svetom Stefanu. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu, Nižu gimnaziju na Cetinju, a Saveznu srednju tehničku školu – elektrotehnički odsjek u Zagrebu.

Od avgusta 1949. godine do novembra 1953. godine radio je u Direkciji za elektroprivredu Crne Gore i Električnog preduzeća Crne Gore „ELPRED“ kao elektrotehničar na izgradnji niskonaponske i 10 kV mreže na području Titograda, a od oktobra 1951. godine do decembra 1952. godine rukovodio je izgradnjom 35 kV dalekovoda Titograd – Buljarića kojim su povezani centralni i južni dio Crne Gore u jedinstveni južni dio elektroenergetskog sistema Crne Gore. Od decembra 1952. godine do novembra 1953. godine rukovodio je izgradnjom 35 kV dalekovoda Pljevlja – Ribarevina – Ivograd kojim je povezan sjeverni dio Crne Gore u jedinstveni sjeverni dio elektroenergetskog sistema Crne Gore.

Novembra 1953. godine upisao je studije na Elektrotehničkom fakultetu Sveučiliš-

PROF. DR LAZAR LJUBIŠA

ta u Zagrebu i diplomirao marta 1959. godine. Za vrijeme studija, u ljetnim mjesecima, radio je kod „ELPRED-a“ u Titogradu i „SIMENS-a“ u Njemačkoj.

Po završetku studija, od 1959. do 1965. godine, obavljao je poslove Glavnog inženjera za izgradnju elektroprivrednih objekata i Glavnog inženjera za prenos električne energije u preduzeću „DALEKOVOD“ u Titogradu. Od jula 1965. godine do novembra 1969. godine obavljao je dužnost direktora „ELEKTROCRNAGORA“ – preduzeća za prenos električne energije i izgradnju elektroprivrednih objekata i člana Upravnog odbora

Zajednice jugoslovenske elektroprivrede – JUGEL.

Ukidanjem Zajednice elektroprivrednih preduzeća Crne Gore, na osnovu Zakona o elektroprivredi, iz jula 1965. godine, na preduzeće „ELEKTROCRNAGORA“ prenijete su u nadležnost djelatnosti - poslovi: Studija i istraga elektroprivrednih objekata, kupovine, prodaje i razmjene električne energije u Crnoj Gori i sa susjednim i drugim elektroenergetskim sistemima, kao i upravljanje elektroenergetskim sistemom Crne Gore. U periodu dok je obavljao poslove Glavnog inženjera i Direktora „ELEKTROCRNEGORE“ izrađena je većina 110 kV dalekovoda i

trafostanica kojima su povezani proizvođački i potrošački centri u Crnoj Gori, među kojima i dalekovod 110 kV Tito-grad – Ivograd kojim je povezan (1960) južni i sjeverni dio elektroenergetskog sistema u jedinstveni Elektroenergetski sistem Crne Gore, a izgradnjom (1961) 220 kV dalekovoda Titograd – Bajina Bašta i 220 kV dalekovoda Titograd – Trebinje ostvareno je povezivanje 220 kV dalekovodima sa susjednim sistemima, koje je omogućilo uspješan zajednički paralelni – sinhroni rad i pouzdano funkcionisanje u Jugoslovenski elektroenergetski sistem – JUGEL.

U tom periodu bio je čvrst zagovornik da se kao prva gradi hidroelektrana „Mratinje“, odnosno „Piva“, a odmah nakon nje Termoelektrana „Pljevlja“, što je i realizovano. Preduzeće „ELEKTROCRNAGORA“ organizovalo je 1965. i 1966. godine izradu studija i projekata za HE „Mratinje“, odnosno „Piva“ za učešće na konkursu Jugoslovenske investicione banke za izbor najoptimalnije hidroelektrane za kreditiranje izgradnje, od strane banke. Uz svestranu saradnju sa Izvršnim vijećem Crne Gore i Bankom Crne Gore odobren je kredit za izgradnju HE „Mratinje“, odnosno HE „Piva“, koja je izgrađena i puštena u pogon 1974. godine.

Elektroenergetski sistem Crne Gore, u periodu dok je sa njim rukovodio Ljubiša, uspješno se razvijao, pouzdano funkcionisao i obezbjeđivao sigurno snabdijevanje potrošača električnom energijom.

Novembra 1969. godine izabran je za generalnog direktora Zajednice jugoslovenske elektroprivrede – JUGEL, gdje je biran u tri mandata, do aprila 1982. godine. U periodu dok je obavljao dužnost generalnog direktora JUGEL – a i rukovodio zajedničkim radom, usklađenim razvojem i funkcionisanjem jugoslovenskog elektroenergetskog sistema – JUGEL:

- Elektroenergetski sistemi Republika ostvarivali su uspješan zajednički - paralelni sinhroni rad i pouzdano funkcionisanje u Jugoslovenskom elektroenergetskom sistemu i međusobnu kupovinu, prodaju i razmjenu električne energije, dok je upravljanje jugoslovenskim elektroenergetskim sistemom, kao i kupovinu, prodaju i razmjenu električne energije sa inostranim (državnim) sistemima, obavljao JUGEL;

- Elektroenergetski proizvodni kapaciteti uvećani su sa 5.522 MW (u 1969.godini) na 14.428 MW (u 1982.g) ili za 295%, a proizvedena električna energija uvećana je sa 23,3 milijarde kWh (u 1969.g) na 62,4 milijarde kWh (u 1982.g) ili za 268%, čime je bila obezbijeđena i veća rezerva snage u elektroenergetskom sistemu;

- Izgrađen je i pušten u rad Tehnički sistem automatske sekundarne regulacije frekvencija – snaga razmjene u elektroenergetskim sistemima Republika i jugoslovenskom elektro – energetskom sistemu, čime je bio ispunjen jedan od uslova za povezivanje i ostvarivanje zajedničkog paralelnog – sinhronog rada jugoslovenskog sistema u Evropsku elektroenergetsku interkonekciju – UCPTE;

- Jugoslovenski elektroenergetski sistem, sa udruženim sistemima Republika, nakon provedenih ispitivanja i prilagođavanja sistema, povezo se i uspostavio (16. septembra 1974. godine) zajednički paralelni – sinhroni rad i funkcionisanje u Evropsku elektroenergetsku interkonekciju – UCPTE, u kojoj Interkonekciji je Jugoslovenski elektroenergetski sistem bio 5. po veličini, odnosno po instalisanoj snazi elektrana i proizvodnji električne energije, odmah iza sistema Njemačke, Francuske, Italije i Španije, a ispred svih ostalih elektroenergetskih sistema članova Interkonekcije UCPTE;

- U svojstvu autora izradio je KONCEPCIJU RAZVOJA (koja je na Savjetovanju CIGRE oktobra 1970. godine u Dubrovniku, od preko 1000 učesnika jednodušno prihvaćena), PROGRAM RAZVOJA (sa saradnicima 1971. godine) koji je prihvaćen od svih nadležnih organa u zemlji i međunarodnih finansijskih institucija i u svojstvu predsjednika rukovodio je Komitetom (od osnivanja 1972. do 1983. godine) za koordinaciju priprema za izgradnju, izgradnju i funkcionisanje OSNOVNE 380 kV PRENOSNE MREŽE – SISTEMA JUGOSLAVIJE – „NIKOLA TESLA“ kojom su mrežom, u prstenastom obliku, međusobno povezani svi značajni proizvođački i potrošački centri u elektroenergetskim sistemima Republike, među kojima i Titograd, odnosno Podgorica i Pljevlja u Crnoj Gori, u tehničko – tehnološki jedinstveni jugoslovenski elektroenergetski sistem – JUGEL i sa svim elektroenergetskim sistemima susjednih zemalja, izuzev sa sistemom Albanije, sa kojim je povezan sa dva 220 kV dalekovoda, čime su obezbijeđeni uslovi za uspješan i pouzdan zajednički paralelni - sinhroni rad i funkcionisanje elektroenergetskih sistema Republika u sistem JUGEL-a i Interkonekciju UCPTE, odnosno UCTE i za sigurno i kvalitetno snabdijevanje potrošača električnom energijom;

- Izgrađena OSNOVNA 380 kV PRENOSNA MREŽA – SISTEM JUGOSLAVIJE „NIKOLA TESLA“ ukupne dužine 4.200 km dalekovoda 380 kV sa 33 transformatorske stanice 380/110 kV ukupne nominalne snage 19.750 MVA, jedan je od najvećih realizovanih projekata, u istom periodu, ne samo u Jugoslaviji i Evropi, već i u svijetu, čija je investicija iznosila 1 milijardu i 150 miliona dolara.

Za neizmjeran doprinos koji je dao u izgradnji ove mreže u elektroprivrednim krugovima u zemlji i inostranstvu nazivali su ga ocem Osnovne 380 kV prenosne mreže – sistema Jugoslavije.

Po završetku trećeg mandata u JUGEL-u aprila 1982. godine izabran je za generalnog direktora ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE, a 1986. godine, u drugom mandatu, za Predsjednika Poslovnog odbora ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE, u kom periodu je obavljao i dužnost člana Koordinacionog odbora Zajednice jugoslovenske elektroprivrede.

Uz svestranu saradnju sa saradnicima i direktorima udruženih elektroprivrednih organizacija uređeni su međusobni odnosi elektroprivrednih organizacija, obezbijeđeno je uredno održavanje elektroenergetskih postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije, ostvarena je maksimalno moguća pogonska spremnost i sigurno snabdjevanje potrošača električnom energijom. U tom periodu nastavilo se sa izgradnjom 110, 220 i 380 kV prenosne mreže u Crnoj Gori. Iako je Crna Gora imala veliki raskorak između mogućnosti proizvodnje i potreba potrošnje električne energije, stalno se oklijevalo, kalkuliralo i manipuliralo od strane nadležnih organa sa donošenjem Odluke o izgradnji novog izvora električne energije.

Dugoročni ugovor sa Rudnikom uglja Pljevlja za isporuku uglja za potrebe Termoelektrane Pljevlja zaključen je uz velike napore iako je cijena uglja koju Rudnik isporučuje termoelektrani bila cca dva puta veća po toni, od cijene uglja koju je isporučivao Rudnik Kolubara

termoelektranama.

I pored Odluke Ustavnog suda Crne Gore i Ustavnog suda Jugoslavije, kojim Odlukama je potvrđena Odluka ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE da potrošači treba da plaćaju realnu cijenu, između cijene energije po tarifnim stavovima iz domaćih izvora i cijene energije nabavljene iz drugih sistema, pojedini potrošači (među kojim najgromoglasniji, uz podršku pojedinaca iz vlasti, Kombinat Aluminijuma) stalno su to odbijali. Čašu je prelila Odluka Centralnog Komiteta saveza komunista Crne Gore da se u Elektroprivredi Crne Gore osnuje Konferencija Saveza komunista Elektroprivrede Crne Gore, koja je u suštini trebala da kontroliše i usmjerava rad Elektroprivrede Crne Gore, čemu se energično usprotivio.

Iz naprijed navedenih razloga podnio je neopoziv zahtjev za razrješenje sa dužnosti Predsjednika Poslovnog odbora Elektroprivrede Crne Gore, koji je zahtjev Radnički savjet EPCG, na sjednici održanoj 29. decembra 1987. godine prihvatio.

Na dužnost u Zajednicu jugoslovenske elektroprivrede – JUGEL stupio je januara 1988. godine u svojstvu Predsjednika Odbora za zajednički rad i funkcionisanje jugoslovenskog elektroenergetskog sistema – JUGEL i zajedno sa direktorima iz elektroprivreda, odnosno iz elektroenergetskih sistema

Republika preuzeo aktivnosti za upravljanje elektroenergetskim sistemom, uspješan zajednički paralelni – sinhroni rad i pouzdano funkcionisanje elektroenergetskih sistema Republika u jugoslovenski elektroenergetski sistem JUGEL, ekonomski opravdan izvoz, uvoz, razmjenu i tranzit električne energije sa susjednim i drugim elektroenergetskim sistemima i ostvarivanje zajedničkog paralelnog – sinhronog rada u Evropskoj elektroenergetskoj interkonekciji – UCPTA.

U ratnim okolnostima 26. septembra 1991. godine usljed razaranja 380 kV dalekovoda i trafostanica u Mostaru i Ernestinovu došlo je do razdvajanja i prekida zajedničkog paralelnog – sinhronog rada i funkcionisanja elektroenergetskih sistema Republika u Jugoslovenski elektroenergetski sistem – JUGEL, a uz njegovo i rukovodilaca iz elektroenergetskih sistema Republika, aktivnosti, elektroenergetski sistemi: dio ES – Bosne i Hercegovine, ES – Crne Gore, ES – Srbije, ES – Makedonije, zajedno sa elektroenergetskim sistemima zemalja: PPC – Grčke i KECH – Albanije nastavili su da ostvaruju zajednički – paralelni sinhroni rad i funkcionisanje u privremeno odvojenoj II sinhronoj zoni Interkonekcije UCPTA-a, kojim sistemima su se kasnije (uz saglasnost UCPTA-a) priključili elektroenergetski sistemi zemalja: TEL – Rumunije i NEK – Bugarske.

Jula 1993. godine osnovan je Elektroenergetski koordinacioni centar u Beogradu koji je preuzeo koordinaciju zajedničkog paralelnog – sinhronog rada i funkcionisanja elektroenergetskih sistema u II sinhronoj zoni Evropske elektroenergetske interkonekcije – UCPTA u kom Centru je imenovani, do odlaska u penziju krajem 1997. godine, obavljao poslove Koordinatora za saradnju sa elektroenergetskim sistemima članovima Interkonekcije UCPTA-a,

PROF. DR LAZAR LJUBIŠA

Interkonekcijom UCPT-e a i drugim elektroenergetskim sistemima.

U zvanju predavača, višeg predavača, vanrednog i redovnog profesora, u honorarnom radnom odnosu – bez naknade, na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore predavao je predmet Prenos električne energije od 1962. do 1986. godine i predmet Elektroprivreda od 1986. do 1990. godine. Predavanja je držao isključivo subotom da ne bi odsustvovao sa posla.

Na Elektrotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1976. godine odbranio je doktorsku disertaciju iz oblasti optimizacije rada elektroenergetskog sistema.

U periodu od 1965. do 1997. godine obavljao je i mnoge značajne stručne poslove i aktivnosti u domaćim i međunarodnim energetske organizacijama i asocijacijama, među kojima:

- Predsjednik stalnog Stručnog savjeta Zajednice jugoslovenske elektroprivrede – JUGEL (od 1969. do 1983.g),
- Predsjednik Komiteta za koordinaciju priprema za izgradnju, izgradnju i funkcionisanje Osnovne 380 kV prenosne mreže – sistema Jugoslavije „NIKOLA TESLA“ (od 1972. do 1983.g),
- Član Saveznog komiteta za energetiku i industriju (Od 1970. do 1983.g),
- Član Savezne komisije za nuklearnu energiju (Od 1970. do 1983.g),
- Član, potpredsjednik u više mandata i

PROF. DR LAZAR LJUBIŠA

predsjednik u dva mandata UCPT-e ove Regionalne grupe SUDEL-Asocijacije južnoevropskih elektroenergetskih sistema (Od. 1970 do 1997.g),

- Predsjednik Jugoslovenskog komiteta Svjetske konferencije za energiju – JK SKE i član predsjedništva SKE (od 1970. do 1983.g),
- Član Skupštine i Komiteta Evropske elektroenergetske interkonekcije UCPT-e
- Unije za koordinaciju proizvodnje i prenosa električne energije (Od 1970. do 1997.g),
- Predsjednik jugoslovenske delegacije u stalnoj komisiji Objedinjenih elektroenergetskih sistema OES istočnoevropskih zemalja članica SEV-a (Od 1970. do prestanka sa radom komisije 1991. g), u kom periodu je bio jedini koji je istovremeno bio član UCPT-e a i OES

SEV-a,

- Član Studijskog komiteta UCPT-e a za interkonekciju ISTOK (elektroenergetskih sistema Bugarske, Rumunije, Mađarske, Češke, Slovačke i Poljske) – ZAPAD sa elektroenergetskim sistemima u Evropskoj elektroenergetskoj interkonekciji – UCPT-e (Od 1991. do 1997.g) i
- Član Ekspertske radne grupe UNIPED-e a – Međunarodne Unije za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije za interkonekciju ISTOK – ZAPAD uključujući i sve elektroenergetske sisteme zemalja bivšeg SSSR-a (od 1991. do 1997.g).

Objavio je veliki broj stručnih radova iz oblasti rada, razvoja i funkcionisanje elektroenergetskih sistema i interkonekcija.

Ljubiša je nosilac velikog broja domaćih i stranih odlikovanja i naučnih i stručnih priznanja.

Po završetku aktivnog rada i angažovanja u Elektroprivredi Crne Gore i Jugoslavije te domaćim i međunarodnim stručnim organizacijama i asocijacijama iz oblasti energetike, nastavio je da živi u svom rodnom mjestu, Svetom Stefanu.

Prof. Dr. Lazar Ljubiša umro je 06. decembra ove godine, a dva dana kasnije sahranjen je na groblju Manastira Praskvica u Sv. Stefanu.

PROF. DR LAZAR LJUBIŠA

TATJANA KNEŽEVIĆ PERIŠIĆ

U probni rad puštena vetroelektrana “Senj”

Vjetroelektrana “Senj” svečano je puštena u probni rad, simboličnim pritiskom dugmeta na daljinu. To su uradili Andrej Plenković, premijer Hrvatske i kineski predstavnici. Riječ je o najvećem vjetroparku u Hrvatskoj, koji uključuje izgradnju 39 vjetroatregata pojedinačne snage 4 MW, nalaziće se na površini od 65 kvadratnih kilometara. Na području grada Senja biće 29 vjetroatregata, a 10 na području opštine Brinje. Radovi vrijedni 200 miliona eura počeli su 2019.

godine. Ukupan kapacitet vetroparka biće 156 MW, a godišnje će proizvoditi 530 miliona kWh električne energije. Zvaničan početak rada očekuje se do

kraja godine i biće u funkciji najmanje naredne 23 godine.

(energetskiportal.rs)

Svjetski stručnjaci o nuklearnoj energiji

Jan Haverkamp, viši stručnjak za nuklearnu energiju i energetska politiku pri Svjetskom informativnom servisu za energiju (WISE) i Greenpeace Holandija, je naveo da u EU postoji 105 nuklearnih reaktora, a 114 van Evrope, od kojih će 57 vjerovatno biti zatvoreno u nadolazećim decenijama. Trenutno se četiri reaktora u EU i tri van Evrope nalaze u fazi izgradnje.

Ovo znači da će se u narednih 10 godina evropska mreža nuklearnih elektrana smanjiti za više od 25 odsto u odnosu na trenutni broj.

Viši menadžer za komunikacije pri

Svjetskoj nuklearnoj Asocijaciji (WNA) dr Jonathan Cobb pojasnio je da ukupno, 395 GW iz nuklearnih kapaciteta obezbjeđuje više od 2500 TWh struje na godišnjem nivou čime se ispunjava više od 10 odsto svjetskih potreba za električnom energijom.

Analitičar nuklearne energije pri Organizaciji za saradnju i razvoj – Agencija za nuklearnu energiju dr Michel Berthelemy, dodao je da će se nuklearna energija utrošiti do 2050. godine i da će se time izbjeći više od 87 gigatona kumulativnih emisija u periodu do 2050. godine.

(energetskiportal.rs)

EK odobrila hrvatski program podrške proizvodnji iz OIE

Evropska komisija odobrila je, u skladu s pravilima Evropske unije o državnim podrškama, hrvatski program podrške proizvodnji iz obnovljivih izvora.

Ta će mjera pomoći Hrvatskoj da ostvari svoje ciljeve u pogledu energije iz OIE, ali i evropskom cilju postizanja klimatske neutralnosti do 2050.

Ukupni proračun podrške je približno 783 miliona eura (šest milijardi kuna)!

Podrška će se isplatiti odabranim korisnicima na razdoblje od 12 godina.

(energetika-net.hr)

U Kantonu Sarajevo neće poskupjeti gas

Zbog povećanja cijene prirodnog gasa na svjetskom tržištu, a posljedično i u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) te Kantona Sarajevo, reagovala je Vlada KS.

Naime, kako ne bi došlo do poskupljenja tog energenta za krajnje korisnike, Vlada Kantona je donijela odluku da obezbijedi sredstva za razliku cijene prirodnog gasa od 1. novembra do 31. decembra.

(energetika-net.hr)

Novi Sad dobija električne autobuse

Ulicama Novog Sada uskoro će saobraćati niskopodni električni autobusi.

Potpisani su ugovori o kreditu za nabavku deset autobusa, a projekat se realizuje pod okriljem Programa „Zeleni gradovi“ EBRD. Banka će finansirati ovu kupovinu sa kreditom od osam miliona evra na period od osam godina, odnosno uz dvije godine grejs perioda i šest godina otplate, sa kamatnom stopom od 1,1 odsto. (energetskiportal.rs)

Prodaja električnih vozila veća za 209,7%

U Hrvatskoj su od početka godine do kraja novembra bila registrovana 1183 nova električna automobila, što je čak za 209,7 posto ili 801 vozilo više u odnosu na isto razdoblje lani. Najviše

‘električara’, njih 400, prodao je francuski proizvođač automobila Renault. Na drugom mjestu nalazi se američki proizvođač električnih automobila Tesla, 193 električna vozila, zatim, slijede

Volkswagen (161), Škoda (108) i Hyundai (82). Udio električnih automobila u ukupnom broju registrovanih vozila na hrvatskom tržištu sada iznosi 2,8 %. (energetskiportal.rs)

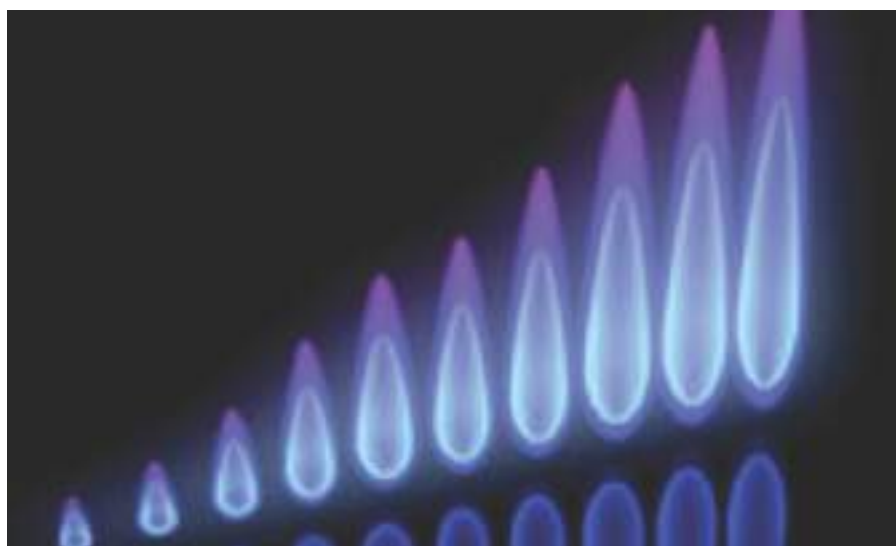
Cijene nafte rastu

Cijene nafte na svjetskim tržištima nastavile su rasti. Tako je cijena sirove nafte tipa WTI koji je mjerodavan za američko tržište, dosegla 72 USD/bbl. Kao glavni razlog za to smatra se novi soj koronavirusa, omikron, za koji se sumnja da bi mogao uzrokovati probleme, a samim time i smanjiti globalnu potražnju za naftom. S druge strane, pojavile su se informacije o tome da treća doza vaccine Pfizer/BioNTech štiti od tog soja, što ipak djeluje smiručo na ulagače, kažu RBA Istraživanja.

(energetskiportal.rs)

U njemačkoj industriji gas glavni energent

Njemačka industrija je u 2020. potrošila 3.747 PJ (petadžula) energije, što je za 1,9 % manje u odnosu na 2019. godinu. Od toga, prema podacima Saveznog ureda za statistiku Destatisa, najveći dio, čak 88% otpada na proizvodnju električne i toplinske energije.

Ostali dio od 12 % je iskorišten u proizvodnji hemijskih proizvoda, gnojiva i plastike.

Kao i prethodnih godina, glavni energent je bio prirodni gas (31%).

(energetskiportal.rs)

Natrijum-jonske baterije sve bolje

Nekada zlatna groznica, a danas – litijumska. Potražnja za ovom kritičnom sirovinom uzburkala je čitav svijet koji hrli ka energetske tranziciji, dok sa druge strane opravdano zabrinuti naučnici, ekološki aktivisti i građani upozoravaju na uništavanje životne sredine kao posledicu iskopavanja litijuma. Međutim, sve je izvjesnije da će mrežu kontroverzi oko litijum-jonskih baterija kao Gordijev čvor presjeći ekološki prihvatljive i daleko jeftinije natrijum-jonske baterije. Naučnici punih 10 godina intenzivno rade na razvijanju natrijumskih bat-

erija, a istraživači sa Univerziteta u Teksasu objelodanili su da je otklonjen glavni problem ove tehnologije čime su natrijum-jonske baterije postale izdržljivije, stabilnije, a time i korak bliže ka masovnoj upotrebi. Rješenje predstavlja nov elektrolit koji sprječava rastvaranje sumpora, pa time i stvaranje dendrita, a ovo otkriće omogućava duži životni vijek natrijum-jonskih baterija i stabilne performanse za preko 300 ciklusa punjenja-pražnjenja, piše na sajtu Univrziteta u Teksasu

(energetskiportal.rs)

Solarna energija podmirila potražnju u Južnoj Australiji

Solarni paneli na krovovima kuća u Južnoj Australiji proizveli su više električne energije nego što je potrošačima bilo neophodno.

Elektromreža ove regije postala je prva na svijetu koja je generisala više električne energije iz obnovljivih izvora nego što je bilo potrebno i to su uspjeli da ostvare u pet različitih dana u nekoliko nedjelja.

Čini se da Australija krupnim koracima korača ka tome da ispuni zacrtani cilj i postane ugljenično neutralna i da energiju dobija iz obnovljivih izvora.

(energetskiportal.rs)

Ogromni požari doprinijeli emisijama CO₂

Nekoliko regiona širom svijeta doživjelo je godinu intenzivnih, dugotrajnih i razornih šumskih požara koji su uzrokovali ukupno 1760 megatona emisija ugljičnog dioksida, kažu naučnici iz Copernicus službe za praćenje atmosfere (CAMS). Ljeto 2021. doživjelo je niz ekstremnih šumskih požara koji su doveli do najviših procijenjenih emisija CO₂: gorjela su ogromna prostranstva u Sjevernoj Americi, Sibiru, istočnom i središnjem Sredozemlju i Sjevernoj Africi. Ukupne mjesečne procijenjene emisije u julu bile su, ukratko, najviše za 2021. u CAMS GFAS skupu podataka sa 343 megatone ugljenika ispuštenih u atmosferu. Više od polovine emisija pripisano je požarima u Sjevernoj Americi i Sibiru, dvjema najteže pogođenim regijama. (energetskiportal.rs)

Stižu vozila budućnosti

Novi leteći "kadijak" kompanije "Dženeral motors" je vozilo koji se kreće bez

vozača, vertikalno polijeće i spušta se i vozi putnike "vazdušnom linijom". Ovo futurističko vozilo, tehnički je dron, koji je predviđen za vožnju jednog putnika. Potpuno je autonoman, električan, može da putuje brzinom od oko 90 kilometara

na sat. Sastavljen je od ultra laganog kućišta, sadrži bateriju i motor od 90 KW. Pored letećeg "kadijaka" predstavljen je porodični električni "kadijak" šatl. (energetskiportal.rs)

EPCG DONIRALA AUDIOMATAR DOMU ZDRAVLJA BUDVA

Za bolju dijagnostiku i liječenje

Donacija je vrijedna oko 4,3 hiljade eura, a novi aparat doprinijeće većoj efikasnosti u dijagnostifikovanju i liječenju pacijenata sa oštećenjima sluh

epcg.com

Izvršni direktor EPCG Nikola Rovčanin posjetio je JZU Dom zdravlja Budva, gdje je razgovarao sa direktoricom ove ustanove, Anđelom Milić, i njenim zamjenikom, Nikolom Božovićem. Sastanku je prisustvovao i doktor Marko Mitrović, spec. medicine rada.

Rovčanin je, tom prilikom, u ime naše kompanije Domu zdravlja Budva uručio donaciju vrijednu 4.356,00 €. Riječ je o audiometru, čije dobavljanje će, prema riječima direktorice Milić, zacijelo pospješiti efikasnost rada ljekara, specijalista za ORL i medicine rada, kako u pogledu dijagnostifikovanja zdravstvenih problema, tako i na polju adekvatnog liječenja

pacijenata.

Izražavajući zahvalnost donatoru, doktorka Milić je naglasila da veoma uvažava činjenicu da EPCG kontinuirano ispoljava društvenu odgovornost, pomažući zajednici unutar koje djeluje, s posebnim osvrtom na zdravlje, koje u svakom društvu predstavlja temelj funkcionalnog razvoja.

„Oštećenje sluha se javlja i kod mlađih i kod starijih osoba. Normalno je da tokom godina sluh slabi, jer slušne ćelije u unutrašnjem uvu polako odumiru i sluh godinama postaje sve slabiji i gubi se. U tom smislu, veoma nam je značajna spremnost EPCG da izađe u susret našoj

želji da što kvalitetnije odgovorimo na potrebe pacijenata”, istakla je Milić. Rovčanin je, s druge strane, podvukao da će se EPCG i u vremenu koje je pred nama nastaviti da pomaže sve one subjekte čiji je rad usmjeren ka dobrobiti cijelog društva.

„Svrha postojanja naše kompanije je, razumije se, u proizvodnji električne energije i, s tim u vezi, održavanju elektroenergetske i ekonomske stabilnosti Crne Gore.

Smatramo, takođe, da nas činjenica da stvaramo višak vrijednosti u okviru naše države obavezuje da i poslovanje učinimo društveno odgovornim, tako što ćemo, između ostalog, iskazivati spremnost da pomažemo činioce čiji je rad od naročitog interesa za zajednicu.

Zdravlje je, bez ikakve sumnje, ključni faktor za stabilnost naše zemlje, tako da je neupitna naša odlučnost da i ubuduće podstičemo modernizovanje svakog društveno relevantnog segmenta u Crnoj Gori”, zaključio je Rovčanin.

AKCIJA KLUBA DDK ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE

Prikupljeno 30 jedinica životne tečnosti

epcg.com

Klub dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede Crne Gore organizovao je, 15. 16. i 17. decembra 2021. godine, akciju dobrovoljnog davanja krvi, u kojoj je prikupljeno 30 jedinica dragocene tečnosti, dok je broj humanista koji su se prijavili da daju krv bio znatno veći. Pored zaposlenih u našoj kompaniji učešća u akciji i ovog puta uzeo je i jedan broj građana Nikšića.

Bila je ovo posljednja akcija Kluba dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede Crne Gore u ovoj godini u kojoj su se članovi Elektroprivrede puno puta odazvali pozivu za pomoć, onda kada je trebalo hitno reagovati i obezbijediti krv za nekoga kome je to i života značilo.

U Klubu sa puno ambicija i planova dočekuju narednu 2022. godinu, u uvjerenju da će korona kriza konačno postati prošlost i da će im se u humanoj misiji pridružiti veliki broj mladih kolega koji budu osjetili potrebu da kroz ovaj vid humanosti učine dobro djelo u službi ljudskog zdravlja, poštujući principe dobrovoljnosti, besplatnosti i anonimnosti.

Klub dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede Crne Gore, svim zaposlenim u EPCG, a prije svega, svojim članovima - aktivnim i pomažućim, želi puno zdravlja, sreće i uspjeha u nastupajućoj 2022. godini!

EPCG – GENERALNI SPONZOR FESTIVALA GLUMCA "NIKŠIĆ-2021."

Svakog dana, sve više napredujemo

Ovom kulturnom replikom čuvenog teksta Abdulaha Sidrana, možemo ocijeniti ovogodišnji Međunarodni Festival glumca u Nikšiću, koji je pokazao da upornost, hrabrost, inovacija i angažman, uvijek donosi kvalitet, pa tako i u pozorišnoj umjetnosti. I glumci i publika su pokazali koliko im znači umjetnost i koliko je ona potrebna u vremenima kao što je današnje. I veliki Oscar Wilde je davno rekao da je "pozorište najveće od svih umjetničkih formi, najneodložniji način na koji ljudsko biće može da podijeli sa drugim osjećaj kako je biti ljudsko biće", te da, vjerujući Terensu Manu, "pozorište, svakog od nas, čini boljim".

Tatjana Knežević Perišić

Foto: portal RTV Nikšić, Vijesti, Mladi Nikšića

Naša kompanija je ove godine bila generalni sponzor XVII Međunarodnog festivala glumca "Nikšić 2021", na kojem su ljubitelji pozorišta mogli uživati u sjajnim glumačkim bravurama i predstavama iz zemlje i regiona.

Žiri u sastavu Miodrag Damjanović, Zoran Rakočević i Boban Čvorović, odlučio je da Gran prix za najbolju mušku, odnosno žensku ulogu dodijeli sjajnom Emiru Hadžihafizbegoviću, za ulogu Mahmuta Zolja u predstavi „Sjećaš li se Doli Bel“ Kamernog teatra 55 iz Sarajeva i Jadranki Đokić za odličnu igru u predstavi „Pluća“ Teatra „Exit“ Zagreb i Gradskog kazališta Sisak.

Tatjana Šojić i Mirsad Tuka, za uloge u

komadu „Sjećaš li se Doli Bel“ Kamernog teatra 55 iz Sarajeva, dobili su nagrade za najbolje epizodne uloge. Gran prix za najbolji partnerski odnos na sceni dodijeljen je Zlatanu Vidoviću i Danilu Kerkezu za igru u predstavi „Usamljeni zapad“ Narodnog pozorišta Republike Srpske – Banja Luka.

-Međunarodni festival glumca u Nikšiću jedinstven je festival na ovim prostorima, odličnom organizacijom dostojnom najvećih festivala regiona učinio je da glumci osjete koliko je njihova umjetnost značajna u društvu, istakao je predsjednik Žirija Milorad-Miki Damjanović.

Direktor Nikšićkog pozorišta Radinko Krulanović zahvalio je pokroviteljima, publici i osoblju na profesionalnosti. Umjetnički direktor i predsjednik Savjeta Festivala Janko Jelić smatra da je festival koji njeguje glumačku igru zaslužio nacionalni status, dok je reditelj Goran Bulajić istakao da je Nikšićko pozorište, okupljajući pozorišne kuće i glumce različitih stilova iz više država, i ove godine učinilo da naš grad bude centar kulturnih dešavanja u regionu.

Uz pomenutu predstavu „Sjećaš li se Doli Bel“, koju je publika ispratila dugim aplauzom, stojeći, „kako i dolikuje kada pozdravljate magiju pozorišne umjetnosti“, uživali smo i u ostalim, posebno u „Bolivud-u“, predstavi Teatra komedije iz Skoplja, i gotovo savršenoj vizuelizaciji tranzitne problematike postkomunističkog društva, zatim „Histeriji“, koprodukciji Jugoslovenskog dramskog pozorišta i „Beo arta“, koja je baš u Nikšiću imala 104 izvedbu. M.I.R.A. i ljubavna priča bivše čuvarke logora Aušvic i

mladog ljubavnika, u izvođenju Mirjane Karanović i Marka Grabeža, nikoga nije ostavila ravnodušnim. Publika je imala priliku da pogleda i predstavu „Antigona“, koprodukcija prištinskog Narodnog pozorišta i Narodnog pozorišta Timočke krajine „Zoran Radmilović“ iz Zaječara, duo dramu „Pluća“, koprodukcijski projekat Exit teatra iz Zagreba i Gradskog kazališta iz Siska, te „Usamljeni zapad“, Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banja Luke, dok očekivana predstava iz

Podgorice „I konje ubijaju, zar ne“ nije izvedena zbog bolesti glavnog glumca. Prethodno je Andriji Miloševiću uručena nagrada „Veljko Mandić“ koja se bijenalno dodjeljuje u okviru Međunarodnog festivala glumca u Nikšiću.

Tom prilikom je predsjednik opštine Nikšić Marko Kovačević rekao da se „malo gradova u Crnoj Gori može pohvaliti kontinuitetom u pozorišnoj umjetnosti kao Nikšić, zbog čega je naša publika otvorena za najrazličitije sadržaje, a kulturna scena grada inkluzivna“.

PREDSJEDNIK ŠAHOVSKOG KLUBA EPCG JOVAN MILOVIĆ

Titula prvaka Crne Gore očekivan uspjeh

Ekipa je sastavljena od raznih profila igrača, profesionalnih šahista, najboljih omladinaca, ljudi iz firme, kao i intelektualaca koji su se ostvarili i u drugim oblastima. ŠK EPCG organizovao je 7 elitnih turnira međunarodnog karaktera, 4 u Nikšiću i 3 u Podgorici. EPCG je, kao kompanija, osnovala ŠK „Elektroprivreda“ još davne 1996. godine i do dana današnjeg pružala ogromnu podršku kako finansijsku, tako i organizacionu. Nadam se da ćemo uz još snažniju podršku kompanije, koračati stazama uspjeha i narednih godina.

Bojan Rajević

Gospodine Miloviću, sve čestitke na još jednoj tituli prvaka Crne Gore. Da li ste očekivali ovakav uspjeh Kluba i šta ova titula znači Vama i igračima?

Hvala na čestitkama povodom osvajanja titule prvaka Crne Gore u CEDIS Premijer ligi. Iskreno, očekivao sam ovakav uspjeh, s obzirom na to da uvijek na takmičenjima, u pojedinačnoj, a pogotovo u ekipnoj konkurenciji, imam velika očekivanja.

Zašto su uvijek velika očekivanja sa ŠK Elektroprivreda? Odgovor se krije u činjenici da je naša ekipa sastavljena od raznih profila igrača, profesionalnih šahista, najboljih omladinaca, ljudi iz firme, kao i intelektualaca koji su se ostvarili i u drugim oblastima. Ta različitost nam daje posebnu energiju i ta karakteristika naše ekipe je meni mnogo draga, a u temelju svega je iskreno i pravo prijateljstvo između svih članova.

Sam rezultat mnogo znači jer je Premijer liga najveće i najbolje ekipno takmičenje koje organizuje ŠSCG, a posebno ova titula je značajna jer od 2012. kad smo osvojili Kup i Ligu ovaj rezultat nijesmo ponovili, a ove godine ŠK „Budućnost“ i ŠK „Crnogorac“, naši konkurenti su nastupili u veoma jakim sastavima, ali smo mi uspjeli da budemo na visini zadatka i potpuno zaslužio dođemo do pehara. Napomenuću da smo u maju mjesecu na Kupu, najmasovnijem takmičenju došli do srebrene medalje.

Istakao bih igru naše prve table, IM Luke Draškovića, koji je u svim odlučujućim mečevima pokazao dobru igru i dobre rezultate, a vrijedi napomenuti da je on

JOVAN MILOVIĆ
PREDSJEDNIK ŠAHOVSKOG KLUBA EPCG

ove godine postao i seniorski šampion Crne Gore, a zatim i prvi predstavnik naše države na prestižnom Svjetskom kupu. Naš omladinac Vuk Miletić, omladinski prvak Crne Gore, takođe

je napravio odlične rezultate, a veliku zaslugu je imao i u osvajanju već pomenotog srebra na Kupu, kada je donio odlučujući poen u duelu sa "vječitim rivalom" ekipom Budućnosti.

Koje vas obaveze očekuju u narednom periodu?

Godina na izmaku je bila jedna od najuspješnijih godina otkako sam ja u Klubu, kako sa organizacionog, tako i sa sportskog aspekta. To nas obavezuje da u tom pravcu nastavimo i naredne godine.

Mala rekapitulacija aktivnosti govori tome u prilog. U jednoj izazovnoj situaciji uspjeli smo da organizujemo 7 elitnih turnira, međunarodnog karaktera, 4 u Nikšiću i 3 u Podgorici. Kao Nikšićanin, posebno izdvajam Memorijal „Vladimir Bato Kontić“, povodom 30 godina od njegove smrti, kao i drugi turnir nakon toga koji je posvećen nikšićkim šahistima i šahovskim radnicima koji su

obilježili šah u Nikšiću.

Turniri su bili fantastični, sa nastupima međunarodnih igrača, mislim da su na svim takmičenjima nastupali šahisti iz preko 20 zemalja, sa vrhunskim titulama. U takvoj situaciji uspjeli smo da ucrtao Nikšić i Crnu Goru, ponovo na šahovsku mapu svijeta, a ogromna praćenost partija iz Nikšića putem interneta, govori u prilog ispravnosti organizovanja takvih turnira.

Kada govorimo o konkretnim imenima, neizostavno je spomenuti velemajestora iz SAD-a Hans Niman Mokea, koji je nakon tih turnira, ušao u prvih 100 igrača, na svijetu. Šahovska nada Azerbejdžana Ajdin Sulejmanli je postao velemajestor na našem turniru i sigurno da će po lijepome pamtiti Nikšić.

Učesnica turnira u Nikšiću, Julija Osmak, postala je viceprvakinja Evrope. Posebna draž tih turnira je što su naši mladi igrači imali priliku da se sa takvim igračima sretnu, ukrste koplja za pločom, a zatim i druže.

Ako bi kroz te turnire željeli da ilustrujemo kakvo je stanje u crnogorskom šahu, navešću podatak da je naš najbolji velemajestor, Nikola Đukić, osvojio jedan od tih turnira, dok je na turniru u Nikšiću, u vrhunskom sastavu, Luka Drašković, član ŠK „Elektroprivreda“, osvojio drugo mjesto, a da nije bilo nekih sitnih sportskih pehova, potpuno je, svojom igrom, zaslužio i prvo mjesto.

Kako ste zadovoljni odnosom EPCG prema Klubu koji nosi njeno ime i zaista

uspješnim rezultatima koje ostvarujete u kontinuitetu. Sa kakvim očekivanjima, u tom smislu, dočekujete novu 2022. godinu?

EPCG je, kao kompanija, osnovala ŠK „Elektroprivreda“ još davne 1996. godine i do dana današnjeg pružala ogromnu podršku kako finansijsku, tako i organizacionu samom klubu. Jedini izvor prihoda koji klub ostvaruje jeste preko pomoći od Uprave. Mora se istaći da je odnos više nego korektan. Sa druge strane, ambicije kluba su godinama povećavane, te, samim tim, neophodna budžetska sredstva rastu.

Iskreno, mislim da s obzirom na iznos sredstava koji se opredeljuje za Šahovski klub i postignute rezultate – jedan

smo od najboljih klubova u Crnoj Gori. Za klub treba izdvojiti više sredstava i pažnje u tom smislu, posebno imajući u vidu da je, u ovoj godini, počela sa radom i škola šaha, koja je, kako sam već spomenuo, besplatna za svu djecu naših zaposlenih.

Nadam se da ćemo uz još snažniju podršku kompanije, koračati stazama uspjeha i narednih godina.

Osim što ste igrač i predsjednik ŠK „Elektroprivreda“, Vi ste i predsjednik Šahovskog saveza Crne Gore, pa kako biste ocijenili opšte stanje u crnogorskom šahu, posebno imajući u vidu i izazove koje je i pred šahovske radnike postavila pandemija virusa korona. Da li će se drevna igra trajno preseliti na online platforme ili klasični šah još nije rekao svoju posljednju riječ?

O tome bismo mogli da pričamo opširno, ali ukratko bih rekao sledeće: Crna Gora ima ogromnu šahovsku tradiciju, prvenstvenu i organizacionu, jer se u Crnoj Gori, možemo slobodno reći, organizovao ogroman broj najznačajnijih svjetskih turnira.

Poseban osvrt bih dao Međunarodnom zatvorenom turniru 1983. godine održanom upravo u prostorijama naše firme EPCG, mislim da se to sada zove banket-sala. Na tom turniru, koji je održan povodom 60 godina Svetozara Gligorića i 60 godišnjice osnivanja ŠK „Nikšić“, nastupilo je, u tom momentu – 5 svjetskih prvaka. Kolika je to snaga, govori podatak da je u ovom trenutku samo njih 14, zaključno sa Karlsenom uspjelo da dođe do svjetske krune, kroz čitavu šahovsku istoriju.

Istorija i tradicija obavezuju šahovsku Crnu Goru da radi u tom kontekstu, a samu ocjenu u organizacionom smislu stavio bih na jedan veoma visok nivo, imajući u vidu da smo, konkretno, tokom mog mandata, u 2019. godini održali Ev-

ropski kup šampiona, najelitnije klupsko takmičenje, gdje je učešće uzelo preko 500 igrača, sa preko 120 velemajestora. Ove godine organizovali smo i šampionat Mediterana, te Evropski školski kup, dva turnira na kojima je nastupilo preko 200 učesnika, a svakako dva najzvučnija imena bili su: Ivan Šarić i Zdenko Kožul, hrvatski velemajestori koji je mogu pohvaliti da u svojim vitrinama imaju pehare, za titule evropskog prvaka.

Šahovsku Crnu Goru očekuje veliki jubilej – 100 godina od osnivanja prvog šahovskog kluba u Crnoj Gori. Kako planirate da obilježite vijek šaha u našoj zemlji?

Na nedavno održanom Kongresu Evropske šahovske unije, po prijavi za organizaciju najelitnijih evropskih šahovskih takmičenja, a u skladu sa jubilejem, Crna Gora je dobila organizaciju evropskog ekipnog šampionata za muškarce i žene. To je najelitnije, timsko, takmičenje na kojem će učešće uzeti sve evropske zemlje i najbolji evropski, te samim tim – i svjetski šahisti. Taj događaj je povod da napravimo vrhunsku reklamu Crne Gore, ne samo kao šahovske destinacije, nego i turističke jer šahovska takmičenja traju i po 10-11 dana i to je prilika da napravimo prezentaciju i promoviramo Crnu Goru kao sportsku i turističku destinaciju, a sve kroz šah.

Nedavno ste prisustvovali Skupštini Evropske šahovske unije, u Sloveniji, na kojoj je Crnoj Gori povjerena organizacija evropskih ekipnih šampionata u obje konkurencije. Vjerovatno se osjećate ponosnim zbog toga. Šta će, po Vašem mišljenju, organizacija tako prestižnih takmičenja donijeti Crnoj Gori i crnogorskom šahu? Da li će to doprinijeti popularizaciji igre na 64 polja među mladim naraštajima? Šta Savez preduzima na popularizaciji drevne igre među mladima?

Vjerujem da će ovo takmičenje dati zamajac i svim drugim aktivnostima, organizacijama i sporednim aktivnostima kojima ćemo obilježiti ovaj veliki jubilej. To takmičenje će sigurno dovesti do popularizacije šaha u Crnoj Gori.

Naše iskustvo govori da kada se takva takmičenja dešavaju u Crnoj Gori i najmlađi takmičari vide te vrhunske organizacije, sportiste, ličnosti, intelektualce, uvijek nakon toga dolazi do novih naraštaja i boljitka sporta u toj zemlji. Zašto ovo govorim?

Kada je 1983. održan veliki turnir u Nikšiću, poslije njega su došle vrhunske generacije nikšićkih šahista koje su mogle da dođu i do svjetskih visina, ali, nažalost, smrću Vladimira Bata Kontića, ta mogućnost je prekinuta. Boro Miljanić je bio omladinski prvak Jugoslavije, pokojni Bato, takođe, i prvak svijeta u ubrzanom šahu, znači: ogroman potencijal i vrhunski rezultati. Tu moram istaći Predraga Nikača, Đorđa Kontića, takođe – člana našeg Kluba, Nenada Aleksića, kao i sve druge šahiste. Organizacijom velikih takmičenja stižu se uslovi da, osim promocije, djeca vide i dobiju želju da jednog dana i oni na takvim takmičenjima nastupe i budu dio te šahovske priče.

Šahovski savez Crne Gore, pokrenuo je i akciju "Šah u škole", podsjetiću da je šah preporučen u obrazovnim sistemima direktivom Evropske unije, a ugovor koji predviđa implementaciju drevne igre u obrazovni sistem, potpisali su Šahovski savez Crne Gore, Ministarstvo prosvjete te Evropska šahovska unija. Zajedničkim snagama, uz pomoć Crnogorskog školskog sportskog saveza, nastavljamo odgovoran rad na promociji šaha, te rad na njegovoj popularizaciji.

Siguran sam da ćemo uspješno odgovoriti izuzetno velikom zadatku, kako u organizacionom smislu, tako i što se tiče projekta Šah u škole.

Ako uspijemo, budućnost našeg šaha je sigurna i svijetla.

Magnus Karlsen uspio je da odbrani titulu u meču protiv Jana Nepomnjaščija. Kakav je Vaš komentar tog meča?

Meč za prvaka svijeta ima svoju tradiciju. Kao što sam i prethodno naveo, šah je sport koji ima veoma mali broj nosilaca tog laskavog priznanja svjetskog prvaka. Posljednju šahovsku dekadu obilježava Magnus Karlsen. Norvežanin, iz jedne potpuno nešahovske zemlje, došao i osvojio sve što se u šahu može osvojiti. Rusija kao tradicionalno najjača šahovska zemlja, u kojoj je šah najprestižniji sport i koja najviše ulaže u šahovsku igru, imala je svog predstavnika i željela da preotme ovo laskavo priznanje koje već godina ma nije u njenim okvirima.

Od ere Vladimira Kramnika, ruski šahista nije prvak svijeta. Karlsen je već imao okršaj sa jednim predstavnikom ruske šahovske federacije, Karjakinom i, „nakon produžetaka“ uspio da sačuva zvanje najboljeg. Sada je tu priliku dobio Nepomnjašči.

Iskreno, i prije samog meča, ogromne šanse sam davao Karlsenu zato što njegova igra podsjeća na igru kompjutera, s jedne strane, a s druge strane,

njegova staloženost, stabilnost i u najtežim momentima, u vremenskim oskudicama, prosto je na nevjerovatnom nivou, i mislim da je on jedan od najvećih i najboljih igrača, iako je to nezahvalno reći, s obzirom na različite šahovske ere, od kojih su svake obilježavale određene situacije, Karlsen je, po mom mišljenju, najveći igrač i najbolji igrač svih vremena.

Nepomnjašči može biti zadovoljan igrom koju je pružio u prvih 5-6 partija, ali nije iskoristio neke svoje šanse i nakon prvog poraza nije uspio da uzdrži emociju, vrati stabilnost i sigurnost i praveći dva gruba previda izgubio je i 7. i 9. partiju, tako da mislim da je bilo samo pitanje kada će meč biti okončan.

Konačan rezultat od 7,5-3,5 govori dovoljno o snazi Karlsena.

Karlsen je, što je izuzetno zanimljivo, sportski tip, a u toku svih turnira uredno se bavi sportom.

To je, po mom mišljenju, veoma bitno, i to je ono što šah čini sportom, jaka fizička aktivnost, koja je neophodna, jer 6-7 sati intenzivnog razmišljanja, psihološke borbe s protivnikom, a i samim sobom, traže nadljudsku fizičku spremnost. Ako čovjek nije fizički jak i mentalno spreman za takve izazove i takvu borbu, ne može nastupiti na ovim najjačim šahovskim izazovima, a posebno na mečevima za prvaka svijeta.

Sedam dana novih otkrića (I dio)

Početkom oktobra mjeseca sa turističkom agencijom Galileo, krenuo sam na veliku turu „Tri Osmanske prijestonice“ - Bursa, Edirne i Istanbul. Obišli smo i Troju, navodnu lokaciju homerske Troje, koja se danas nalazi u sjeverozapadnoj Turskoj, u blizini obale jugozapadno od Dardanela, posjetili arheološko nalazište Assos osnovano od strane grčkih kolonista u VIII vijeku prije nove ere, u kojem je najznačajniji Hram Boginje Atine iz 540. godine prije nove ere sa kojeg se pruža pogled na grčko ostrvo Lezbos koje je par kilometara udaljeno od obale Turske

Tekst i fotografije: Andrija Kasom

Let od Podgorice do Istanbula, u trajanju od sat i dvadeset minuta, brzo je prošao, prelijep dan za ovo doba godine, doprinio je dobrom raspoloženju grupe koja je krenula na ovu jedinstvenu turu. Po dolasku na aerodrom Istanbul, napravili smo malu pauzu, da bi onda autobusom krenuli ka gradu Edirne. Razdaljinu od 220 kilometara brzo smo prošli, polovina puta, po mojoj slobodnoj procjeni, je auto-put sa dvije trake u oba smjera, da bi se onda nastavilo auto-putem sa tri trake i sa jedne i druge strane, dozvoljena brzina je 120km/h.

Cijelim putem od Istanbula put prolazi plodnom ravnicom, obrađena sva zemlja, neobrađenih djelova nijesam vidio, pa nije ni čudo što je Turska bogata zemlja, što je hrana izuzetno jeftina, dokaz tome je da smo ručak (4 supe, 4 glavna jela i 4 coca cola) platili 14 eura. Pitam se će ima toga, kada uporedim sa cijenama kod nas ili u okruženju? Za naš standard sve je jeftino, dobro je da postoji zemlja će i mi možemo priuštiti sebi malo luksuzniji život. Od vodiča smo saznali da su ova polja rezervisana za sadnju kukuruza, pšenice, suncokreta, na pojedinim djelovima uzgaja se i pirinač, i da je pravi doživljaj proći ovim putem ljeti kada se ove ravnice zasijaju bojama. Zamišljao sam te slike i isti čas žalio što nijesam u tim mjesecima krenuo na ovu turu. Boje me uvijek osvoje.

Poslije dva sata vožnje stigli smo u Edirne, grad koji se nalazi u plodnoj Trakijскоj ravnici, na mjestu će se rijeka Tundža uliva u rijeku Maricu. Edirne se nalazi zapadno od Istanbula, blizu tromeđe Turske, Bugarske i Grčke.

Od Bugarske granice je udaljen 20, a od Grčke granice 7 kilometara. Iz toga ne čudi što je ovo multietnički grad, u kojem osim Turaka, žive Grci, Bugari, Albanci, Jermeni, Jevreji, Romi... U prošlosti Edirne je bio druga Prijestonica Osmanske države od 1365. do 1453. godine. Smještajući se u hotel The Plaza Hotel, nijednog trenutka nijesam mogao vjero-

vati da u ovom gradu, koji nije turističko mjesto, postoji ovakav hotel kojim bi se mogli dičiti i veliki turistički centri. Izuzetno ljubazno osoblje, predusretljivo, u svakom trenutku su spremni da vam izađu u susret za sve što vam treba. U hotelima uvijek obratim pažnju na ljude, sve ostalo mi je manje važno, ali u ovom hotelu sve se poklopilo.

Jedva sam čekao da završimo ručak i da krenemo u obilazak grada, bio sam nestrpljiv poput djeteta, ko još mari za ručak na putovanjima, vazda se nešto uz put može prezagajiti. Ručak je bio odličan, ali mi ne bi bili mi ako ne bi sve-mu i svačemu našli mane, jer pojedinim članovima grupe nikad ništa ne odgovara. Čudan smo mi narod, ponekad prečudan.

Autobusom smo stigli u centar grada, od hotela je udaljen 4 kilometra, u trenutku kada se sunce bližilo zalasku. Centar grada izuzetno lijepo sređen. Bezbroj malih uličica sa prodavnicama, kafićima, restoranima, a mene je osvojila ulica koja je pretvorena u pješačku zonu, sa fontanama, raznim statuama...

Bilo mi je zadovoljstvo njome šetati. Iako je puna ljudi, osjeća se mir, pozitivna energija je lebdjela vazduhom.

Cijene i u restoranima, prodavnicama mnogo niže od cijena u Istanbulu, iako su i u njemu prihvatljive za nas. Brzo su došli noćni sati i trebalo je krenuti ka hotelu, međutim meni se nije odvajalo od ove prijatne atmosfere, vodiču sam kazao da ću se u hotel vratiti taksijem, bilo mi je rano ići na spavanje, iako su aktivnosti sledećeg dana trebale početi u ranim jutarnjim satima. Šetao sam centrom, obilazio sporedne uličice i tradicionalne kavanice - želio sam osjetiti duh lokalnog stanovništva, prolazio pored mnogih istorijskih objekata, o kojima nijesam ništa znao, ali bio mi je gušt, sledećeg dana ću o njima sve saznati kroz priču vodiča. Za Edirne kažu da je mali grad, grad sa oko 170.000 stanovnika. Kao i u hotelu i ovde su izuzetno prijatni ljudi, komunikativni, predusretljivi, znaju pozvati i na piće. Srdačnost sam osjetio na svakom koraku, od istih sam saznao da su u ovom gradu turisti rijetki, pa njihova želja za komunikacijom i ne čudi me. Poslije ponoći, vratio sam se u hotel.

Sledećeg jutra, poslije doručka, krenuli smo ponovo u obilazak grada. Uputili smo se ka Muzeju Zdravlja, koji je par kilometara udaljen od grada. Muzej Zdravlja, je izuzetno lijepa bolnica i medicinska škola, smještena u kompleksu džamije Sultan Beyazit II, koji prati istoriju islamske medicine.

U Muzeju se mogu videti inovativni tretmani razvijeni i korišćeni od 1488. do 1909. godine. Lutke odjevene kao ljekari, pacijenti i studenti medicine iz otomanskog doba koriste se u scenama koje prikazuju različite medicinske postupke. Ovo mi je bio jedan u nizu, najljepših doživljaja na ovom putovanju. Sa novim prijateljicama Zojom Dacom i Ljubinkom iz Kotora, stajali smo pored lutaka i slikali se, iako to nije bilo dozvoljeno. Kršili smo pravila Muzeja. Naše „ludilo“ nikada neću zaboraviti.

Povratkom u centar grada, uputili smo se ka džamiji Selimija koju je naručio sultan Selim II, a sagradio arhitekta Mimar Sinan u periodu od 1568. do

1574. godine, visine 70,9 metara. Ova džamija se smatra da je Sinanovo remek-djelo i jedan od najznačajnijih spomenika islamske arhitekture. I zaista je remek-djelo, kako u unutrašnjem, tako i u spoljašnjem izgledu.

Obilaskom džamije dobili smo slobodno vrijeme do 13 časova, i iskoristili ga kako je ko htio, a najčešće se iskoristilo za kupovinu poklona, ovde je sve jeftinije u odnosu na druge gradove koji su nas čekali.

U tačno dogovoreno vrijeme krenuli smo ka Canakkale, a u meni se pojavila sjeta što još jednu noć ne možemo ostati u ovom čudesnom gradu.

Gdje ćete provesti novogodišnje i božićne praznike?

Što zbog epidemije korona virusa, što zbog ukupne situacije, većina zaposlenih u našoj Kompaniji će novogodišnje i božićne praznike provesti kući, sa porodicom. Kažu, tamo je, ipak, najsigurnije. Mlade kolege će zabavu potražiti zajedno sa svojim društvom, što im i priliči godinama, koje nose više hrabrosti i bezbrižnosti.

Protekla je godina donijela puno stresa i nekako svi željno iščekuju dane, da u toplini doma i u razgovoru sa najbližima, povrate onu dozu stabilnosti, koja je negdje izgubljena, sa željom da u Novoj neće, u svakodnevnim kontaktima, prvo pomisliti ono „čuveno“: da nema koronu? Ili: hoće li me ko zaraziti?

Ipak optimizma ima, i nekako smo takav narod, kojeg je mnogo toga „udaralo po glavi“, a koji uvijek gleda u buduće vrijeme, kao neko bolje, bez straha i tjeskobe i vraćanja u životnu rutinu, koju smo nekako svi izgubili.

Naši zaposleni takođe vjeruju da će EPCG, i pored svih teškoća, ostati stub ekonomskog razvoja države, jer, kako kažu, ovo je njihova „druga kuća“, u kojoj zarađuju hljeb djeci i vjeruju da kadar ove Kompanije, daje garanciju da će EPCG ostati glavni pokretač razvoja Crne Gore

Tatjana Knežević Perišić

VESELIN GARDAŠEVIĆ: RADO BIH NEGDJE OTIŠAO

Epidemiološka situacija je takva da čovjek ne može planirati ni pet dana unaprijed; ako bude poboljšanja, rado bih otišao neđe, tim više što je ova godina bila teška i preteška, najviše zbog te bolesti, koja je odnijela mnogo ljudi, prijatelja, kolega... Ja sam, recimo, imao sreće, izvukao sam se, ali mnogi nijesu; platili su danak ovoj situaciji. Želim, dakle, da u Novoj ponovo živimo

normalnije i srećnije, a što se naše Kompanije tiče, siguran sam da će EPCG ostati sistem od krucijalnog značaja za privredu Crne Gore i vidim je, kao i prethodnih godina, kao glavnog pokretača svih privrednih tokova. Kadar kojim raspolaže, ljudi koji rade u EPCG, garant su da će tako biti. Svim kolegama čestitam nastupajuće praznike!

odem sa porodicom tamo i bude nam divno.

Taj strah od korone nije još popuštio; svjedoci smo da su lock down-i svuda po svijetu, da je otežana komunikacija, da i dalje traju rasprave za i protiv vakcinacije, dakle jedna situacija zbog koje poželite da se „zavučete pod ćebe i čekate dok prođe“!

VESELIN GARDAŠEVIĆ

MARIJA JANJUŠEVIĆ

MARIJA JANJUŠEVIĆ: ZA LOKALNI SAM PROVOD

Novogodišnje i Božićne praznike dočekaću kući, u krugu porodice, a kao i prošle, biće tu lokalnog provoda, malo skijanja i ostalih zimskih čarolija.

Imamo Vučje i Kruševce blizu i često

Što se tiče EPCG, ova godina je bila puna nedoumica, nepoznanica, nedovršenih poslova, nedefinisanih stvari, preispitivanja sa sporim rezultatima, mnogo ljudi koji tek treba da se „uklope“, i sve je to išlo nekako otežano, nedovoljno brzo za moje shvatanje posla.

U Novoj godini očekujem: rasplet i jasne

smjernice, kako u Kompaniji, tako i van nje. Želim joj, da bude moderna kompanija stabilnog sistema, koji ne smije biti doveden u pitanje.

Da i dalje njeni zaposleni ulažu svoje znanje i godine, a da, zauzvrat, ostvaruju profesionalni napredak i mirno podižu porodicu od hljeba koji ovdje zaradjuju.

DARKO JEVRIĆ: PRAZNICI SA PORODICOM

Praznike tradicionalno provodim kući; djeca su mala, a kući je i najljepše! EPCG želim napredak, razvoj, da ova omladina radi, da idemo naprijed kroz investicije, bez kojih razvoja nema!

Lično-zdravlja i sreće, da nastavim profesionalno rad u Kompaniji i da podstaknem razvoj košarke u gradu, jer smatram da je dotakla dno. Svima, srećni praznici!

DARKO JEVRIĆ

BRANKA TODOROVIĆ

BRANKA TODOROVIĆ: NAJSIGURNIJE JE KUĆI

Kakva je situacija, nešto mi je najsigurnije kući za praznike.

Djeca će sigurno sa svojim društvom, ali mi ostajemo u toplini doma.

Što se tiče EPCG, želim joj napredak i razvoj, i vjerujem da će, uprkos vremenu krize i loših vremenskih uslova, ipak ostati jaka i stabilna kompanija, kao što je uvijek i bila!

MLADEN NIKČEVIĆ

MLADEN NIKČEVIĆ: ŽELIM DA SE KONAČNO ZALJUBIM

Navikao sam da Novu godinu i Božić „čekam“ kući sa porodicom, ali ako dođe neki interesantan poziv, možda i odem, ko zna? Inače, ova godina mi je, uprkos svemu, donijela već dosta dobra: priveo sam osnovne studije kraju i počeo da radim u ovoj uglednoj i renomiranoj firmi; predstoji još magistarski da završim, a ono što još želim je - da se konačno zaljubim!

IVAN ČIZMOVIĆ

IVAN ČIZMOVIĆ: BEZ DILEME - KUĆI

Ova godina je bila izuzetno teška, najviše zbog korone, koja nam je, porodično, donijela puno izazova, ali izvukli smo se i to je najvažnije!

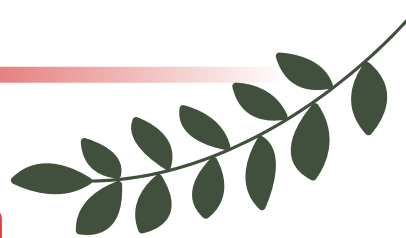
Tako da praznike provodim kući-tu dileme nemam!

A za moju „drugu kuću“ Elektroprivredu Crne Gore, znam i vjerujem da će ostati stub razvoja Crne Gore, kao što je i do sada bila. Svim kolegama, srećni Novogodišnji i Božićni praznici!

KOLEGINICA SLAVKA BOŽOVIĆ, PJESNIKINJA

Godina u znaku značajnih priznanja

Bojan Rajević

I pored posla u našoj kompaniji, prema kojem se već preko 27 godina odnosi savjesno i odgovorno, ali i svih ostalih obaveza, Slavka Božović, poetesa, rođena u Šipačnu pored Nikšića, stiže da se bavi i poezijom. I ne samo da se bavi, nego i da u toj oblasti postiže veoma mnogo uspjeha. Kada je, kako kaže – po nagovoru nekih divnih ljudi, svojih prijatelja – krenula u objavljivanje svoje poezije, vjerovatno nije mogla ni da sluti da će za relativno kratko vrijeme postići toliko na polju književnosti.

Do sada je izdala dvije zbirke poezije: Kofer duše (2019) i Iskra u oku (2021) koje su veoma zapažene.

Njena poezija prevedena je na nekoliko svjetskih jezika, a emitovana je i na radio frekvencijama Glasa Amerike, tako da je postala dostupna širokom svjetskom auditorijumu, zahvaljujući

čemu je dobila i nekoliko visokih zvanja, kao što su: Ikona svjetske poezije (od Indijske Akademije nauka i umjetnosti), zvanje počasnog doktora književnosti od Kulturne Asocijacije Bangladeša, čuvara svjetske poezije od Italijanske književne asocijacije, ambasadora mira za Crnu Goru i mnoga druga. Međunarodna afirmacija koju stiže ima da zahvali činjenici da Slavka svoje stihove ispisuje na engleskom jeziku, u čemu joj pomažu i djeca. Ona su joj, ističe, bezrezervna podrška i jedra za talasanja nepredvidivim poetskim morima.

Samo u godini koja je za nama, Slavka je osvojila nekoliko značajnih međunarodnih priznanja za svoje poetsko stvaralaštvo: priznanje za pjesmu Sjećaš li se stiglo je od Međunarodnog udruženja književnih stvaralaca i umjetnika „Nekazano“ iz Bara, pjesma Zauvijek za jedno nagrađena je Zlatnom zvijezdom

na Međunarodnom festivalu „Najbolji pjesnici svijeta“, održanom u KIC-u „Budo Tomović“ u organizaciji Svjetske književne akademije, a na Međunarodnom festivalu u Brašovu (Rumunija), peharom, zlatnom medaljom i diplomom nagrađen je njen izuzetan doprinos pjesničkoj riječi i njen lirski izraz.

U Rumuniji je, u oktobru ove godine, osvojila i pehar vicešampiona na konkursu „European Poetry Championship“. Ovu godinu krunisaće promocijom svog drugog poetskog čeda, zbirke poezije Iskra u oku, u KIC-u „Budo Tomović“. Za realizaciju ove promocije zahvalna je Milanu Rajoviću – predsjedniku Udruženja književnika „ZENIT“ iz Podgorice i uvaženoj direktorici KIC-a, Snežani Burzan. Posjetioци ove promocije imaće prilike da se osvjedoče u neosporan stvaralački potencijal, koji, u predgovoru za ovu knjigu, ističe Veljko Veljović, književnik i književni kritičar, a onda i u sve vještine tvorenja stihova, rekvizite i ukrase pjesničkog govora, bogatu leksiku i jasnu artikulaciju na koju, povodom knjige Božovićke, pažnju skreće njen drugi recenzent Goran Duks Popović, poznati pjesnik.

Pehar vicešampiona „European Poetry Championship“-a biće joj uručen početkom 2022. godine na festivalu u Bukureštu, tako da, ako se po jutru dan poznaje, i nastupajuća godina će za ovu poetesu biti i više nego uspješna. Slavka planira da u 2022. godini radi na zbirci patriotske i zavičajne poezije naslovljenoj „Koraci nostalgije“. Materijal je već spreman, ali Slavka spada u pjesnike koji se vraćaju jednom napisanim rukopisima, koriguje ih, dorađuje dok ne dobiju savršen oblik na kakav Slavka Božović jedino i pristaje.

Slavka ističe da joj priznanja veoma znače i kako joj nije jednostavno izdvojiti neka kao posebna od mnogih prestižnih koje je dobila, ali da joj sva koje dobije dođu kao krila za dalji let beskrajnim poetskim provansama.

I 2022. godina će, kada je ova pjesnikinja u pitanju, ukoliko to dozvole epidemiološke prilike, biti u znaku učešća na mnogobrojnim književnim manifestacijama i fesitivalima, i to u Italiji, Rumuniji, Tunisu...

Slavka Božović ističe da su putovanja i druženja na krilima pjesme nešto najljepše što čovjek može da doživi, tako da se ni same nagrade ne mogu sa tim porediti.

Slavkina humana misija i ljubav prema čovjeku ne iscrpljuju se u njenom pjesmotvoru, ona se produžava i u njenom životu, kroz njena redovna odazivanja na pozive mnogobrojnih humanitarnih organizacija da svojim skromnim učešćem, kako poetskim, tako i materijalnim, pomogne svima kojima je pomoć neophodna.

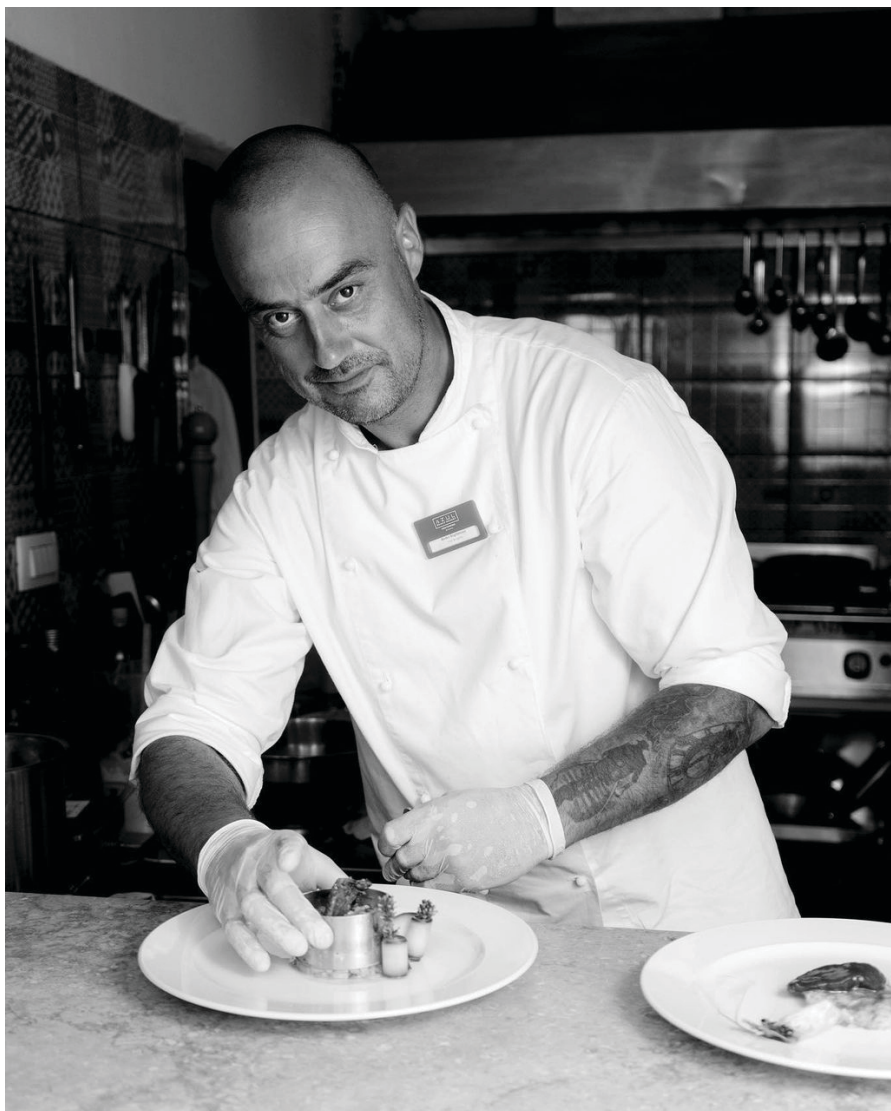
PREDLOG KUVARA

Praznična fuzija ukusa

Boško Bogdanović, kuvar sa internacionalnim iskustvom, šef je kuhinje u The Knife restoranu u kompleksu Azul Beach Resort Montenegro by Karisma.

Kulinarско putovanje započeo je u Austriji, u malim restoranima. Vrlo brzo je napredovao i počeo da radi na prestižnijim mjestima. Iako mu je inspiracija tradicionalna kuhinja, Boškov kulinarški „rukopis“ se zasniva na fuziji ukusa sa različitih krajeva svijeta, od Kine do Mediterana. Uvjeran da je kuvanje umjetnost koja zahtjeva stimulaciju svih čula, posebnu pažnju posvećuje aranžiranju jela, koja često izgledaju kao mala umjetnička djela.

Za čitaoce lista „Elektroprivreda“ Boško je pripremio tri recepta koja će ukasiti prazničnu trpezu.

Jagnjetina sa rižotom od pečuraka (četiri osobe)

- Jagnjeća plećka bez kostiju
- 1 šargarepa
- 2 i po glavice crnog luka
- Maslinovo ulje
- 300 g Arborio pirinča
- 150g svježih šampinjona
- 0,5 l bijelog vina
- Puter
- Parmezan
- Bijeli luk
- Grančica ruzmarina
- So
- Biber
- 4 ljute papričice

Jagnjeće meso, šargareu i dvije cijele glavice crnog luka, uz dodatak bibera u

zrnu i krupne soli, po želji, skuvati da bi se dobio temeljac.

U toku kuvanja lagano kutlačom skidati pjenu koja se skuplja na vrhu.

Kada je temeljac gotov, izvaditi meso i ostaviti da se ohladi.

Za to vrijeme spremi rižoto. U dublji tiganj ili šerpu staviti 3-4 kašike maslinovog ulja i u njemu dinstati pola glavice crnog luka i isjeckane šampinjone. Kada luk dobije zlatno žutu boju i pečurke puse sok, dodati pirinač i dinstati sve zajedno 2-3 minuta.

Dodavati bijelo vino, a kad alkohol ispari rižoto podlivati temeljcem. Kada je rižoto gotov dodati 50 g putera i 50 g parmezana i miješati 2 minuta na laganoj vatri.

U drugi tiganj staviti puter i jednu kašiku maslinovog ulja, dva čena bijelog luka,

grančicu ruzmarina i u tome dinstati meso prethodno isjeckano na kocke.

Lagano dinstati i začiniti po želji, uz konstantno zalivanje temeljcem.

Kada je gotovo, na tanjire servirati kašiku rižota i oko njega dva parčeta mesa.

Na vrh dodati po jednu blago ljutu papriku kao dekoraciju.

Losos sa pireom od celera (četiri osobe)

- 800 g lososa
- 500 g celera
- 1 l mlijeka
- 50 g putera
- Maslinovo ulje
- Bijeli luk
- Svježa majčina dušica
- So
- Biber

U šerpu sipati 1 l mlijeka i 0,5 l vode korijen celera očistiti i isjeckati na sitnije komade kako bi se brže skuvao.

Kuvati celer na laganoj vatri dok potpuno ne smekša. Pred kraj dodati jedan čen bijelog luka, so i biber po želji.

Kada je celer gotov odvojiti ga od tečnosti u kojoj se kuvao, staviti u blender i dobro izblendati sa 50 g putera, postepeno dodajući temeljac u kom se kuvao dok se ne dobije željena masa pirea.

Losos očistiti od krljušti i isjeći na četiri jednaka dijela, posušiti papirnim ubrusom i blago začiniti solju i biberom.

U tiganj, zagrijan na laganoj vatri, staviti tri kašike maslinovog ulja, biber u zrnu, dva cijela čena bijelog luka i grančicu majčine dušice.

Na prethodno zagrijan tiganj položiti losos na stranu na kojoj je koža i tako peći 3 do 5 minuta, a zatim još 3-4 minuta na drugoj strani.

Losos izvaditi iz tiganja i ostaviti da odstoji nekoliko minuta.

Za to vrijeme na svaki tanjir servirati prethodno pripremljen pire od celera, dodati losos i ukrasiti grančicama majčine dušice.

Pasta sa kozicama

- 400 g tjestenine (najbolje špagete)
- 300 g kozica
- bijeli luk
- svježa ljuta paprika
- bijelo vino
- 50 g putera
- 50 g parmezana
- pomorandža

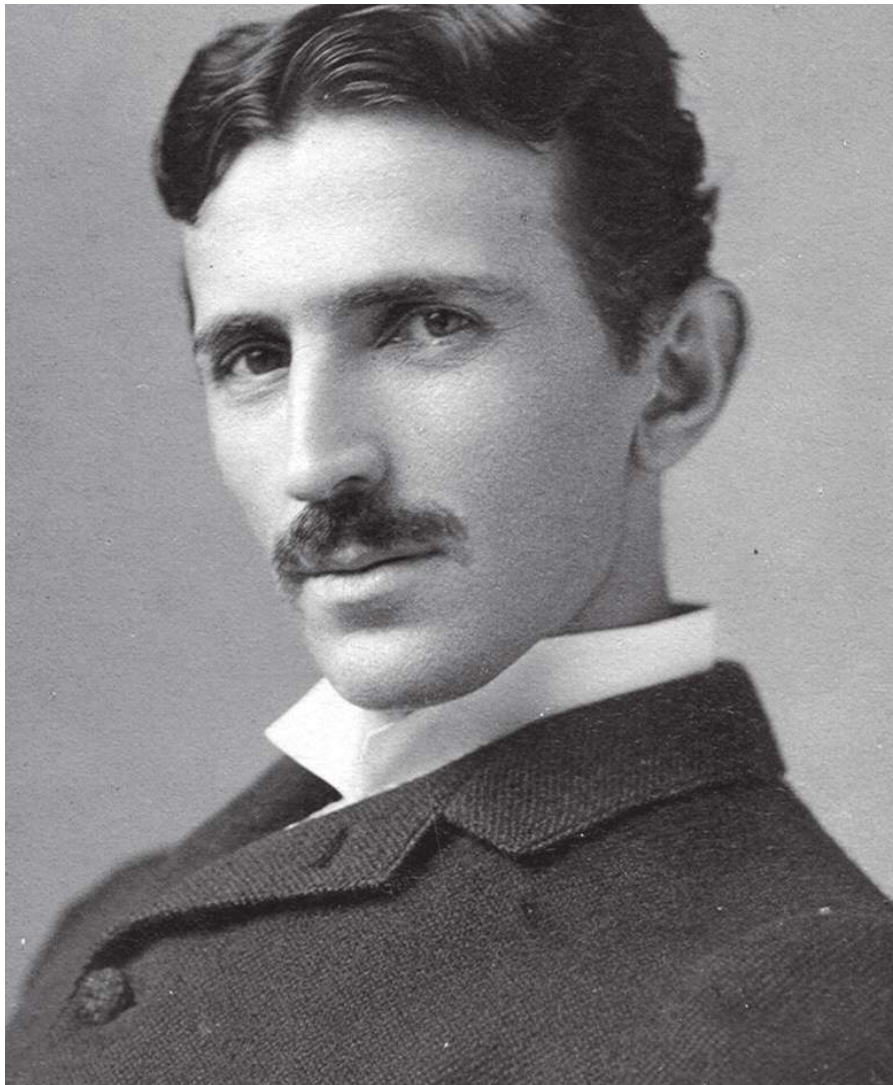
U duboki sud staviti vodu da vri i posoliti. Kada provri dodati pastu i kuvati ne više od 6 minuta.

Na drugoj ploči u tiganj, zagrijan na laganoj vatri, sipati četiri kašike maslinovog ulja, isjeckana četiri čena bijelog luka i kozice da se lagano dinstaju.

Dodati isjeckanu ljutu papriku i dolivati 0,5 dl bijelog vina. Kada alkohol ispari dodati 1 dl vode u kojoj nam se kuvala pasta. Sve sjediniti i po potrebi zalijevati vodom od špageta. Dodati puter i parmezan uz konstantno miješanje.

Na kraju iscijediti polovinu pomorandže i pasta je spremna za serviranje.

Tesla

Kada je Nikola Tesla početkom 20. vijeka govorio, on je zasigurno opisivao tehnologiju današnjice nego svog doba.

Još tada je predvidio, između ostalog, pametne telefone, GPS i internet.

Čuveni naučnik govorio je osam jezika, imao fotografsko pamćenje i preko 300 patenata za svog života.

Čini se da je Tesla predvidio stvaranje smartfonova još davne 1926. godine u jednom intervjuu.

"Kada bežično povezivanje bude potpuno dostupno, cijela zemlja će biti pret-

vorena u jedan veliki mozak. Bićemo u stanju da komuniciramo odmah, bez obzira na udaljenost. I ne samo to.

Putem televizije i telefonije savršeno ćemo da čujemo jedni druge, kao da pričamo licem u lice, bez obzira što smo kilometrima daleko.

Postojeće i instrumenti preko kojih ćemo to moći da radimo i to će biti jednostavno u poređenju sa sadašnjim telefonima.

Čovjek će biti u mogućnosti da nosi taj instrument u džepu od svog prsluka", rekao je tada Tesla.

Mudre misli

Postati ČOVJEK ljepše je nego postati kralj.

A. G. Matoš

Malo je onih koji umiju da podnose sopstvene mane kod drugih ljudi.

Baruh Spinoza

Za većinu ljudi život je kao ružno vrijeme: stanu i čekaju da prođe.

Džek London

Ima smisla obrazovati samo pametne. Obrazovani, bez pameti, velika su zabluda i opasnost.

Duško Radović

Dobar čovjek se zastidi čak i pred psom.

Anton Pavlovič Čehov

Cijeni sebe svojom pravom cijenom.
Biblija; Stari Zavjet; Knjiga Sirahova;
10:28

I junaci i kukavice osjećaju strah. Samo, junaci postupaju drukčije.

Cus D'Amato

Kako vidiš, takav jesi.

William Blake

Pokaži mi lažova i pokazaću ti lopova.

George Herbert

Od dva zla, uvijek je bolje glasati za ono manje licemjerno.

Američka izreka

Prijatelje imam, a neprijatelji su se sami odabrali.

Fjodor Dostojevski

Dok živim, nadam se.

Latinska izreka

EPCG, u saradnji sa kompanijom Mtel, poklanja 10 Smart Home sistema

Smart home sistem omogućava optimizaciju korišćenja električne energije i korisnicima olakšava svakodnevni život.

Korisnicima će biti omogućeno da putem mobilnog telefona i računara u zakazano vrijeme uključe/isključe rasvjetu, kotrolišu uređaje preko pametne utičnice, dobiju informacije o temperaturi i vlažnosti vazduha u prostorijama, notifikaciju kada se detektuje otvaranje prozora i vrata u okviru kuće.

Posebnu inovaciju predstavlja pametni električni prekidač bojlera, koji pruža mogućnost daljinskog uključivanja i isključivanja, kao i mjerenja vremena rada i potrošnje električne energije bojlera.

U Smart home paketu nalazi se pet uređaja: pametna utičnica, pametna sijalica, pametni relej, senzor za

temperaturu i vlažnost vazduha i senzor vrata i prozora (senzor pokreta).

Pametna utičnica

Da li ste zaboravili da isključite peć, rernu ili peglu? Sada ih preko pametne utičnice sa daljine možete kontrolisati putem mobilne aplikacije ili putem weba.

Pametna sijalica

Idete li na spavanje i treba da ugasiťe sva svjetla ili ustajete rano za posao, pa želite da imate blaži intenzitet svijetla? Sada možete upravljati svijetlima putem telefona, i smanjiti potrošnju energije.

Pametni relej

Želite li da znate istoriju potrošnje bojlera, radijatora, zamrzivača - bilo gdje, bilo kada?

Možete zakazati isključenja/uključenja, mjeriti snagu, zaštititi bojler od pregrijavanja.

Senzor za temperaturu i vlažnost vazduha

Želite da u svakom trenutku kontrolišete temperaturu i vlažnost vazduha u vašem stanu, podrumu ili rashladnoj vitrini?

Senzor kombinuje naprednu tehnologiju sa malom veličinom i elegantnim dizajnom. To vam omogućava da senzor postavite bilo gdje u kući, i ne samo da pratite uslove u kući, već i da imate elegantan detalj u svakoj prostoriji.

Senzor vrata i prozora (senzor pokreta)

Zelite dodatnu (pametnu) zaštitu vašeg stana, vikendice, poslovnog prostora? Senzor pokreta je dizajniran da otkrije i prijavi otvaranje i zatvaranje vrata i prozora.

Njegov kompaktan dizajn omogućava da se lako instalira na bilo koja vrata ili prozor, a zbog svoje male težine senzor je gotovo nevidljiv.

Budi u toku – budi u igri

79. KOLO
NAGRADNE IGRE

2 x
Samsung Galaxy
Watch Active 2

10 x
Smart Home
sistem

Budi u toku – budi u igri

Kada počinje nagradna igra FC Snabdijevanja za kupce?

Nagradno pitanje

79. KOLO NAGRADNE IGRE

NAGRADE

2 x Samsung Galaxy Watch Active 2
10 x Smart Home sistem

Komisija za izvlačenje:

Bojan Rajević
(Sektor za korporativne komunikacije)

Nina Rakojević
(Sektor za korporativne komunikacije)

Pravila:

Pravo učešća u nagradnoj igri imaju samo zaposleni u EPCG koji tačno odgovore na pitanje i pošalju kupon sa odgovorom i ličnim podacima. Svaki zaposleni može poslati samo jedan kupon. Svi koji pošalju dva ili više kupona, kao i oni koji pogrešno odgovore na pitanje, biće diskvalifikovani. Nagradnu igru priređuje Sektor za korporativne komunikacije, te zaposleni u njemu ne mogu učestvovati.

Kupone je potrebno poslati najkasnije do 28. januara na adresu EPCG, Sektor za korporativne komunikacije, Vuka Karadžića 2, Nikšić, sa naznakom „za nagradnu igru“, ili ubaciti u za to predviđene kutije.

Dobitnici će biti kontaktirani po izvlačenju, a njihova imena objavljena u narednom broju lista Elektroprivreda.

Dobitnici:

1 x Xiaomi Mi Air Purifier 3C
Sonja Stojčević-Čulafić
(FC Snabdijevanje Bar)

2 x Xiaomi Mi Vacuum Cleaner mini
Žana Milačić (Direkcija)
Dobriła Milinković (TE „Pljevlja“)

2 x Xiaomi Mi Handheld Vacuum Cleaner
Vlado Šašović (HE „Piva“)
Nataša Pavićević (Direkcija)

2 x Xiaomi Air Fryer 3,5l
Zora Mitrić (HE „Piva“)
Renata Rajković (Direkcija)

Budi u toku
– budi u
igri

IME I PREZIME: _____

POSLOVNA JEDINICA: _____

BROJ TELEFONA: _____

E-MAIL: _____

ODGOVOR: _____

**PRIJAVITE
KORUPCIJU!**
antikorupcija@mki.gov.me

ĆUTANJE NIJE ZLATO

